

Załącznik
do Uchwały Nr 118/XXII/2025
Rady Miejskiej w Suchedniowie
z dnia 27 listopada 2025 r.

***Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów
na lata 2025–2030***

Listopad 2025

Opracowano przy współpracy
władz samorządowych, mieszkańców i innych interesariuszy Miasta i Gminy Suchedniów
oraz pracowników Urzędu Miasta i Gminy Suchedniów
z firmą InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Część wprowadzająca	6
1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju.....	6
1.2. Metodologia prac nad Strategią	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.....	9
2.1. Analiza SWOT	28
2.2. Drzewo problemów	32
2.3. Drzewo celów	33
3. Część programowa.....	35
3.1. Wizja, misja, cele.....	35
3.2. Plan operacyjny rozwoju	37
3.2.1. Projekty strategiczne	46
3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania	56
3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu.....	68
4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju ...	80
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	81
4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań	104
4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne	104
5. System realizacji Strategii Rozwoju	111
5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju	111
5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	115
5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju	126
5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	127
6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów.....	129
6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa.....	129
6.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna	131
6.3 Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii.....	135
Spis schematów	137
Spis rysunków	137
Spis tabel	137
Spis map	137
Spis załączników	138

Wstęp

Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Aby efektywnie zarządzać gminą, potrzebny jest wieloletni plan, który będzie wskazywać kierunki jej dalszego rozwoju. Działania właściwe ze strategicznego punktu widzenia mają większe znaczenie niż działania nastawione na przynoszenie natychmiastowych efektów. Zarządzanie strategiczne jest procesem zarządzania nastawionym na formułowanie i wdrażanie Strategii, które ma na celu sprzyjanie wyższemu stopniowi zgodności organizacji, w tym wypadku gminy, z jej otoczeniem zewnętrznym oraz zachowaniem spójności wewnętrznej, a co za tym idzie – osiągnięciem przyjętych celów strategicznych.

Niniejszy dokument stanowi strategię rozwoju gminy (SRG) w rozumieniu art. 10e Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153). W myśl ww. ustawy, od 1 stycznia 2026 roku każda gmina będzie miała obowiązek opracowania strategii, zgodnie z określonym zakresem i procedurą.

Niniejsza Strategia spełnia również funkcję strategii terytorialnej zgodnie z art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹. Strategia terytorialna może być podstawą realizacji IIT (Inne Narzędzie Terytorialne) i powinna zawierać takie elementy jak:

- obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia (w tym przypadku obszar Miasta i Gminy Suchedniów);
- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych – na potrzeby niniejszej Strategii opracowano Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Suchedniów, której syntezę zawarto w niniejszym dokumencie. Na podstawie Diagnozy określono największe problemy i potrzeby rozwojowe, a także potencjały, które należy wykorzystać (wnioski z Diagnozy, analiza SWOT, drzewo problemów). W Strategii wskazano zewnętrzne (ponadlokalne) obszary strategicznej interwencji;
- opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru – w Strategii określono projekty strategiczne o charakterze zintegrowanym oraz ogólne kierunki działań, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów;
- opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu Strategii, a także określono system realizacji Strategii, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji Strategii.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

Projekt uznaje się za zintegrowany sam w sobie, jeśli spełnia co najmniej jeden z następujących warunków²:

- projekt obejmuje różne sektory (takie jak sektor społeczny, gospodarczy i środowiskowy);
- projekt obejmuje różne terytoria administracyjne (np. gminy);
- projekt obejmuje kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe).

Każdy z projektów strategicznych niniejszej Strategii spełnia co najmniej jeden ze wskazanych wyżej warunków. Projekty te są przekrojowe, składające się z wielu elementów i rozwiązujące problemy kompleksowo, w różnych sferach, dodatkowo często realizowane będą nie tylko przez samorząd gminy, ale też inne podmioty oraz kierowane będą do różnych interesariuszy.

Niniejsza Strategia obejmuje obszar Miasta i Gminy Suchedniów, zlokalizowanej w województwie świętokrzyskim. W oparciu o badania jakościowe, narzędzia partycypacyjne i *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Suchedniów*, przeprowadzono analizę potrzeb rozwojowych i potencjału gminy, która stanowiła podstawę wypracowanych w Strategii założeń. Dokument opracowano przy zintegrowanym podejściu, które ma służyć zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału Miasta i Gminy Suchedniów. Oprócz celów i kierunków działań, wskazano najważniejsze do realizacji operacje – projekty o charakterze zintegrowanym. Projekty strategiczne wskazane w niniejszym opracowaniu dotyczą wielu sfer i integrują różnych interesariuszy – mają więc charakter zintegrowany. W całym procesie tworzenia Strategii, już od etapu diagnostycznego, niezmiernie ważny był udział potencjalnych partnerów, w tym szczególnie mieszkańców gminy – cały proces włączania partnerów społeczno-gospodarczych i innych opisano w rozdziale 6. *Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów*.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030 stanowi, od chwili jej przyjęcia, podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, kierujący wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Określa ona główne obszary, cele i kierunki polityki rozwoju gminy oraz stanowi punkt wyjścia do przygotowania pozostałych lokalnych dokumentów strategicznych i planistycznych.

² Dokument Roboczy Służb Komisji, *Wyniki, monitorowanie i ewaluacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w latach 2021–2027*, Bruksela, 8.07.2021 r. SWD(2021) 198 final.

1. Część wprowadzająca

1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030 (Strategia) stanowi odpowiedź samorządu gminnego na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą, wymagającą nowego spojrzenia na posiadane aspiracje, zasoby i perspektywy rozwoju gminy. Jej celem jest kierunkowanie polityki rozwoju gminy.

W Strategii zaprezentowana została wizja, misja oraz cele strategiczne i operacyjne, przewidziane do realizacji we wskazanym okresie jej obowiązywania, wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Określono również kierunki działań, które będą służyć realizacji założonych celów, a po przeprowadzeniu hierarchizacji planowanych przedsięwzięć wskazano konkretne i uszczegółowione projekty strategiczne, najważniejsze i najpilniejsze do realizacji na obszarze gminy we wskazanym okresie – przedstawiono dla nich ramy finansowe oraz plan finansowania. Proces tworzenia Strategii umożliwiał partycypację mieszkańców i innych interesariuszy w „grze o rozwój”, już od etapu analiz i diagnozy stanu sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Strategia zawiera również obligatoryjne elementy, zdefiniowane nowelizacją przepisów (model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy).

Do tej pory strategię gminy były opracowywane zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami oraz przy zachowaniu spójności z wytycznymi dokumentów nadrzędnych. Obecna Strategia stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawną strategię rozwoju, stanowiącą element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

1.2. Metodologia prac nad Strategią

Opracowanie *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* było okazją do przeprowadzenia otwartych rozmów z przedstawicielami różnych środowisk gminnych. Dyskusje obejmowały analizę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz możliwości jej dalszego rozwoju. Efektem prowadzonych rozmów było uzyskanie odpowiedzi na pytania: „dokąd zmierzamy?”, „co chcemy osiągnąć?” oraz „w jaki sposób chcemy to osiągnąć?”. Dało to podstawy do skonstruowania dokumentu, który ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii rozpoczęto w III kwartale 2024 r. Duże znaczenie i wpływ na ostateczny kształt dokumentu miały działania partycypacyjne i udział interesariuszy w pracach nad dokumentem (opisane szerzej w podrozdziale 6.2. *Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna*).

Prace nad dokumentem Strategii opierały się na wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod prac analitycznych i partycypacyjnych, do których należały:

- analiza danych zastanych (w tym analiza trendów / tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach wraz z określeniem konsekwencji i wyzwań rozwojowych);
- badania ankietowe wśród mieszkańców;
- analizy strategiczne;
- spotkania warsztatowe przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie oraz Zespołu do spraw przygotowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów;
- spotkania informacyjne, warsztatowe i konsultacyjne z przedstawicielami samorządu lokalnego, Radnymi i Sołtysami, przedstawicielami jednostek organizacyjnych gminy, przedstawicielami samorządów szkół podstawowych i średnich, przedstawicielami organizacji seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami, przedstawicielami przedsiębiorców i otoczenia biznesu, przedstawicielami organizacji pozarządowych, mieszkańcami.

Podstawą założeń Strategii jest *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Suchedniów* (Diagnoza), w której przedstawiono pogłębioną analizę społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy. Strategia powstała w oparciu o Diagnozę, a także na podstawie wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów organizowanych w trakcie procesu jej tworzenia. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych, opracowano Projekt 1.0 *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*, który został poddany konsultacjom społecznym.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę opracowania Strategii (a wcześniej również Diagnozy), należą:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane i informacje pozyskane z samorządu gminy i jednostek mu podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w Diagnozie i Strategii;

- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych);
- wnioski z badań ankietowych;
- wnioski z dyskusji podczas spotkań informacyjnych i warsztatów grupowych;
- inne dokumenty strategiczne gminy i ponadlokalne, a także publikowane raporty i opracowania eksperckie.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii ma charakter partycypacyjny.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Zgodnie z art. 10a ust. 1 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198): „podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju (...) przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych”. W związku z powyższym na cele niniejszej Strategii opracowany został dokument pn. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Suchedniów*. W Strategii zawarto jedynie syntezę – wnioski z Diagnozy, zgodnie z art. 10e ust. 3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153). Poniżej zaprezentowano wyciąg wybranych, najważniejszych informacji z Diagnozy.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych dla Miasta i Gminy Suchedniów oraz porównanie ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa, kraju, a także porównanie niektórych ze wskaźników do wartości dla gmin podobnych w Polsce, dają możliwość zobrazowania obecnej sytuacji obszaru oraz określenia kierunków rozwoju. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Suchedniów* została opracowana na podstawie danych za 2023 r.

Uwarunkowania wynikające z położenia

Miasto i Gmina Suchedniów położona jest w województwie świętokrzyskim, w powiecie skarżyskim i jest gminą miejsko-wiejską. Powierzchnia gminy wynosi 75,0 km², w 2023 roku zamieszkiwało ją 9 135 osób. W skład gminy wchodzi 4 sołectwa oraz Miasto Suchedniów, które jest siedzibą organów gminy. Gmina Suchedniów graniczy: od północy z Gminą Skarżysko-Kamienna (powiat skarżyski) oraz Gminą Skarżysko Kościelne (powiat skarżyski), od wschodu z Gminą Wąchock (powiat starachowicki), od południowego wschodu z Miastem i Gminą Bodzentyn (powiat kielecki), od południowego zachodu z Gminą Łączna (powiat skarżyski), od zachodu z Gminą Bliżyn (powiat skarżyski)³. Zgodnie z Załącznikiem do Uchwały Nr 4/1/2003 Rady Miejskiej w Suchedniowie z dnia 25 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Suchedniów, jednostkami pomocniczymi gminy są: 7 osiedli w Suchedniowie i 4 sołectwa: Krzyżka, Michniów, Mostki, Ostojów.

Przez Miasto i Gminę Suchedniów prowadzi droga ekspresowa S7 relacji Gdańsk – Rabka-Zdrój, droga wojewódzka 751 Suchedniów – Ostrowiec Świętokrzyski (długość na terenie gminy: 6 530 m) oraz linia kolejowa nr 8 relacji Warszawa Zachodnia – Kraków Główny. W obrębie miasta znajduje się stacja kolejowa i dwa przystanki.

Miasto i Gmina Suchedniów stanowi stosunkowo dobry punkt komunikacyjny. Do 30 minut dojedziemy do Kielc, a około 40 minut zajmuje podróż do Radomia. W około 100 minut dojedziemy do Warszawy i Krakowa, natomiast do 2,5 godziny do Łodzi, Katowic, Tarnowa i Lublina. Takie położenie gminy umożliwia dojazd w krótkim czasie do większych ośrodków miejskich (dostępność usług, rynku pracy, rynku zbytu).

³ System Informacji Przestrzennej, swietokrzyskie.e-mapa.net

OBSZAR SPOŁECZNY

Demografia:

- Na przestrzeni lat 2019–2023 ogólna liczba ludności zmniejszyła się o 975 osób, co stanowi spadek w stosunku do 2019 roku o 9,6% liczby ludności ogółem. Podobny trend zaobserwowano w województwie świętokrzyskim (spadek o 5,3%) oraz w Polsce (spadek o 1,9%). Według *Prognozy ludności dla gmin na lata 2023–2060* opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, przewiduje się, że do 2060 roku nastąpi spadek liczby ludności o 50,6% w odniesieniu do danych z dnia 31.12.2022 r. Prognozowane zmiany związane są przede wszystkim z czynnikami naturalnymi, tj. prognozowanym wzrostem liczby zgonów, wynikającym ze starzenia się powojennego wyżu demograficznego.
- Wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2019–2023 w Mieście i Gminie Suchedniów systematycznie wzrastał, w 2023 roku osiągnął poziom 29,3%. Należy zwrócić uwagę, iż wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym jest tendencją wojewódzką oraz ogólnokrajową, a w 2023 roku wartość dla gminy była znacznie wyższa niż średnia w województwie świętokrzyskim (26,1%) i w Polsce (23,3%). Udział ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów od 2019 roku spadał i w roku 2023 osiągnął wartość 55,9% – była ona niższa od średniej wojewódzkiej (57,2%) i średniej krajowej (58,4%). Natomiast udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w Mieście i Gminie Suchedniów w 2023 roku był niższy niż średnia dla województwa świętokrzyskiego (16,7%) oraz niższy niż średnia dla Polski (18,2%) i wynosił 14,8%.
- W Mieście i Gminie Suchedniów przyrost naturalny utrzymywał się na ujemnym poziomie w całym analizowanym okresie. W 2023 r. wyniósł: -10,4 – był to gorszy wynik od średniej wojewódzkiej (-6,1) i krajowej (-3,6). W porównaniu do wszystkich gmin sąsiednich to jeden z trzech najniższych poziomów wskaźnika – mniej korzystna sytuacja wystąpiła w gminach Łączna i Wąchock.
- *Saldo migracji podawane w przeliczeniu na 1 000 ludności* dla Miasta i Gminy Suchedniów w 2023 r. wynosiło: -5,3. Wartość wskaźnika dla gminy była niższa od średniej dla Polski (0,2) i województwa świętokrzyskiego (-2,3). Utrzymujące się od kilku lat ujemne saldo migracji, zarówno w Suchedniowie, jak i w całej gminie, wskazuje na konieczność zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej – poprzez ofertę mieszkaniową, dostępną infrastrukturę techniczną oraz planowanie przestrzenne umożliwiające rozwój nowych terenów zabudowy.
- Ważnym czynnikiem świadczącym o potencjale demograficznym danego obszaru jest kwestia związana z budownictwem mieszkaniowym – można go ocenić za pomocą wskaźników: *liczba nowych budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców* oraz *liczba wydawanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców*. Pierwszy ze wskaźników w 2023 r. wynosił 1,9 i był niższy od średniej dla województwa (2,4) i kraju (2,6) oraz od średnich dla pięciu z sześciu gmin sąsiednich. Drugi wskaźnik

w 2023 r. wyniósł w gminie 9 i również był znacznie niższy od średniej dla województwa świętokrzyskiego (21) i Polski (21).

- Na terenie gminy znajduje się 2 706 budynków mieszkalnych i 3 954 mieszkania. Średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 32 m², przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi 74 m², a średnia liczba osób na 1 mieszkanie to 2,31. W gminie znajduje się jedynie 10 mieszkań komunalnych, co stanowi poniżej 0,3% wszystkich lokali mieszkalnych w gminie. W Suchedniowie brakuje także lokali budowanych w systemie budownictwa społecznego (Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa, dawniej Towarzystwa Budownictwa Społecznego). Ze względu na zły stan techniczny części budynków mieszkalnych, obecny zasób mienia komunalnego gminy jest niewystarczający.

Polityka społeczna:

- Wskaźnik *gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców wg kryterium dochodowego* ogółem w Mieście i Gminie Suchedniów zmalał z poziomu 238 w roku 2019 do poziomu 219 w 2023 roku. Jest to pozytywna tendencja, wartość tego wskaźnika dla Miasta i Gminy Suchedniów była najniższą z wartości spośród gmin sąsiednich, województwa i kraju.
- W kontekście wskaźnika *liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców* w 2023 roku Miasto i Gmina Suchedniów znajdowała się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu do Polski (12) i nieco korzystniej w porównaniu do województwa świętokrzyskiego (16) – wskaźnik osiągnął wartość 14 i był niższy od wartości dla wszystkich gmin sąsiednich.
- Ważnym elementem polityki społecznej gminy jest ochrona zdrowia. Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów funkcjonuje jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promyk”. Placówka zlokalizowana jest w budynku stanowiącym własność Miasta i Gminy Suchedniów. Budynek jest przystosowany do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Przychodnia „Promyk” zatrudnia 5 lekarzy, 11 pielęgniarek i jedną położną. W ramach placówki funkcjonuje: Poradnia Dzieci Zdrowych, Poradnia Dzieci Chorych, Poradnia Ogólna, Punkt Szczepień⁴.
- W godzinach nocnych oraz w niedziele i święta opiekę nad pacjentami sprawuje Pogotowie Ratunkowe w Skarżysku-Kamiennej. Pogotowie ratunkowe zajmuje się udzielaniem pierwszej pomocy, transportem chorego do szpitala, a w razie konieczności także reanimacją. Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów zlokalizowane są 3 apteki.
- Oprócz danych Głównego Urzędu Statystycznego, do analizy sytuacji rozwojowej Miasta i Gminy Suchedniów wykorzystano narzędzie opracowane przez Związek Miast Polskich, tj. Monitor Rozwoju Lokalnego. Narzędzie to pozwala na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy. Należy podkreślić, iż MRL to nie ocena w kategoriach bezwzględnych – a zawsze w porównaniu z tym, co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą. Miasto i Gmina Suchedniów należy w statystykach MRL do grupy porównawczej *Miasta i gminy miejsko-wiejskie o rozwiniętej funkcji transportowej (F3)* – w grupie znajduje się łącznie 58 jednostek samorządowych. Jednym z wymiarów poddanych ocenie

⁴Raport o stanie Gminy Suchedniów za 2023 rok.

w ramach MRL jest wymiar społeczny. Wskaźnik rozwoju w wymiarze społecznym był w całym analizowanym okresie na poziomie ujemnym, natomiast jego poziom wahał się w poszczególnych latach. W 2022 roku wzrósł w stosunku do roku poprzedniego osiągając wartość: -0,24 – odnotował natomiast spadek w stosunku do roku 2018 (-0,19), co świadczy o niekorzystnej sytuacji gminy w sferze społecznej na tle gmin z grupy porównawczej. Miasto i Gmina Suchedniów najgorzej wypada w obszarze 9 *Sytuacja demograficzna*, na który składają się podobszary: liczba i struktura wieku mieszkańców, przyrost naturalny, ruchy migracyjne, małżeństwa i rozwody. Niekorzystną wartość gmina osiąga także w obszarze 8 *Poziom bezpieczeństwa*, na który składają się podobszary: bezpieczeństwo osobiste i bezpieczeństwo zdrowotne. Najkorzystniej sytuacja kształtuje się w obszarach 5 *Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury*, a także 6 *Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie*.

Edukacja i wychowanie:

- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów nie funkcjonuje żadna placówka oferująca opiekę nad dziećmi do lat 3.
- Na terenie gminy w 2023 r. funkcjonowało 5 placówek wychowania przedszkolnego⁵.
- Wskaźnik *liczba dzieci przypadających na 1 placówkę wychowania przedszkolnego* w gminie w 2023 r. wynosił 104 i w porównaniu do średniej dla województwa świętokrzyskiego (70) oraz dla Polski (75) kształtował się niekorzystnie, co oznacza mniejsze możliwości gminy do zagwarantowania opieki wszystkim dzieciom. *Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat* w gminie w 2023 r. wynosiła 861 i była niższa od średniej wojewódzkiej (915) i średniej krajowej (942).
- Współczynnik skolaryzacji netto w Mieście i Gminie Suchedniów w 2023 r. wynosił 83 i był niższy od współczynnika dla województwa świętokrzyskiego (87) i wartości dla Polski (92).
- Na terenie gminy zlokalizowane są trzy szkoły podstawowe.
- Według danych OKE w Łodzi, średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w gminie w 2024 r. z języka polskiego wyniósł 57,8% i był wyższy od średniej dla powiatu skarżyskiego (51,5%), ale niższy od średniej dla województwa świętokrzyskiego (59,2%). Wynik z matematyki dla gminy w 2024 r. był na poziomie 43,2% i był lepszy od średniej dla powiatu (42,2%), ale gorszy od średniej dla województwa (51,6%). Natomiast wynik egzaminu z języka angielskiego był w 2024 r. w Mieście i Gminie Suchedniów (68,5%) lepszy od średniej powiatowej (64,6%) i wojewódzkiej (64,4%).

Kapitał społeczny:

- Wskaźnik *liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców* dla Miasta i Gminy Suchedniów w 2023 roku wyniósł 54. W porównaniu do gmin sąsiednich, województwa (45) oraz Polski (46) był to najwyższy wynik. Wskaźnik dla Miasta i Gminy Suchedniów kształtował się powyżej średniej województwa oraz kraju w całym analizowanym okresie.
- W Mieście i Gminie Suchedniów przyjęto *Program współpracy na rok 2025 Gminy Suchedniów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3*

⁵ Dane GUS za 2023 r.

ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Program opracowywany jest cyklicznie.

- Frekwencja w I turze wyborów samorządowych w 2024 r. wyniosła w Mieście i Gminie Suchedniów 58,3% i była wyższa niż w powiecie skarżyskim (54,5%), w województwie świętokrzyskim (55,4%) i Polsce (52,0%). Frekwencja w II turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. w Mieście i Gminie Suchedniów wyniosła 66,8% – był to wynik wyższy niż średnio w powiecie skarżyskim 65,9% i województwie świętokrzyskim (66,4%), ale nieco niższy niż w Polsce (68,2%). Natomiast frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu w 2023 r. w Mieście i Gminie Suchedniów wyniosła 71,8% i była nieco niższa od średniej dla powiatu skarżyskiego (72,0%), wyższa od średniej dla województwa świętokrzyskiego (71,1%), ale niższa niż średnio w Polsce (74,4%).

Bezpieczeństwo publiczne:

- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów w dbanie o bezpieczeństwo pożarowe mieszkańców zaangażowane są 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Jest to Ochotnicza Straż Pożarna w Suchedniowie oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Ostojowie⁶. Jednostka OSP w Suchedniowie włączona jest Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Ponadto w 2025 roku planowane jest również włączenie do KSRG jednostki OSP Ostojów.
- W 2023 r. OSP brały udział w 106 akcjach, w tym OSP Ostojów w 9 interwencjach. W ramach ogólnej liczby zdarzeń, 27 dotyczyło pożarów na terenie gminy, zaś 79 dotyczyło skutków usuwania miejscowych zagrożeń. OSP Suchedniów zajmuje pierwsze miejsce w statystyce Powiatu Skarżyskiego dotyczącej ilości wyjazdów – mobilności. OSP prowadzi również działania prewencyjne polegające na organizacji zajęć dotyczących ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa dla dzieci z przedszkola i szkół podstawowych⁷.
- Według danych GUS w 2023 r. wskaźnik *zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1 000 ludności* w Mieście i Gminie Suchedniów wynosił 13 – taka sama wartość wskaźnika wystąpiła w Polsce (13), natomiast w województwie świętokrzyskim – niższa (11).
- O bezpieczeństwo mieszkańców Miasta i Gminy Suchedniów dba również Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku-Kamiennej oraz Komisariat Policji w Suchedniowie.
- W 2023 r. w całym powiecie skarżyskim wartość wskaźnika *przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych* wyniosła 1 701, co w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców daje wartość 24,8, a więc więcej niż średnio w województwie świętokrzyskim (17,3) i Polsce (21,0). Większość stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu (15,7), o charakterze gospodarczym (11,3) oraz o charakterze kryminalnym (10,9). Wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję w powiecie skarżyskim w 2023 roku wynosił 81,7% i był

⁶ Raport o stanie Gminy Suchedniów za rok 2023.

⁷ jw.

wyższy niż średnio w województwie świętokrzyskim (75,8%) oraz wyższy niż średnio w Polsce (71,5%)⁸.

Kluczowe wnioski:

Według *Prognozy ludności gmin na lata 2023–2060* opracowanej przez GUS, liczba ludności w gminie w 2030 r. spadnie do poziomu 8 406 osób, a w 2060 r. spadnie do poziomu 4 599 osób. Do 2060 r. będzie to spadek o około 4 tys. osób. Jak wynika z danych GUS, gminę charakteryzuje starzejące się społeczeństwo. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do 2060 r. także zmaleje, natomiast odwrotna sytuacja będzie biorąc pod uwagę liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym, która zwiększy się. Sytuacja ta jest spowodowana odpływem młodych ludzi, którzy wyjeżdżają do większych miast, dających lepsze warunki zarobkowe. Ważnym wyzwaniem będzie podejmowanie współpracy ze Starostwem Powiatowym w Skarżysku-Kamiennej w zakresie rozszerzenia oferty szkolnictwa zawodowego w celu dostosowania go do lokalnego rynku pracy. Działania takie przyczynią się do zatrzymania ludzi młodych.

Efektem migracji młodych ludzi jest stopniowe „starzenie się” społeczeństwa. Wyzwaniem dla gminy będzie zapewnienie większej dostępności usług medycznych oraz stworzenie warunków umożliwiających aktywny udział tej grupy wiekowej w życiu społecznym.

W dniach 06–20.11.2024 r. przeprowadzono badanie ankietowe, którego wyniki wskazują, że jednym z najważniejszych efektów, które mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Miasta i Gminy Suchedniów – według mieszkańców – jest zwiększenie dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej (odpowiedź wskazana przez 53% ankietowanych). Dostępność usług dla mieszkańców gminy oceniana jest przez większość ankietowanych „dostatecznie” i „dobrze”. Miasto i Gmina Suchedniów odpowiadając na potrzeby zmieniających się wyzwań w zakresie kontaktów i komunikacji, powinna podejmować działania mające na celu usprawnienie tych usług poprzez rozszerzenie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych, zwiększenia dostępności do wysokiej jakości podstawowej opieki zdrowotnej oraz do lekarzy specjalistów, zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu, a także zapewnienie możliwości edukowania mieszkańców w zakresie e-usług i cyberbezpieczeństwa.

Starzejące się społeczeństwo i odpływ mieszkańców wskazują na potrzebę działań mających na celu przyciągnięcie młodszych mieszkańców poprzez rozwój odpowiedniej infrastruktury mieszkaniowej. Zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa warunków osiedleńczych w gminie może przyczynić się do zatrzymania obecnych mieszkańców i przyciągnięcia nowych, co pozytywnie wpłynie na rozwój gminy.

Jednym z problemów gminy jest niewielki zasób lokali komunalnych. Dodatkowo w gminie brakuje mieszkań na wynajem oraz budowanych w systemie budownictwa społecznego. Efektywne wykorzystanie gruntów i możliwości realizacji inwestycji mieszkaniowych będzie wymagało budowy budynków mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej. Ułatwienia w tym zakresie zapewniają rządowe programy budownictwa socjalnego i komunalnego.

⁸ Dane Głównego Urzędu Statystycznego, bdl.stat.gov.pl

Wyzwaniem dla gminy będzie zapewnienie odpowiednich warunków dla obecnych mieszkańców, takich jak dostęp do wysokiej jakości opieki żłobkowej, przedszkolnej oraz do edukacji na wysokim poziomie, zwiększenie dostępności usług medycznych dostosowanych do każdej grupy wiekowej, a także związanych z bogatą ofertą spędzania czasu wolnego oraz umożliwiających aktywny udział w życiu społecznym osobom zagrożonym wykluczeniem.

W związku z powyższym należy podejmować działania podnoszące atrakcyjność osiedleńczą, a także wzmacniające funkcję mieszkaniową poprzez przygotowanie terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru społecznego Miasta i Gminy Suchedniów na najbliższe lata to:

- Rozwój infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej.
- Podniesienie jakości kształcenia podstawowego.
- Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
- Tworzenie atrakcyjnej oferty zagospodarowania czasu wolnego.
- Zwiększenie dostępności terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz budowa mieszkań socjalnych i komunalnych.
- Dopasowanie usług publicznych do zmieniającej się struktury i potrzeb społeczności lokalnej.
- Zwiększenie jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej.
- Tworzenie warunków zapewniających dobrą jakość życia społeczności lokalnej.
- Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie integracji społecznej i dialogu międzypokoleniowego.
- Stworzenie oferty kompleksowych usług dla osób starszych, w tym niesamodzielnych, ukierunkowanych na wydłużenie czasu aktywności społecznej.
- Wspieranie i promocja inicjatyw seniorskich.
- Rozwój usług cyfrowych oraz e-administracji.

Rezultatem tych działań będzie:

- utworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych dla obecnych mieszkańców;
- zwiększenie napływu nowych mieszkańców;
- zapewnienie każdemu dziecku dostępu do żłobka oraz przedszkola;
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości oferty edukacyjnej;
- zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej opieki zdrowotnej;
- wzrost jakości życia seniorów;
- zwiększenie utożsamiania się mieszkańców z miejscem zamieszkania.

OBSZAR GOSPODARCZY

Gospodarka i rynek pracy:

- Na obszarze Miasta i Gminy Suchedniów w 2023 roku było łącznie zarejestrowanych 1 205 podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten w analizowanym okresie uległ zwiększeniu (1 040 podmiotów w 2019 roku) i jest to jeden z dwóch najwyższych wyników wśród porównywanych gmin –

wyższy poziom wskaźnika wystąpił jedynie w Gminie Skarżysko-Kamienna (1319). Wartość dla Miasta i Gminy Suchedniów była również wyższa od wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego (1 106), natomiast niższa niż w Polsce (1 368).

- Wskaźnik *podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym* w latach 2019–2023 wykazywał trend wzrostowy. Miasto i Gmina Suchedniów osiągała wyższy poziom wskaźnika w analizowanym okresie w odniesieniu do pięciu z sześciu porównywanych gmin sąsiednich oraz województwa świętokrzyskiego, ale nieco niższy niż średnio w Polsce.
- Wskaźnik *jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności* w roku 2023 dla Miasta i Gminy Suchedniów osiągnął niższy poziom (71) w porównaniu do średniej dla województwa świętokrzyskiego (76) i Polski (102).
- Wskaźnik *udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON* na przestrzeni lat 2019–2023 ulegał wahaniom, jednak ostatecznie w 2023 r. osiągnął wartość 5,9%, co oznacza, że wzrósł w stosunku do 2019 r. o 0,4 pp. W porównaniu do gmin sąsiednich osiągnął w 2023 r. średnią wartość (trzy gminy sąsiednie odnotowały niższy poziom wskaźnika, a trzy pozostałe wyższy), zaś w porównaniu do województwa świętokrzyskiego (4,7%) oraz kraju (4,4%) wartość wskaźnika była wyższa, a więc mniej korzystna.
- Gospodarka gminy opiera się w głównej mierze o małe i średnie przedsiębiorstwa prywatne. Na terenie gminy przeważają przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (w 2023 roku 96,5% wszystkich podmiotów). Na drugim miejscu są podmioty zatrudniające 10–49 pracowników (w 2023 roku 3,0% wszystkich podmiotów). Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów funkcjonowało w 2023 r. 6 podmiotów zatrudniających 50–249 pracowników, co stanowi 0,5% wszystkich podmiotów, natomiast nie funkcjonowały podmioty zatrudniające więcej niż 249 pracowników. W Mieście i Gminie Suchedniów największy udział podmiotów wpisanych do rejestru REGON w 2023 roku stanowiły podmioty w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (293, co stanowi 26,6% wszystkich podmiotów). Na drugim miejscu były podmioty sekcji C (155, co stanowi 14,1% wszystkich podmiotów), odnoszącej się do przetwórstwa przemysłowego. Wartość w sekcji C odnotowała trend wzrostowy na przestrzeni analizowanych lat, natomiast w sekcji G wystąpił trend spadkowy.
- W północnej części Suchedniowa znajdują się tereny inwestycyjne objęte Specjalną Strefą Ekonomiczną „Starachowice” (dalej: SSE „Starachowice”). Ogólna powierzchnia podstrefy Suchedniów w SSE „Starachowice” wynosi 6,6589 ha. Zagospodarowanie terenów objętych SSE „Starachowice” wynosi 100%⁹.
- We wszystkich miejscowościach położonych na terenie gminy występują utrudnione warunki gospodarowania – miejscowości te zostały zakwalifikowane jako ONW z ograniczeniami naturalnymi (obszary nizinne 2). Na terenie Miasta Suchedniów również znajdują się obszary zakwalifikowane jako ONW z ograniczeniami

⁹ Strona internetowa Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice”, sse.com.pl

naturalnymi (obszary nizinne 2)¹⁰. Na terenie gminy nie występują gleby o jakości dobrej i średniej.

- O poziomie rozwoju gospodarczego gminy świadczą również wskaźniki obrazujące sytuację na rynku pracy, a więc wskaźniki dotyczące bezrobocia. Jednym z nich jest *udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym*, który na obszarze Miasta i Gminy Suchedniów w 2023 roku wynosił 5,9% i był wyższy niż w województwie świętokrzyskim (5,1%) i w Polsce (3,6%).
- Wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym dla Miasta i Gminy Suchedniów był ujemny w całym analizowanym okresie, co obrazuje niekorzystną sytuację pod względem rozwoju gospodarczego w porównaniu do gmin podobnych. Pozytywnym aspektem jest fakt wzrostu wskaźnika w 2022 r. w porównaniu do roku początkowego, co świadczy o poprawie sytuacji w tym zakresie. W 2022 roku wystąpił także wzrost wartości wskaźnika w porównaniu do roku poprzedniego.

Finanse samorządowe:

- Według danych GUS dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie w roku 2023 wynosiły 7 766 zł, co było wartością wyższą niż średnia krajowa (7 549 zł) oraz województwa świętokrzyskiego (6 930 zł). Miasto i Gmina Suchedniów odnotowała również najwyższy poziom dochodu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca spośród wszystkich gmin sąsiednich.
- Od 2020 roku Miasto i Gmina Suchedniów posiadała najwyższe *dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca* w porównaniu do gmin sąsiednich. W 2023 roku wynosiły one 3 609 zł i były wyższe od wyniku osiągniętego przez wszystkie gminy sąsiednie oraz wyższe w porównaniu do średniej województwa świętokrzyskiego (2 845 zł), natomiast niższe od średniej kraju (3 876 zł). W 2019 roku *dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca* wynosiły 2 021 zł, a więc w analizowanym okresie wzrosły o 1 588 zł – był to najwyższy wzrost wśród porównywanych jednostek na przestrzeni analizowanych lat.
- Wpływy z podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Mieście i Gminie Suchedniów do 2022 roku rosły, a w 2023 roku nastąpił spadek w porównaniu do roku poprzedniego. Wartość wskaźnika w gminie (797 zł) w 2023 roku osiągnęła w porównaniu do gmin sąsiednich jeden z dwóch najwyższych poziomów (wyższa wartość w Gminie Skarżysko-Kamienna), natomiast niższy od średniej wojewódzkiej (813 zł) i krajowej (1 175 zł).

Wnioski i rekomendacje:

Sytuacja gospodarcza gminy stopniowo ulega poprawie, wskaźniki dotyczące działalności gospodarczych zwiększają się i są na porównywalnym poziomie w stosunku do gmin sąsiednich, jednak niższym w stosunku do średnich dla województwa i kraju. Przedsiębiorczość mieszkańców nie jest zadowalająca, głównie spowodowane jest to migracją młodych ludzi do pobliskich, większych ośrodków miejskich w celu dalszego kształcenia się. Młodzi ludzie po zakończeniu edukacji nie wracają do rodzinnej miejscowości, podejmują

¹⁰ Strona Internetowa Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, onw.iung.pulawy.pl/mapa

pracę i zakładają rodziny w miejscu kształcenia. Dlatego warto podejmować działania wspierające aktywność zawodową mieszkańców.

Należy również podejmować działania, które przyczynią się do dalszego rozwoju gospodarczego gminy poprzez zachęcanie mieszkańców do inwestowania na terenie gminy, a także wspierania istniejących biznesów. Jednym z elementów, który wspiera rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców są działania edukacyjne skierowane do osób najmłodszych oraz wyrównujące szanse osób dorosłych.

Aby skutecznie kształtować obszar gospodarczy gminy, istotne będzie uwzględnienie uwarunkowań i potencjału rozwojowego poprzez rozwój form turystyki rowerowej i rekreacji. Istotne będzie promowanie lokalnych atrakcji turystycznych, takich jak zabytki, szlaki piesze i rowerowe, aby przyciągać turystów i wspierać rozwój sektora usług.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru gospodarczego Miasta i Gminy Suchedniów na najbliższe lata to:

- Edukacja przedsiębiorczości na poziomie szkół podstawowych.
- Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w celu podniesienia poziomu atrakcyjności gminy dla inwestorów.
- Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców.
- Zwiększenie współpracy władz gminy z mieszkańcami, przedsiębiorcami i gminami partnerskimi.

Rezultatem tych działań będzie:

- wzrost dochodów mieszkańców;
- wzrost dochodów gminy;
- stworzenie nowych miejsc pracy.

OBSZAR PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY

Środowisko naturalne i infrastruktura:

- Formami ochrony przyrody, które występują na terenie Miasta i Gminy Suchedniów, są: Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy, Sieradowicki Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej, Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu, Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu, Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Lasy Suchedniowskie”, obszar Natura 2000 „Ostoja Sieradowicka”, rezerwat przyrody Bliżyńskie Lasy Naturalne, 1 stanowisko dokumentacyjne oraz 10 pomników przyrody¹¹.
- Obszar Miasta i Gminy Suchedniów rozciąga się wzdłuż doliny rzeki Kamionki pełniącej rolę międzyregionalnego korytarza ekologicznego, łączącego się z krajowym korytarzem ekologicznym, jakim jest dolina środkowej Wisły. Obszar Miasta i Gminy Suchedniów położony jest na Płaskowyżu Suchedniowskim Wyżyny Małopolskiej. Na terenie gminy znajdują się dwa zbiorniki zaporowe: w Suchedniowie i Mostkach. Gmina charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi oraz przyrodniczymi.

¹¹ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

- Formy ochrony przyrody w Mieście i Gminie Suchedniów stanowią 99,9% jej powierzchni.
- W porównaniu do województwa świętokrzyskiego (28,9%) i Polski (30,2%), obszar Miasta i Gminy Suchedniów jest w większym stopniu zalesiony (64,2%) – 54,3% terenów zalesionych stanowią grunty publiczne.
- W Mieście i Gminie Suchedniów w 2024 r. stwierdzono przekroczenia średniej rocznej wartości poziomu docelowego wskaźnika BaP(PM10), stwierdzono również przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu ze względu na ochronę zdrowia na terenie całej gminy. Ponadto na terenie całej gminy odnotowano przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu ze względu na ochronę roślin¹².
- Niewystarczające inwestycje związane z wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych. Wg danych GUS za 2023 r. w województwie świętokrzyskim udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem wynosi zaledwie 28,6%.
- W posiadaniu JST znajduje się tylko jedna instalacja fotowoltaiczna o mocy do 40 kW, która zamontowana jest na Sali gimnastycznej przy SSP nr 1 w Suchedniowie i zapewnia ona energię elektryczną na potrzeby szkoły.
- Ważnym aspektem związanym ze środowiskiem naturalnym jest likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko oraz minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie obszaru. Według *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego 2023–2028*¹³, w celu dotrzymania określonego przepisami prawa terminu zaprzestania wykorzystywania wyrobów azbestowych do 31 grudnia 2032 r., należy usuwać corocznie ok. 44 tys. Mg tych wyrobów. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Bazy Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki, w województwie świętokrzyskim zinwentaryzowano łącznie ok. 570 tys. Mg wyrobów azbestowych, z czego unieszkodliwiono ok. 130 tys. Mg. W Mieście i Gminie Suchedniów zinwentaryzowano ponad 2,5 tys. Mg odpadów azbestowych, do unieszkodliwienia pozostało ok. 1,9 tys. Mg.
- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów obowiązuje *Uchwała nr 85/XII/2019 Rady Miejskiej w Suchedniowie z dnia 24 października 2019 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Suchedniów*. Wszystkich mieszkańców na terenie Miasta i Gminy Suchedniów obowiązuje selektywny sposób zbierania odpadów. Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach burmistrz prowadzi rejestr działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
- Świadczeniem usług komunalnych zajmuje się Przedsiębiorstwo Wielobranżowe ORDER Sp. z o. o. z siedzibą w Skarżysku – Kamiennej. Firmy zajmujące się świadczeniem usług komunalnych wybierane są cyklicznie na podstawie przepisów ustawy PZP. Przedmiotem działalności gospodarczej spółki jest: gospodarka odpadami komunalnymi, selektywna zbiórka surowców wtórnych, zbiórka odpadów elektrycznych i elektronicznych oraz wielkogabarytowych, organizacja i prowadzenie

¹² Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2024, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Kielce 2025.

¹³ Uchwała nr LXV/809/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2023 r.

Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, likwidacja dzikich wysypisk, odbiór odpadów z oczyszczalni ścieków, demontaż i unieszkodliwienie odpadów azbestowych, doradztwo i monitoring w zakresie gospodarowania odpadami, opróżnianie koszy ulicznych.

- Zakład Gospodarki Komunalnej w Suchedniowie realizuje zadanie w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej funkcjonuje oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości $Q_{sr.d} = 3020 \text{ m}^3/\text{d}$, która ze względu na rodzaj wykorzystywanych procesów technologicznych klasyfikowana jest jako oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z zastosowaniem technologii osadu czynnego z podwyższonym usuwaniem związków azotu i fosforu. Wykorzystywana jest również instalacja oczyszczania ścieków komunalnych w Michniowie o przepustowości $Q_{sr.d} = 50 \text{ m}^3/\text{d}$. Jest to oczyszczalnia typu SBR, wykorzystująca osad czynny w sekwencyjnym reaktorze biologicznym. Zakład Gospodarki Komunalnej w zakresie swoich kompetencji odpowiedzialny jest również za konserwację, eksploatację oraz jakość wody pochodzącej z dwóch wodociągów opartych na podziemnych ujęciach wody tj.: wodociąg Suchedniów – zasilany z ujęcia Józefów oraz wodociąg Krzyżka – zasilany z ujęcia Krzyżka¹⁴.
- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów Uchwałą nr 180/XXVI/2020 Rady Miejskiej w Suchedniowie z dnia 29 grudnia 2020 r. wyznaczono obszar i granice aglomeracji Suchedniów o równoważnej liczbie mieszkańców 8 262 z oczyszczalnią ścieków w Suchedniowie, obejmującą miejscowość Suchedniów (bez ulic Harcerskiej, Partyzantów, Świerkowej) z wyłączeniem działek obsługiwanych przez przydomowe oczyszczalnie ścieków.
- Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca ogółem w 2023 r. w Mieście i Gminie Suchedniów były na najwyższym poziomie (2 379 zł) w porównaniu do gmin sąsiednich, województwa świętokrzyskiego (702 zł) i Polski (775 zł). W 2023 roku Miasto i Gmina Suchedniów osiągnęła najwyższą wartość wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat. W 2023 r. gmina nie poniosła żadnych wydatków w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wydatki na oświetlenie ulic, placów i dróg w analizowanym okresie wahały się, ostatecznie w 2023 r. wynosiły 45 zł i były jednymi z trzech najniższych w porównaniu do gmin sąsiednich. Odnosiły również niższą wartość w porównaniu do województwa oraz kraju. Natomiast w poziomie wydatków na gospodarkę ściekową i ochronę wód w 2023 r. gmina osiągnęła wartość najwyższą (2 065 zł) – znacznie wyższą również od średniej dla województwa (94 zł) oraz kraju (83 zł). Wydatki na gospodarkę odpadami komunalnymi w gminie w 2023 roku wyniosły 224 zł, co również stanowiło jedną z trzech najwyższych wartości w porównaniu do gmin sąsiednich, wyższą od wydatków w województwie (212 zł), ale niższą niż w kraju (315 zł).
- Ważnym aspektem ochrony środowiska jest również stan infrastruktury technicznej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz jej dostępność dla mieszkańców. Udział

¹⁴ Raport o stanie Gminy Suchedniów za 2023 rok.

korzystających z instalacji wodociągowej w Mieście i Gminie Suchedniów w 2023 roku wynosił 96,9%, z kanalizacji 55,2%, zaś z instalacji gazowej 67,1% – w przypadku sieci wodociągowej były to wartości wyższe niż średnia dla województwa (91,9%) oraz kraju (92,6), w przypadku sieci kanalizacyjnej były to niższe wartości niż średnie dla województwa (61,3%) oraz dla kraju (72,6%), natomiast w przypadku sieci gazowej gmina osiągnęła wartość wyższą niż średnia dla województwa (43,1%) oraz dla kraju (56,3%).

- Tam, gdzie nie istnieje sieć kanalizacyjna, funkcjonują bezodpływowe szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Te drugie są tańsze w eksploatacji i przede wszystkim zdecydowanie bardziej przyjazne środowisku. Na terenie gminy w 2023 r. występowało 766 zbiorników bezodpływowych oraz 65 przydomowych oczyszczalni.
- Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Miasta i Gminy Suchedniów stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, występujące wzdłuż rzek przepływających przez gminę.
- Wskaźnik rozwoju w MRL w wymiarze środowiskowym dla Miasta i Gminy Suchedniów w całym analizowanym okresie osiągał wartości dodatnie, a także odnotowywał trend rosnący, co oznacza, że gmina znajduje się w korzystnej sytuacji w zakresie rozwoju w wymiarze środowiskowym i wypada korzystnie na tle grupy porównawczej w tym zakresie.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne:

- Udział powierzchni objętej miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem wynosi 3,1%.
- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów obowiązuje 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze zmianami w prawie, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026, natomiast zapisy wynikające z obowiązujących MPZP zostaną uwzględnione w Planie Ogólnym.
- Miasto Suchedniów stanowi centrum administracyjne i gospodarcze gminy. Zabudowa gminy wynika z jej historii, położenia oraz funkcji, jakie pełniła i pełni do dziś. Suchedniów ma układ urbanistyczny typowy dla niewielkich miast przemysłowych. Centrum miasta jest stosunkowo zwarte, z zagospodarowanym centrum miejscowości i głównymi ciągami komunikacyjnymi. Dominują budynki o niskiej i średniej intensywności zabudowy – głównie domy jednorodzinne oraz budynki o kilku kondygnacjach. Wzdłuż torów kolejowych znajdują się tereny przemysłowe oraz magazyny. Poza częścią miejską gminy dominują tereny wiejskie z luźną zabudową jednorodzinną, która harmonijnie współistnieje z otaczającymi lasami. Na obszarze wiejskim układ osadniczy rozwinął się wzdłuż dróg.
- Funkcje administracyjne i usługi skoncentrowane są głównie w Suchedniowie, gdzie znajduje się siedziba władz gminnych, placówki edukacyjne, służba zdrowia oraz obiekty handlowe i usługowe. Przemysł zlokalizowany jest przede wszystkim w mieście, co sprzyja koncentracji działalności gospodarczej i tworzeniu nowych miejsc pracy. Na terenie Miasta Suchedniowa znajdują się tereny predysponowane pod

zabudowę przemysłową. Tereny znajdują w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej i charakteryzują się dobrą dostępnością komunikacyjną, co daje możliwości do rozszerzenia specjalnej strefy ekonomicznej.

- Miasto i Gmina Suchedniów generuje zarówno usługi podstawowe, tzw. usługi niskiego rzędu, świadczone w najbliższym otoczeniu, jak i usługi rzadkie, wyższego rzędu, mające szerszy zasięg przestrzenny. W związku z tym gminy posiada następujące funkcje:
 - utrzymania spójności społecznej i przestrzennej obszaru;
 - usługowa;
 - przemysłowa;
 - mieszkaniowa;
 - wypoczynkowo-rekreacyjna.
- W Gminie Suchedniów dominuje ład przestrzenny, z wyraźnym podziałem na strefy funkcjonalne: mieszkaniowa, usługowa, wypoczynkowo-rekreacyjna i przemysłowa. Obszar gminy charakteryzuje się zrównoważonym rozwojem przestrzennym, z zachowaniem funkcjonalnego podziału i harmonii między poszczególnymi obszarami.
- Suchedniów otoczony jest dużymi kompleksami leśnymi. Znaczną część gminy zajmuje Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy. Ochrona terenów przyrodniczych jest istotnym elementem planowania przestrzennego.
- Bliskość drogi krajowej nr 7 sprzyja rozwojowi terenów usługowych i handlowych.
- Na terenie Suchedniowa występują tereny rekreacyjne oraz tereny turystyczne, np. nad Zalewem Suchedniowskim.

Sport, rekreacja, turystyka oraz kultura:

- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów, według danych GUS, występuje sześć obiektów oferujących noclegi turystom, z czego pięć zapewnia miejsca noclegowe całoroczne. Kwestia łatwej dostępności do obiektów noclegowych jest istotna, ponieważ znacząco wpływa na poziom atrakcyjności danej jednostki, a co za tym idzie – ma przełożenie na kwestie finansowe¹⁵.
- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów znajdują się obiekty wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych Narodowego Instytutu Dziedzictwa : kościół parafialny pw. Św. Andrzeja Apostoła w Suchedniowie z 1758 r., drewniana kapliczka św. Jana Nepomucena z XIX w. w Suchedniowie, drewniany dom z 1863 r. w Suchedniowie, drewniany dom z 1870 r. w Suchedniowie, młyn wodny z 1911 r. w Suchedniowie, układ hydrotechniczny i komunikacyjny w Suchedniowie.
- Jedną z wiodących instytucji kultury w Mieście i Gminie Suchedniów jest Suchedniowski Ośrodek Kultury „Kuźnica” (SOK). Jest on miejscem spotkań ludzi o różnych zainteresowaniach kulturalnych. Pełni rolę placówki integrującej i inspirującej lokalną społeczność. Mieszkańcy gminy mogą realizować swoje zainteresowania kulturalne w dziedzinie: teatru, recytacji, muzyki, tańca, plastyki, filmu, rekreacji, turystyki, nauki języków obcych itp. W budynku Ośrodka odbywają się także spotkania różnych organizacji społecznych, które organizują spotkania, prelekcje oraz wykłady. W ramach Suchedniowskiego Ośrodka Kultury funkcjonuje także formacja taneczna

¹⁵Dane GUS za 2023 r.

„Axis”. Od 125 lat funkcjonuje orkiestra dęta (obecnie w Ośrodku) – zespół składający się z suchedniowskich muzyków jest nieodłącznym elementem każdej imprezy – patriotycznej, rozrywkowej czy parafialnej. W ramach Ośrodka Kultury działa także chór „Senior”, w którym śpiewają suchedniowscy emeryci i renciści. Chór występuje na różnego rodzaju imprezach, zarówno w Suchedniowie jak i poza nim. Najbardziej utytułowaną sekcją zainteresowań jest zespół teatralno-recytatorski, który bierze udział we wszystkich najważniejszych imprezach recytatorskich w Polsce i ma duże osiągnięcia. Ponadto przy SOK prężnie działa grupa teatralna „Igraszki”, której działalność cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem. Filią Suchedniowskiego Ośrodka Kultury jest Centrum Kształceniowo-Integracyjne w Michniowie. W strukturze Ośrodka funkcjonuje także kino „Kuźnica”.

- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów funkcjonuje Wiejski Dom Kultury w Mostkach. Ma on swoją siedzibę w malowniczo położonym XIX-wiecznym dworku. Działalność ukierunkowana jest na rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, w szczególności poprzez kultywowanie tradycji, zwyczajów, obrzędów, folkloru wsi świętokrzyskiej. Ma tam swoją siedzibę Koło Gospodyń Wiejskich, w ramach którego funkcjonuje zespół folklorystyczny „Skokotliwi”. Dom Kultury w Mostkach jest organizatorem (również na zlecenie) imprez kulturalnych, rozrywkowych, promocyjnych, integracyjnych i sportowo-rekreacyjnych.
- Istotną dla mieszkańców gminy instytucją jest Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Suchedniowie, która swoje działania realizuje zgodnie z założeniami statutowymi. Biblioteka poza gromadzeniem, udostępnianiem i wypożyczaniem księgozbioru oraz czasopism prowadzi szeroką działalność kulturalną, m.in. organizuje wystawy, konkursy, spotkania z ciekawymi ludźmi. Prowadzone są dyskusyjne kluby książki, lekcje biblioteczne oraz inne zajęcia dla dzieci. Ponadto czytelnicy mogą korzystać z komputerów i bezpłatnego dostępu do Internetu.
- Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów w miejscowości Michniów działa Muzeum Martyrologii Wsi Polskiej. Ze względu na znajdujący się na terenie Mauzoleum zbiorowy grób pomordowanych mieszkańców Michniowa, Muzeum jest jednocześnie miejscem Pamięci Narodowej. Od roku 1999 Mauzoleum w Michniowie jest oddziałem Muzeum Wsi Kieleckiej. Corocznie organizowane są obchody świąt patriotycznych.
- Suchedniów to obszar związany z postacią Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Przez miejscowość przebiega Świętokrzyski Szlak Literacki. Ścieżkę wyznacza trasa, którą pisarz pokonywał przemierzając drogę ze stacji kolejowej w Suchedniowie do domu rodzinnego. Również na cześć pisarza każdego roku w Suchedniowskim Ośrodku Kultury odbywa się Ogólnopolski Konkurs Recytatorski Polskiej Literatury Emigracyjnej XX w. im. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.
- Według danych GUS za 2023 r. na terenie gminy łączna długość dróg dla rowerów wynosi 6,2 km.
- Prowadzenie działalności o charakterze użyteczności publicznej z zakresu kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji należy do Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suchedniowie. W skład Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suchedniowie wchodzi:

- Camping 140 przy ul. Ogrodowej 11 w Suchedniowie, o łącznej powierzchni 2,1182 ha;
 - Hala Sportowo-Rehabilitacyjna przy ul. Sportowej 5, o powierzchni 2 652,3 m²;
 - Stadion Miejski przy ul. Sportowej 5;
 - Zbiornik wodny na rzece Kamionce o powierzchni 21,4 ha;
 - Nieruchomość w Mostkach o łącznej powierzchni 5,88 ha, ze zbiornikiem wodnym na rzece Żarnówce o powierzchni 21,0 ha.
- W 2023 roku Camping 140 odwiedzili turyści z 31 krajów – z wielu krajów europejskich, ale też z Arabii Saudyjskiej, Izraela, Nowej Zelandii, Korei Południowej czy Tajwanu¹⁶.
 - Stadion Miejski jest głównym miejscem treningów Miejskiego Klubu Sportowego ORLICZ, a także wynajmowany jest komercyjnie na mecze, treningi i rozgrywki ligowe. Hala sportowo-rehabilitacyjna przy ul. Sportowej 5 jest miejscem organizacji imprez sportowych różnych dyscyplin, ale również imprez kulturalno-rozrywkowych. Corocznie na jej terenie odbywa się Memoriał im. Stefana Pawlukiewicza w badmintonie, Turniej Formacji Tanecznych i wiele innych imprez o zasięgu ogólnokrajowym i międzynarodowym. Stale odbywają się rozgrywki koszykówki na wózkach inwalidzkich oraz rozgrywki ligowe tenisa stołowego i badmintonu.
 - Zalew rzeki Kamionki (Kąpielisko Suchedniów) sąsiaduje z miejskim parkiem, co daje dodatkową możliwość odpoczynku tym, którzy nie lubią bezpośredniego nasłonecznienia. Kompleksowo zmodernizowany Park Miejski dostarcza wielu atrakcji – duży plac zabaw, alejki z małą architekturą, nasadzenia zieleni ozdobnej oraz pływająca fontanna zlokalizowana na zbiorniku wodnym przy promenadzie głównej. Można usiąść na ławce i podziwiać pływające po zalewie kaczki, łabędzie, a także podziwiać okolicę. Ten niezbyt głęboki zbiornik zaporowy o powierzchni 22 ha ma też tamę, a obok niej betonową zaporę, z którą zrównuje się lustro wody. W skład Kąpieliska wchodzi 50-metrowa plaża, wyznaczone miejsce do kąpieli w wodzie, strzeżone przez ratownika, boiska sportowe, plac zabaw dla dzieci, wypożyczalnia sprzętu sportowego oraz pływającego – kajaki wodne i rowery, miejsce na grilla lub ognisko. Infrastrukturę uzupełnia bieżąca woda, toalety, kosze na śmieci, natryski, przebieralnie i punkt małej gastronomii. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych. Ponadto w latach 2024–2025 powstał obiekt do obsługi ruchu turystycznego, który będzie funkcjonował całorocznie.
 - Przy trasie Suchedniów–Starachowice znajduje się zbiornik zaporowy o powierzchni 21 ha, położony na rzece Żarnówce, która jest prawym dopływem rzeki Kamiennej. Łowisko oraz plaża z kąpieliskiem i parking dla turystów są we wsi Mostki. Zalew posiada charakterystyczny przelew wody w postaci sześciokątnej studzienki. Od strony lasu, w północnej jego części, znajduje się tarlisko. Wzdłuż zalewu, jego środkiem, a bardziej wschodnią stroną płynie rzeka Żarnówka. W zbiorniku można złowić większość gatunków ryb słodkowodnych.
 - Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów wytyczono szlaki turystyczne:

¹⁶Raport o stanie Gminy Suchedniów za 2023 rok.

- szlaki piesze:
 - szlak żółty – ze Skarżyska-Kamiennej przez Bugaj, Górę Baranowską oraz dalej wzdłuż rzeki Kamionki i z powrotem do Skarżyska-Kamiennej;
 - szlak niebieski – biegnący z Suchedniowa przez „Burzący Stok”, rezerwat „Kamień Michniowski”, Michniów do Berezowa;
 - szlak zielony – biegnący ze Skarżyska-Kamiennej, wzdłuż rzeki Kamionki przez uroczysko „Stokowiec”, „Mostki”, „Górę Żarnową” i do miejsca pamięci narodowej na „Wykusie”;
 - szlak czarny – z Suchedniowa poprzez Górę Piekło do szlaku zielonego, prowadzący od „Kamienia Michniowskiego” (niebieski szlak Suchedniów–Berezów) do punktu widokowego na Górze Barbarze;
- szlak konny – szlak górskiej turystyki jeździeckiej „Burzący Stok”, biegnący poprzez Stokowiec, Kopulak, Bukowiec, Burzący Stok, Kamień Michniowski oraz Opal;
- szlaki rowerowe.
- Przez teren gminy przebiega ścieżka dydaktyczna „Na Kruku”. Prezentuje różnowiekowe i różnogatunkowe drzewostany oraz pracę leśników przy ich hodowli i ochronie. Trasa ma kształt pętli o długości 1 850 m (czas przejścia trasy – ok. 2 godz.).
- Obszar Miasta i Gminy Suchedniów jest atrakcyjny pod względem turystycznym, ze względu na wiele miejsc, które warto zobaczyć, m.in.:
 - Leśna Droga Krzyżowa – ścieżka edukacyjno-historyczna o długości ok. 600 m, utworzona przez Nadleśnictwo Suchedniów w roku obchodów 100-lecia odzyskania Niepodległości przez Polskę. Droga krzyżowa została pomyślana w ten sposób, że jej początek jest tam, gdzie są doczesne szczątki zamordowanych w czasie pacyfikacji, zaś ostatnia stacja jest w miejscu, gdzie był początek tragedii Michniowa¹⁷.
 - Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie – jest wyjątkowym muzeum historyczno-martyrologicznym, a jednocześnie Miejscem Pamięci Narodowej. Od roku 1999 Mauzoleum w Michniowie jest oddziałem Muzeum Wsi Kieleckiej. Obecnie w skład Muzeum wchodzi: mogiła pomordowanych mieszkańców Michniowa, kaplica św. Małgorzaty, Dom Pamięci Narodowej, Pieta Michniowska¹⁸.
 - Cmentarz z I połowy XIX w. w Suchedniowie – powstał z inicjatywy Zarządu Zakładów Górniczych, który na ten cel przeznaczył teren.
 - Dworek drewniany (obecnie kaplica Zgromadzenia Sióstr Imienia Jezusa) – to dworek modrzewiowy oszalowany, na planie prostokąta i podmurówce z kamienia, wybudowany w 1870 r. W dworku obecnie mieści się kaplica Zgromadzenia¹⁹.
 - Kościół parafialny pw. św. Andrzeja Apostoła – kościół należy do najważniejszych zabytków Suchedniowa²⁰.

¹⁷ Strona internetowa Nadleśnictwa Suchedniów, suchedniow.radom.lasy.gov.pl

¹⁸ Strona internetowa Muzeum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, michniow.pl

¹⁹ Strona internetowa Stowarzyszenia Grupa Inicjatywna POD PRĄD, suchedniownaturalnie.pl

²⁰ jw.

- Galeria Sztuki Podwórko – w Galerii można poznać świat rzeźby, malarstwa, poezji kilku pokoleń rodziny Mierników. Miejsce powstało w latach 90. z inicjatywy Ryśka Miernika – artysty pióra i dłuta. Autor stworzył przestrzeń dla swoich dwóch zainteresowań – literatury i rzeźby w drewnie²¹.
- Galeria Sztuki Rodziny Zegadłów – gospodarzem Galerii jest Eugeniusz Zegadło – artysta rzeźbiarz z nurtu sztuki naiwnej, wspólnie z synem Dariuszem. W Galerii można zobaczyć dzieła jego ojca – Adama i brata Henryka. Rzeźby Eugeniusza Zegadły nawiązują często do tematyki biblijnej, wyróżnia je unikatowy styl i kolorystyka. Opracował on swój własny, ekspresyjny sposób przekazywania wartości oraz rzeczywistości, za pomocą współczesnej rzeźby naiwnej²².
- Oprócz gminnych instytucji wspierających działalność kulturową, na terenie gminy funkcjonują także świetlice wiejskie, których działalność ma na celu integrację środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców działających na rzecz wsi, wspieranie inicjatyw lokalnych oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej.

Wnioski i rekomendacje:

Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy, zasoby kulturowe, obiekty i zespoły zabytkowe to uwarunkowania rozwoju turystyki, jako jednej z podstawowej gałęzi rozwoju gminy. Miasto i Gmina Suchedniów posiada warunki dla rozwoju turystyki krajoznawczej, pieszej i rowerowej. Niezwykle istotna jest dbałość o występujące na terenie gminy formy ochrony przyrody. Nie należy również zapominać o ochronie środowiska naturalnego, która polega między innymi na racjonalnym gospodarowaniu elementami i zasobami przyrody. Oddziaływanie człowieka na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób zrównoważony, wpływa na warunki życia i gospodarowania. Istotne jest rozszerzenie struktury wytwarzania energii i koncentracja na zwiększeniu wykorzystania różnorodnych odnawialnych źródeł (OZE). Odpowiedni dobór OZE zwiększy samowystarczalność i zapewni bezpieczeństwo energetyczne gminy. Działania te powinny być powiązane z efektywnym zarządzaniem energią, promowaniem zrównoważonej konsumpcji energii, co będzie korzystnie wpływać na klimat.

Infrastruktura techniczna jest dosyć dobrze rozwinięta, jednak wymaga dalszej rozbudowy, dlatego też należy podejmować dalsze działania ukierunkowane na rozwój infrastruktury technicznej, przy jednoczesnym dbaniu o środowisko oraz o zachowanie ładu przestrzennego. Zdaniem mieszkańców istotne jest również podejmowanie działań poprawiających bezpieczeństwo na drogach poprzez modernizację dróg i chodników oraz przejść dla pieszych. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie oceniono na średnim poziomie, a więc ważne jest zadbanie o racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz tworzenie nowoczesnych przestrzeni publicznych, będących elementami identyfikacji i wizytówką obszaru.

Kolejnym wyzwaniem wskazanym przez mieszkańców jest tworzenie warunków do uprawiania sportów i rekreacji oraz rozwój usług kulturalnych i rozrywkowych. Dlatego należy dążyć do rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej oraz rozszerzenia oferty kulturalnej. Wpływie

²¹ jw.

²² jw.

to na zwiększenie możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców oraz osoby odwiedzające teren gminy.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru przestrzenno-środowiskowego Miasta i Gminy Suchedniów na najbliższe lata to:

- Planowanie nowych obszarów mieszkalnych i gospodarczych z uwzględnieniem zasad rozwoju zrównoważonego i ochroną ładu przestrzennego.
- Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności dróg.
- Poprawa atrakcyjności osiedleńczej.
- Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców oraz ekologicznego transportu.
- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych.
- Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, budowanie dostępności obszaru.
- Opracowanie Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego.
- Ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych polegająca na utrzymaniu dla przyszłych pokoleń posiadanych zasobów i odpowiednim ich gospodarowaniu.
- Wzrost estetyzacji otoczenia, w tym kształtowanie spójnej architektonicznie i gabarytowo zabudowy, przy uwzględnieniu potrzeby zachowania walorów krajobrazowych i kulturowych.

Rezultatem tych działań będzie:

- zapewnienie wszystkim gospodarstwom domowym możliwości podłączenia do wszystkich mediów;
- zwiększenie napływu nowych mieszkańców;
- poprawa poziomu ochrony środowiska;
- zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej gminy;
- zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń;
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom;
- poprawa poziomu ochrony środowiska.

Reasumując – przeprowadzona diagnoza wykazała, iż władze gminy w ciągu najbliższych lat powinny podjąć działania mające na celu wzmocnienie funkcji osiedleńczej gminy poprzez poprawę jakości usług publicznych, modernizację infrastruktury technicznej, ochronę środowiska, zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców oraz pobudzanie mieszkańców do aktywności społecznej, a także wspieranie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki.

2.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedno z najpopularniejszych i najskuteczniejszych narzędzi analitycznych, wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

SWOT jest metodą syntezy ustaleń diagnostycznych. Niewielkie różnice w analizie SWOT wskazanej w Diagnostyce i analizie SWOT w tabeli 2 wynikają z ewaluacji – upływu czasu, spotkań i rozmów jakie miały miejsce między przygotowaniem Diagnostyki a ostatecznej wersji Strategii. Analizy te nie są ze sobą sprzeczne – są spójne, jednak ta wskazana w Strategii określa najważniejsze elementy najbardziej wyróżniające gminę wśród innych gmin czy powszechnie zauważanych tendencji i problemów. Analiza SWOT została opracowana nie tylko na bazie danych statystycznych czy dostępnych opracowań, ale też dyskusji podczas spotkań z mieszkańcami i wyników badań ankietowych.

Tabela 1 Schemat analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dogodne położenie komunikacyjne. 2. Dobre skomunikowanie ponadregionalne – trasa szybkiego ruchu S7. 3. Przebiegająca przez miasto linia kolejowa z Krakowa do Warszawy. 4. Dodatni wskaźnik rozwoju w wymiarze środowiskowym. 5. Kultywowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego w ramach Suchedniowskiego Ośrodka Kultury „Kuźnica”. 6. Niezdegradowane środowisko naturalne i czyste powietrze. 7. Obszary prawnie chronione występujące na terenie gminy – położenie gminy na terenie dwóch parków krajobrazowych. 8. Bogata historia i dziedzictwo kulturowe. 9. Duża liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na terenie gminy. 10. Warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. 11. Wyznaczone szlaki piesze i rowerowe. 12. Wysoka lesistość obszaru i walory przyrodniczo-krajobrazowe. 13. Funkcjonowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice”. 14. Korzystna struktura finansów – wysokie dochody własne i dochody ogółem na 1 mieszkańca. 15. Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców – wzrost wskaźnika podmiotów wpisanych do rejestru REGON.	1. Systematyczny spadek liczby mieszkańców – ujemny przyrost naturalny oraz poziom salda migracji. 2. Niekorzystne struktura wieku oraz wskaźniki obciążenia demograficznego. 3. Systematyczne starzenie się społeczeństwa. 4. Wysoki ujemny poziom salda migracji osób młodych (15–39 lat). 5. Migracje zarobkowe. 6. Brak atrakcyjnych miejsc pracy. 7. Ujemny wskaźnik rozwoju w wymiarach gospodarczym i społecznym. 8. Brak podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3. 9. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna. 10. Niedostatecznie funkcjonująca podstawowa opieka zdrowotna ((brak dostępności do lekarzy specjalistów, słaba dostępność do e-usług zdrowotnych, ograniczony dostęp do sprzętu diagnostycznego). 11. Niewystarczająca cyfryzacja usług w administracji. 12. Braki w rozwoju budownictwa mieszkalnego – spadek wskaźnika ilości nowych budynków mieszkalnych na 1000 osób. 13. Niska estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznych na terenie miasta i gminy. 14. Nieekonomiczny system oświaty na terenie gminy. 15. Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Wzrost świadomości ekologicznej i potrzeby wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. 2. Zainteresowanie mieszkańców osiedlaniem się na terenach poza większymi miastami. 3. Wzrost średniej długości życia. 4. Wzrost ilości podróży krajowych Polaków. 5. Cyfryzacja życia codziennego. 6. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej. 7. Wzrost mobilności społeczeństwa. 8. Moda na zdrowy styl życia.	1. Konsekwencje społeczne i gospodarcze związane z pandemią COVID-19 i sytuacją geopolityczną. 2. Wzrost kosztów życia codziennego mieszkańców. 3. Zmiany klimatu. 4. Wykluczenie cyfrowe. 5. Emigracja mieszkańców Polski. 6. Lokalizowanie inwestycji, które mogą degradować środowisko naturalne.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia Miasta i Gminy Suchedniów, możemy wyłonić te, które w największym stopniu oddziałują bądź mogą

oddziaływać na gminę. Słabe strony oraz zagrożenia powinny być pokonywane przez mocne strony oraz szanse rozwoju, które stoją przed gminą.

1. Wśród deficytów i barier hamujących rozwój gminy, wymienić można m.in.:
 - niekorzystną strukturę demograficzną – spadek liczby ludności, ujemny przyrost naturalny, a także postępujący proces starzenia się społeczeństwa;
 - niewystarczającą promocję gminy i brak zbudowanego wizerunku miejsca dobrego do inwestowania, mieszkania i odpoczynku;
 - niewystarczająco zagospodarowany potencjał przyrodniczy i turystyczno-rekreacyjny;
 - niezadawalającą konkurencyjność lokalnej gospodarki – mało atrakcyjny rynek pracy, szczególnie dla ludzi młodych;
 - niewystarczający poziom dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców;
 - niewystarczającą dostępność i jakość usług publicznych;
 - brak wystarczających środków własnych gminy na realizację wszystkich niezbędnych przedsięwzięć – konieczność poszukiwania wsparcia z zewnątrz.
2. Potencjały gminy to przede wszystkim posiadane zasoby i usługi, które przynoszą lub mogą przynosić korzyści w postaci dochodów lub wartości dodanej dla mieszkańców i innych interesariuszy gminy, w tym lepszej jakości ich życia. Najważniejsze potencjały rozwojowe Miasta i Gminy Suchedniów to:
 - atrakcyjne położenie komunikacyjne – przy drodze ekspresowej S7, w połowie drogi między Warszawą a Krakowem oraz przy drodze wojewódzkiej nr 751, biegnącej przez Góry Świętokrzyskie do Ostrowca Świętokrzyskiego;
 - warunki umożliwiające rozwój funkcji osiedleńczej gminy, w tym ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych;
 - zasoby związane z dziedzictwem kulturowym;
 - zasoby instytucjonalne;
 - położenie na obszarze atrakcyjnym pod względem rekreacyjnym – warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej;
 - przynależność do Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry”, która obejmuje swoim zasięgiem gminy: Bieliny, Bodzentyn, Górnio, Masłów (powiat kielecki), Łączna i Suchedniów (powiat skarżyski) oraz Wąchock (powiat starachowicki) – wszystkie gminy łączą się ze sobą, stanowiąc spójny i powiązany terytorialnie obszar, który dzięki współpracy i podejmowaniu wspólnych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności daje warunki do rozwoju;
 - przypisanie Miasta i Gminy Suchedniów w *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+* do Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI):
 - *OSI Miejskie obszary funkcjonalne (MOF miast średnich)*: MOF Miasta Północy: miasta rdzeniowe wraz z 13 samorządami je otaczającymi utworzyły wspólny obszar funkcjonalny MOF Miasta Północy poprzez podpisanie w dniu 07.09.2021 r. Porozumienia Międzygminnego. W skład MOF Miasta Północy wchodzi następujące jednostki: 3 gminy miejskie: Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, 6 gmin miejsko-wiejskich: Ćmielów, Końskie, Kunów, Stąporków, Suchedniów,

Wąchock oraz 8 gmin wiejskich: Bałtów, Bliżyn, Bodzechów, Brody, Mirzec, Pawłów, Skarżysko Kościelne, Waśniów.

- *OSI Góry Świętokrzyskie*: w skład OSI Góry Świętokrzyskie wchodzi gminy należące do Związku Gmin Gór Świętokrzyskich.: 4 gminy miejsko-wiejskie: Bodzentyn, Łagów, Nowa Słupia, Suchedniów oraz 7 gmin wiejskich: Bieliny, Górnio, Łączna, Masłów, Pawłów, Waśniów i Zagnańsk.

Perspektywą na rozwój Miasta i Gminy Suchedniów jest wzrost jakości życia wpływający na wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Jednym z istotnych elementów jest rozwijanie funkcji mieszkaniowej gminy, co wiąże się z rozwojem na wielu płaszczyznach, zarówno infrastruktury technicznej (w tym wodno-kanalizacyjnej), jak i usług publicznych (z zakresu edukacji, zdrowia, usług społecznych, rekreacji itp.).

Miasto i Gmina Suchedniów powinna w większym stopniu wykorzystywać możliwości płynące z uczestnictwa Polski w Unii Europejskiej. Wykorzystanie potencjału środków finansowych, których źródłem są dofinansowania z Unii Europejskiej znacząco wpływa na atrakcyjność gminy. Możliwości pozyskania środków na realizację nowych projektów, a także zawieranie różnych form partnerstw wśród sektora społeczno-gospodarczego daje szansę na pobudzenie przedsiębiorczości, a w konsekwencji rozwój całej gminy poprzez zwiększenie dochodów mieszkańców, które w dalszej kolejności przyniosą wymierne korzyści w postaci zwiększonych wpływów do budżetu gminy.

Miasto i Gmina Suchedniów posiada potencjał w położeniu na terenie, który charakteryzuje się czystym powietrzem, środowiskiem naturalnym, terenami zielonymi i dużą ilością lasów. Daje to możliwości w zakresie stworzenia bazy noclegowej oraz rozwoju agroturystyki, która może znacząco przyczynić się do wzrostu atrakcyjności regionu oraz zamożności mieszkańców gminy.

2.2. Drzewo problemów

Wykorzystując zgromadzone dane ilościowe i jakościowe na potrzeby opracowania Diagnozy, wskazano problem kluczowy dla rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów, a więc taki, który generuje najwięcej trudności, a jego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości interesariuszy procesu rozwojowego. Dla problemu kluczowego przeprowadzono również analizę przyczynowo-skutkową (tabela 3).

Tabela 3 Drzewo problemów

Główne przyczyny	Problem kluczowy	Główne skutki
– Niewystarczająca oferta rozwoju i spędzania czasu wolnego; – Niewystarczające wykorzystanie potencjałów endogenicznych gminy; – Niski poziom usług publicznych; – Niewystarczająca dostępność mieszkań; – Niewystarczająca dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej; – Niewystarczająca ilość i jakość miejsc pracy na rynku lokalnym; – Brak innowacyjnych sektorów gospodarki; – Niski poziom cyfryzacji usług publicznych; – Niski stopień dostosowania infrastruktury, przestrzeni i usług do przemian demograficznych i społecznych; – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunalna; – Brak zbudowanych narzędzi współpracy samorządu z mieszkańcami, włączania mieszkańców do współdecydowania w sprawach rozwoju gminy oraz niewystarczające zastosowanie rozwiązań partycypacyjnych.	Niewystarczająca rozpoznawalność i konkurencyjność Suchedniowa jako atrakcyjnego miejsca do mieszkania.	– Niski poziom dochodów mieszkańców oraz dochodów własnych gminy; – Niska przedsiębiorczość mieszkańców; – Ograniczone środki na inwestycje prywatne i utrzymanie majątku; – Małe zaangażowanie mieszkańców w rozwój gminy; – Migracja zarobkowa; – Zmniejszona atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy; – Niskie poczucie tożsamości lokalnej; – Brak zaangażowania młodych mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej; – Zerwanie więzi z miejscem zamieszkania we wczesnym etapie rozwoju.

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Drzewo celów

Poniższa tabela stanowi transformację drzewa problemów. Przedstawia ona cel główny (wizja) *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*, opisujący stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia Strategii i będący efektem osiągnięcia celów strategicznych wskazujących generalny kierunek rozwoju.

Tabela 4 Drzewo celów

Główne środki	Cel główny	Główne efekty
– Wykreowanie atrakcyjnego centrum miasta; – Szeroka promocja gminy jako miejsca dobrego do życia, inwestowania i pobytu; – Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej; – Tworzenie nowych i rozwój istniejących atrakcji turystycznych; – Przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe; – Zwiększenie dostępności mieszkań wielorodzinnych; – Wzmacnianie warunków wspierających przedsiębiorczość mieszkańców; – Wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty Miasta i Gminy Suchedniów; – Cyfryzacja usług publicznych; – Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów; – Kreowanie i wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców; – Dostosowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców; – Podniesienie standardu świadczonych usług podstawowej opieki zdrowotnej; – Realizacja działań wspierających integrację mieszkańców; – Włączanie mieszkańców do współdecydowania o rozwoju gminy; – Racjonalne użytkowanie zasobów i ochrona środowiska; – Zapewnienie opieki nad osobami starszymi i tworzenie warunków do wydłużania ich aktywności;	<i>Suchedniów kompaktowym miastem do życia i rozwoju mieszkańców gminy</i>	– Wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy; – Wzrost integracji i tożsamości lokalnej; – Estetyczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna; – Wzrost liczby turystów; – Poprawa trendów demograficznych; – Wzrost poczucia zadowolenia z bycia mieszkańcem Miasta i Gminy Suchedniów; – Zwiększona oferta i jakość usług publicznych, w tym społecznych i zdrowotnych; – Atrakcyjne warunki spędzania czasu wolnego i rozwoju mieszkańców; – Wysoka jakość życia mieszkańców; – Atrakcyjny lokalny rynek pracy; – Atrakcyjny wizerunek gminy.

– Zapewnienie bezpieczeństwa drogowego i poprawa dostępności komunikacyjnej; – Przeciwdziałanie zmianom klimatu i skutkom zagrożeń naturalnych.		
---	--	--

Źródło: Opracowanie własne

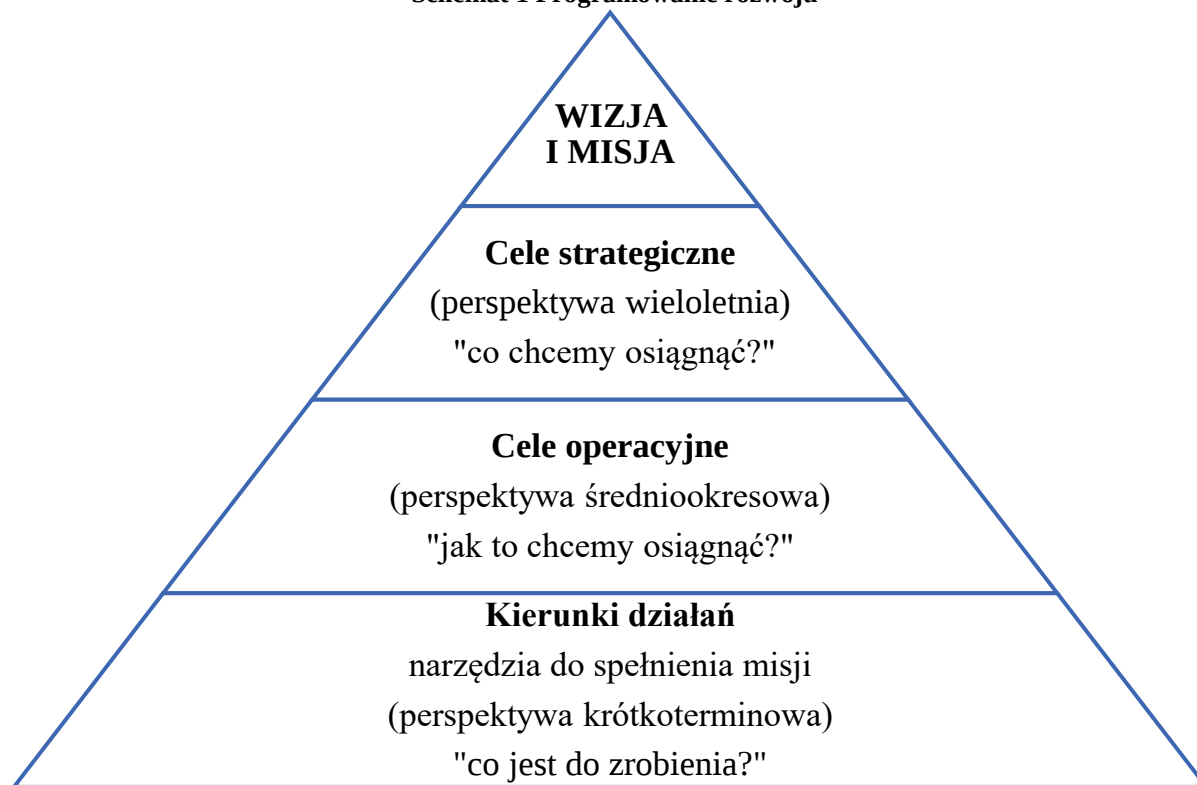
3. Część programowa

3.1. Wizja, misja, cele

Przedstawienie drzewa problemów (tabela 3) i celów (tabela 4) pozwoliło na określenie i zaproponowanie strategicznych kierunków działań dla Miasta i Gminy Suchedniów. Określono Wizję 2030, misję i cele strategiczne, wokół których skoncentrowane zostały cele operacyjne, a następnie kierunki działań. Wyznaczone kierunki działań będą służyć realizacji celów strategicznych, do których osiągnięcia powinny dążyć zarówno władze gminy, jak i wszystkie zainteresowane jej rozwojem podmioty oraz mieszkańcy. Wykonanie zaplanowanych kierunków działań pozwoli na realizację misji gminy oraz jej trwały rozwój.

Budowa elementów *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* opiera się na poniższym schemacie.

Schemat 1 Programowanie rozwoju

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i misja to nie tylko określenie kierunków rozwoju, ale także wyraz aspiracji mieszkańców. Bez misji i wizji decyzje zarządcze bywają przypadkowe, zaś codzienna praca sprowadza się do mniej lub bardziej mechanicznego realizowania procedur. Wizja jest sformułowanym w sposób najbardziej zwięzły opisem stanu gminy w perspektywie najbliższych kilku lat (obraz gminy w 2030 roku). Wizję należy zatem rozumieć jako logicznie zredagowane streszczenie poglądów o przyszłości. Misja zaś jest w pewnym sensie wyrażeniem w sposób zrozumiały i zwięzły priorytetów (obszarów priorytetowych) oraz nadrzędnych celów strategicznych, czyli dalekosiężnych zamierzeń. Należy zapamiętać, iż misja w Strategii jest elementem, który wskazuje drogę rozwoju i motywuje do działania. Jednocześnie integruje różne aspekty rozwoju gminy wokół jednej wspólnej dla mieszkańców idei.

WIZJA

Suchedniów kompaktowym miastem do życia i rozwoju mieszkańców gminy

MISJA

Tworzenie warunków do rozwoju osobistego mieszkańców poprzez włączenie ich w kreowanie lokalnych aktywności, współdziałanie oraz budowanie atrakcyjnego wizerunku Miasta i Gminy Suchedniów.

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, sformułowano wizję, misję, trzy cele strategiczne i dla każdego z nich po dwa cele operacyjne. Wyznaczone cele mają wymiar społeczny, gospodarczy oraz przestrzenno-środowiskowy. Cele opisują przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej, a więc określają stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Jednocześnie cele realizują wizję rozwoju. Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji i odpowiadają na pytanie „co chcemy osiągnąć?”. Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Tym samym odpowiadają na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Do każdego z celów operacyjnych przypisano kierunki działań, które oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie: „co jest do zrobienia?”

Następnie stworzono projekty strategiczne, które dzięki zintegrowanemu charakterowi i kompleksowemu podejściu stanowią wiązkę konkretnych projektów najistotniejszych dla rozwoju gminy i realizujących kierunki działań. Kierunki działań wraz z konkretnymi projektami służą realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii. Realizacja kierunków działań zapewni osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczynić się do osiągania celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii.

3.2. Plan operacyjny rozwoju

Głównym zadaniem jakie stoi przed władzami samorządowymi jest ukształtowanie takiego wizerunku gminy, który będzie atrakcyjny dla nowych mieszkańców (osiedlanie, budownictwo), ale też mieszkańców rdzennych. Ważne więc jest zapewnienie bogatej oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrostu aktywności społecznej wśród mieszkańców. Wpłynie to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Wyznaczenie priorytetów pozwoli lokalnym władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój gminy, odpowiednio skoordynować zaplanowane do realizacji działania.

Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego stanowią bazę dla formułowania celów strategicznych. W Strategii wskazane zostały trzy cele strategiczne, a dla każdego z nich po dwa cele operacyjne, w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji kierunki działań, które przedstawiono w sposób ogólny. W drodze hierarchizacji wyodrębniono z kierunków działań najistotniejsze elementy i ułożono z nich konkretne projekty strategiczne. Realizacja przedstawionych w Strategii kierunków działań i projektów posłuży do zrealizowania zaplanowanych celów oraz osiągnięcia przyjętych wskaźników rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów. Plan operacyjny został wypracowany na spotkaniach warsztatowych (tabela 5).

Tabela 5 Plan operacyjny

Wizja	Suchedniów kompaktowym miastem do życia i rozwoju mieszkańców gminy					
Misja	<i>Tworzenie warunków rozwoju osobistego mieszkańców poprzez włączanie ich do kreowania aktywności, współdziałania oraz budowania atrakcyjnego wizerunku gminy Suchedniów</i>					
Cele strategiczne	1. Wzmocniona przedsiębiorczość mieszkańców i atrakcyjne zaplecze do rozwoju lokalnej gospodarki		2. Gmina atrakcyjna do życia i osiedlania się		3. Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie	
Cele operacyjne	1.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej	1.2. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców	2.1. Integracja społeczności lokalnej	2.2. Rozwój i modernizacja usług publicznych	3.1. Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej	3.2. Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych
Kierunek działań	1.1.1. Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych	1.2.1. Kreowanie postaw przedsiębiorczych i samozatrudnienia	2.1.1. Wsparcie organizacji pozarządowych i lokalnych inicjatyw społecznych	2.2.1. Wdrażanie programów kształcenia i szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych gminy	3.1.1. Budowa, modernizacja dróg oraz infrastruktury pieszej i rowerowej	3.2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
	1.1.2. Wspieranie rozwoju handlu i usług	1.2.2. Promocja lokalnych produktów i usług	2.1.2. Promowanie dialogu społecznego oraz partycypacji społecznej	2.2.2. Rozbudowa i modernizacja szkół, przedszkoli i żłobków	3.1.2. Rozwój alternatywnych środków komunikacji	3.2.2. Adaptacja do zmian klimatu, w tym zwiększenie infrastruktury błękitno-zielonej i bioretencji
	1.1.3. Promowanie innowacyjnych technologii i zielonej gospodarki		2.1.3. Tworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców	2.2.3. Poprawa dostępności i jakości usług dla seniorów i osób wymagających wsparcia	3.1.3. Rozwój terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne	3.2.3. Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej obiektów – montaż OZE, magazyny energii, termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła

			2.1.4. Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	2.2.4. Poprawa dostępności usług medycznych i opieki zdrowotnej	3.1.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz gazowej	3.2.4. Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc wypoczynku i rekreacji
				2.2.5. Rozwój e-usług publicznych	3.1.5. Rozwój atrakcji turystycznych przy wykorzystaniu endogenicznych potencjałów	3.2.5. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi i ochrona złóż surowców
				2.2.6. Zwiększenie obronności i bezpieczeństwa publicznego	3.1.6. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego	
					3.1.7. Zwiększenie dostępności mieszkaniowych zasobów komunalnych	

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 1. Wzmocniona przedsiębiorczość mieszkańców i atrakcyjne zaplecze do rozwoju lokalnej gospodarki

Problemem kluczowym, który zdiagnozowano w wyniku pogłębionej analizy gminy, jest spadek liczby mieszkańców. Zidentyfikowano wiele przyczyn tego problemu, które mogą być zlikwidowane, jeżeli podjęte zostaną odpowiednie działania. Priorytetami powinno być wzmocnienie aktywności społecznej oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców. Przeprowadzona diagnoza gminy wykazała, iż rozwój gospodarczy jest zadowalający, jednak w świetle zmieniających się trendów gospodarczych ważne jest wzmocnienie odporności lokalnej gospodarki na możliwe zmiany koniunkturalne czy technologiczne, a także rozwój nowych usług.

Cel strategiczny 1. zakłada wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców oraz stworzenie atrakcyjnego zaplecza do rozwoju lokalnej gospodarki. Jego charakterystyka opiera się na synergicznym działaniu dwóch głównych obszarów.

Cel operacyjny 1.1 *Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej* będzie realizowany poprzez następujące kierunki działań:

- *Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych*: dotyczy przygotowania i zagospodarowania przestrzeni sprzyjającej inwestycjom, co umożliwi rozwój przedsiębiorstw oraz przyciągnięcie nowych inwestorów do regionu.
- *Wspieranie rozwoju handlu i usług*: poprzez działania wspierające lokalny handel i sektor usług założono zwiększenie różnorodności i jakości oferty rynkowej, co przekłada się na lepszą obsługę mieszkańców i rosnącą konkurencyjność gospodarki lokalnej.
- *Promowanie innowacyjnych technologii i zielonej gospodarki*: poprzez inwestycje w zielone technologie i innowacyjne rozwiązania, które mają na celu nie tylko zwiększenie efektywności energetycznej i ochronę środowiska, ale również stworzenie nowych, konkurencyjnych gałęzi działalności gospodarczej, zgodnych z globalnymi trendami zrównoważonego rozwoju.

Cel operacyjny 1.2 *Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców* będzie realizowany poprzez kierunki działań:

- *Kreowanie postaw przedsiębiorczych i samozatrudnienia*: inicjatywy edukacyjne mają na celu budowanie kultury przedsiębiorczości, która zachęca do podejmowania ryzyka, innowacyjnego myślenia oraz samodzielnego tworzenia miejsc pracy.
- *Promocja lokalnych produktów i usług*: działania promocyjne pomagają w budowaniu rozpoznawalności i konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw, co wpływa na wzrost popytu na regionalne produkty i usługi.

Podsumowując, cel strategiczny 1. jest skonstruowany w taki sposób, aby równocześnie stymulować rozwój infrastrukturalny, tworząc fundamenty dla działalności gospodarczej, oraz inwestować w kapitał ludzki poprzez edukację i promowanie postaw przedsiębiorczych. Dzięki temu podejściu zapewnione zostaną możliwości do stworzenia dynamicznego, konkurencyjnego i innowacyjnego środowiska gospodarczego, które przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz długofalowego rozwoju gminy.

Cel strategiczny 2. Gmina atrakcyjna do życia i osiedlania się

Wymiar społeczny składa się z dwóch istotnych filarów. Pierwszym z nich jest zapewnienie podstawowych potrzeb człowieka – warunków bytowych, poczucia bezpieczeństwa, potrzeb socjalnych oraz edukacyjnych. Drugim zaś – podnoszenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia, czyli tworzenie przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców, w której znajdą dla siebie propozycję spędzania czasu wolnego, dostosowaną do ich potrzeb. Szeroki zakres oferty rekreacyjnej w jednostkach buduje również atrakcyjność inwestycyjną regionu. Kluczowym zadaniem gminy jest zapewnienie mieszkańcom odpowiednich warunków do życia i rozwoju poprzez skuteczną organizację najważniejszych usług społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych i administracyjnych. Z jednej strony kładzie się nacisk na wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców, z drugiej na zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych. W realizacji tego celu wykorzystywane są zarówno potencjały endogeniczne gminy – takie jak silny kapitał społeczny, bogata tradycja lokalna, dziedzictwo kulturowe, a także walory przyrodnicze i istniejąca infrastruktura – jak i uwarunkowania, które pozwalają na efektywną mobilizację mieszkańców oraz lokalnych instytucji.

Cel operacyjny 2.1. *Integracja społeczności lokalnej* dotyczy wzmocnienia więzi między mieszkańcami i budowania aktywnej, zaangażowanej społeczności i będzie realizowany poprzez kierunki działań:

- *Wsparcie organizacji pozarządowych i lokalnych inicjatyw społecznych:* poprzez wykorzystanie istniejących form działalności społecznej, tradycji lokalnych oraz doświadczenia mieszkańców, zaplanowano działania przyczyniające się do wzrostu aktywności i inicjatyw oddolnych. Organizacje społeczne są często motorem zmian i lokalnych projektów, co sprzyja integracji i budowaniu wspólnej tożsamości.
- *Promowanie dialogu społecznego oraz partycypacji społecznej:* aktywizacja mieszkańców poprzez dialog i współudział w procesach decyzyjnych umożliwia wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, przyczyniając się do rozwiązywania problemów wspólnotowych oraz tworzenia poczucia odpowiedzialności za rozwój gminy.
- *Tworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców:* inwestycje w miejsca spotkań, centra kultury czy parki oraz tereny rekreacyjne umożliwiają mieszkańcom nawiązywanie relacji, wymianę doświadczeń i wspólne spędzanie czasu, co wzmacnia lokalne więzi.
- *Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej:* modernizacja obiektów kultury, sportu i rekreacji podkreśla walory estetyczne i funkcjonalne gminy, tworząc atrakcyjne środowisko do życia. Tego typu inwestycje odzwierciedlają lokalne tradycje i pasje, jednocześnie przyciągając nowe inicjatywy oraz podnosząc prestiż gminy. Istotne będzie wdrażanie działań związanych z tworzeniem miejsc do integracji i spotkań na potrzeby lokalnej społeczności na terenie całej gminy.

Cel operacyjny 2.2. *Rozwój i modernizacja usług publicznych* dotyczy zapewnienia wysokiego standardu usług publicznych, które stanowią fundament atrakcyjności gminy. Zaplanowane w tym obszarze kierunki działań mają na celu dostosowanie oferty do rosnących

oczekiwań mieszkańców oraz wykorzystanie endogenicznych potencjałów administracyjnych i zasobów gminy:

- *Wdrażanie programów kształcenia i szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych gminy:* podnoszenie kwalifikacji pracowników wpływa na efektywność działania instytucji publicznych i pozwala na lepsze reagowanie na potrzeby mieszkańców, co jest istotnym elementem budowania zaufania społecznego.
- *Rozbudowa i modernizacja szkół, przedszkoli i żłobków:* inwestycje w edukację odpowiadają na potrzeby młodszych pokoleń oraz rodziców, co jest kluczowe dla długoterminowego rozwoju społeczności i osiedlania się rodzin w gminie.
- *Poprawa dostępności i jakości usług dla seniorów i osób wymagających wsparcia:* starzenie się społeczeństwa wymaga stworzenia systemu wsparcia, który opiera się na współpracy międzypokoleniowej oraz na efektywnym wykorzystaniu zasobów opiekuńczych. Istotne będzie podejmowanie działań takich jak m.in. wspieranie i promocja inicjatyw seniorskich, aktywizacja rozwoju psychofizycznego, wspieranie seniorów w obszarze wykluczenia cyfrowego, działania integracyjne oraz opieka zdrowotna.
- *Poprawa dostępności usług medycznych i opieki zdrowotnej* poprzez dążenie do zapewnienia jak najlepszych warunków opieki zdrowotnej: modernizacja infrastruktury zdrowotnej, rozszerzenie oferty i jakości usług zdrowotnych podstawowej opieki medycznej, zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań medycznych, co wpływa na zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz przekłada się bezpośrednio na atrakcyjność gminy.
- *Rozwój e-usług publicznych:* cyfryzacja w administracji i wdrażanie nowoczesnych narzędzi komunikacji z mieszkańcami umożliwiają sprawniejsze i bardziej transparentne funkcjonowanie urzędu i instytucji publicznych.
- *Zwiększenie obronności i bezpieczeństwa publicznego:* działania ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa oraz systemów reagowania kryzysowego budują poczucie stabilności i pewności wśród mieszkańców, co jest kluczowym czynnikiem wpływającym na postrzeganie gminy jako miejsca przyjaznego do życia.

Cel strategiczny 2. dotyczy stworzenia gminy, która nie tylko zapewnia wysoki standard życia, ale także aktywnie angażuje mieszkańców w rozwój społeczny. Poprzez integrację lokalnej społeczności, modernizację usług publicznych oraz wykorzystanie endogenicznych potencjałów Suchedniowa, takich jak kapitał społeczny, dziedzictwo kulturowe oraz istniejące zasoby instytucjonalne, gmina stanie się miejscem przyjaznym, bezpiecznym i atrakcyjnym zarówno dla obecnych mieszkańców, jak i dla potencjalnych nowych osiedlających się, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Cel strategiczny 3. Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie

Cel strategiczny 3. odnosi się do stworzenia wizerunku gminy jako miejsca atrakcyjnego do życia. Miasto i Gmina Suchedniów to tereny, na których występują cenne zasoby środowiska, co potwierdzają ustanowione formy ochrony przyrody, obszary o wysokiej lesistości, a także obszary istotne dla zachowania różnorodności biologicznej. Dobre planowanie przestrzenne priorytetowo traktuje nie tylko infrastrukturę, ale również środowisko. Równie ważne jest harmonijne zagospodarowanie przestrzeni, ład przestrzenny, zarówno w zaplanowaniu różnych funkcji jak i w skali i estetyce zabudowy. Obecne czasy wskazują na potrzebę kooperacji przestrzennej na rzecz integracji inwestycji mających wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego oraz przeciwdziałania skutkom zmian klimatu. Realizacja tego celu opiera się na synergii dwóch głównych celów operacyjnych, które w kontekście endogenicznych potencjałów gminy wykorzystują lokalne zasoby, tradycje oraz specyfikę przestrzenną regionu.

Cel operacyjny 3.1. *Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej* dotyczy tworzenia funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej i będzie realizowany poprzez poniższe kierunki działań:

- *Budowa, modernizacja dróg oraz infrastruktury pieszkiej i rowerowej:* modernizacja i rozbudowa sieci komunikacyjnej wpłynie na poprawę dostępności i bezpieczeństwa ruchu, co zwiększa mobilność mieszkańców oraz sprzyja ekologicznym rozwiązaniom w transporcie.
- *Rozwój alternatywnych środków komunikacji:* inwestycje w transport publiczny i alternatywne środki komunikacji, tj. rowery miejskie odpowiadają na rosnące potrzeby mobilności mieszkańców, zmniejszając przy tym negatywny wpływ transportu indywidualnego na środowisko oraz wpływając na poprawę jakości życia.
- *Rozwój terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne:* zrównoważony rozwój przestrzenny obejmuje planowanie nowych osiedli i zabudowy mieszkaniowej, odpowiadając na rosnące potrzeby mieszkaniowe. Dostosowanie inwestycji do lokalnych uwarunkowań geograficznych i społecznych umożliwia harmonijne zagospodarowanie przestrzeni, łączące rozwój budownictwa z zachowaniem walorów środowiska naturalnego. Wyznaczony kierunek działań przyczyni się do wzmocnienia funkcji mieszkaniowej gminy jako elementu zatrzymania i przyciągnięcia nowych mieszkańców poprzez m.in. wyznaczenie nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową w Planie Ogólnym – ze wskazaniem terenów o wysokim potencjale osiedleńczym, przygotowanie infrastruktury technicznej (drogi, wodociąg, kanalizacja) w strefach priorytetowych dla rozwoju mieszkaniowego, wdrożenie programu współpracy z inwestorami prywatnymi właścicielami gruntów na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) oraz promocję gminy jako miejsca do życia dla rodzin i osób pracujących zdalnie – działania promocyjne, program Maluch+.
- *Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz gazowej:* podniesienie standardu infrastruktury technicznej to podstawa funkcjonowania nowoczesnej gminy.

Działania te gwarantują mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości usług komunalnych, co jest kluczowe dla poprawy warunków życia i przyciągania inwestorów.

- *Rozwój atrakcji turystycznych przy wykorzystaniu endogenicznych potencjałów:* Suchedniów posiada unikalne walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne. Wykorzystanie tych zasobów do tworzenia atrakcji turystycznych wzmacnia lokalny potencjał promocyjny oraz przyczynia się do zrównoważonego rozwoju przestrzennego, integrując aspekty gospodarcze z dbałością o środowisko.
- *Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:* działania w tym zakresie łączą ochronę i dbałość o obiekty dziedzictwa kulturowego z zachowaniem i promocją lokalnej tożsamości. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy sprzyja tworzeniu unikalnego wizerunku gminy, co ma znaczenie zarówno dla turystyki, jak i dla tożsamości lokalnej;
- *Zwiększenie dostępności mieszkaniowych zasobów komunalnych:* działania w tym zakresie dotyczą umożliwienia szerszemu gronu mieszkańców dostępu do lokali komunalnych o odpowiednim standardzie, dostosowanych do ich potrzeb, sytuacji życiowej i materialnej. Działania w tym obszarze skupiają się na budowie nowych mieszkań, modernizacji i remoncie istniejących zasobów.

Cel operacyjny 3.2. *Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych* zostanie zrealizowany poprzez następujące kierunki działań:

- *Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców:* edukacja ekologiczna oraz kampanie informacyjne skierowane do lokalnej społeczności budują postawy proekologiczne. Wzrost świadomości pomaga w lepszym wykorzystaniu lokalnych potencjałów przyrodniczych oraz wspiera inicjatywy związane z ochroną środowiska.
- *Adaptacja do zmian klimatu, w tym zwiększenie infrastruktury błękitno-zielonej i bioretencji:* dostosowanie przestrzeni do zmieniających się warunków klimatycznych poprzez rozwój zielonych rozwiązań przyczynia się do poprawy retencji wody, obniżenia efektu miejskiej wyspy ciepła oraz zwiększenia odporności miasta na ekstremalne zjawiska pogodowe.
- *Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej obiektów – montaż OZE, magazyny energii, termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła:* modernizacja budynków poprzez termomodernizację, wymianę źródeł ciepła, montaż odnawialnych źródeł energii oraz magazynów energii przekłada się na zmniejszenie zużycia energii, obniżenie emisji zanieczyszczeń i redukcję kosztów eksploatacyjnych, co jest korzystne zarówno dla środowiska, jak i mieszkańców.
- *Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc wypoczynku i rekreacji:* rozwój terenów zielonych stanowi element budowania przyjaznej przestrzeni publicznej. Parki, skwery i tereny rekreacyjne nie tylko podnoszą walory estetyczne gminy, ale także wpływają na zdrowie i integrację społeczną mieszkańców.
- *Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi i ochrona złóż surowców:* działania w tym zakresie dotyczą ochrony udokumentowanych złóż surowców naturalnych i wyznaczania stref ochronnych wokół nich. Równie istotne będzie promowanie rekultywacji i zagospodarowania terenów pogórnich na cele przyrodnicze i rekreacyjne

po zakończeniu eksploatacji, które nie będą degradowały i negatywnie wpływały na środowisko naturalne.

Cel strategiczny 3. dotyczy kompleksowego podejścia do kształtowania przestrzeni publicznej, łączącego rozwój infrastruktury komunalnej z ochroną środowiska. Dzięki zaplanowanym celom operacyjnym 3.1. i 3.2., Miasto i Gmina Suchedniów dąży do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności przestrzeni publicznej oraz wykorzystania lokalnych zasobów i potencjałów. Wdrażane działania uwzględniają specyfikę terenu, dziedzictwo kulturowe oraz zaangażowanie społeczności, co w efekcie przekłada się na zrównoważony rozwój i budowę nowoczesnego, przyjaznego miejsca do życia.

3.2.1. Projekty strategiczne

Osiągnięcie celów będzie możliwe dzięki realizacji kierunków działań i konkretnych projektów. *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* złożona jest m.in. z kierunków działań (tabela 5), które powinny być realizowane w założonym czasie. Nie są one uszczegółowione co do zakresu, kwot czy wskaźników. Istotne jest, aby samorząd, jak i ewentualni partnerzy oraz inne podmioty, realizowały projekty wpisujące się w te kierunki działań.

W ramach Strategii określono 18 projektów strategicznych, a więc takich, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty te mają charakter zintegrowany – dotyczą wielu sfer i różnych interesariuszy, zarówno w grupie realizatorów, jak i w grupie docelowej. Projekty przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zniwelują bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał rozwoju.

Projekty strategiczne mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny. Odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Mają charakter zintegrowany i przekrojowy, są komplementarne i jednocześnie odnoszą się do największych potrzeb oraz potencjałów rozwojowych gminy, a ich realizacja spowoduje osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na rozwój tego obszaru. Poniżej, w formie tabeli, przedstawione zostały projekty wraz z podaniem szacunkowego kosztu ich realizacji, planowanego okresu realizacji i potencjalnych źródeł finansowania.

Projekty strategiczne do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*:

1. Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Suchedniowa;
2. Zagospodarowanie terenów wokół zbiornika wodnego w Suchedniowie;
3. Budowa pomostów na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji;
4. Zagospodarowanie części terenu po byłej SSP nr 1 w Suchedniowie na potrzeby Ośrodka Sportu i Rekreacji;
5. Rozbudowa Przedszkola Samorządowego w Suchedniowie o miejsce opieki nad dziećmi do lat trzech;
6. Modernizacja dróg gminnych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów – poprawa jakości życia mieszkańców;
7. Budowa boiska sportowego z nawierzchnią z trawy sztucznej oraz bieżni przy SSP nr 3 w Suchedniowie;
8. Budowa wielofunkcyjnego boiska z nawierzchnią poliuretanową przy SSP w Ostojowie;
9. Poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych;
10. Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
11. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Suchedniowie;
12. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Ostojów;
13. Budowa boiska do koszykówki przy CKI w Michniowie;
14. Budowa boiska sportowego z nawierzchnią sztuczną przy hali sportowej w Suchedniowie;

15. Zagospodarowanie boiska sportowego przy Hali Sportowej przy ul. Sportowej 5 w Suchedniowie;
16. Galeria Sztuki – przestrzeń wystawiennicza dostosowana do prezentacji twórczości artystów z zakresu malarstwa, fotografii, rzeźby i innych form artystycznego wyrazu;
17. Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej wokół zalewu w Mostkach;
18. Powstanie bloku komunalnego wielorodzinnego w Ostojowie.

Tabela 6 Lista projektów strategicznych

	Tytuł projektu	Okres realizacji	Budżet projektu	Źródła finansowania	Zakres rzeczowy	Podmiot realizujący projekt
1.	<i>Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Suchedniowa</i>	2025–2029	Szacowana wartość: 25 000 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 21 250 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 3 750 000,00 zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Celem projektu jest stworzenie i wypromowanie Suchedniowa jako miasteczka estetycznego, funkcjonalnego i klimatycznego. Silne, kompaktowe miasto to podstawa rozwoju całej gminy. W zakres projektu wchodzi między innymi: ➤ prowadzenie działań marketingowych mających na celu promocję Suchedniowa; ➤ zwiększanie obszarów zielonych na terenie miasta, w tym ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej; ➤ współpraca z gminami sąsiednimi w celu promocji lokalnej twórczości, tworzenia wspólnych produktów sieciowych, takich jak ścieżki rowerowe / pieszo-rowerowe; ➤ opracowanie i wdrożenie planu wymian młodzieży z miastami partnerskimi; ➤ rewitalizacja Suchedniowa. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów.	Miasto i Gmina Suchedniów
2.	<i>Zagospodarowanie terenów wokół zbiornika wodnego w Suchedniowie</i>	2025–2026	Szacowana wartość: 5 200 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 4 420 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 780 000,00 zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	W ramach projektu wykonana zostanie ścieżka pieszo – rowerowa łącząca Park Miejski w Suchedniowie z terenami położonymi przy Ośrodku Sportu i Rekreacji w Suchedniowie. W ramach zadania wykonane zostanie: oświetlenie, nasadzenia zieleni dekoracyjnej, mała architektura (kosze na odpady, ławki, stojaki na rowery, leżaki), miejsce obsługi rowerzystów. Wyznaczona zostanie strefa wypoczynku – altany piknikowe, miejsca do	Miasto i Gmina Suchedniów

					grillowania, urządzenia wielofunkcyjne do zabaw dla dzieci.	
3.	<i>Budowa pomostów na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji</i>	2026–2027	Szacowana wartość projektu: 260 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 221 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 39 000,00 zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	W ramach projektu zaplanowano wykonanie pomostu pływającego, wykonanego z deski kompozytowej w obrębie kąpieliska OSIR, co stanowić będzie ciekawą atrakcję, a także infrastrukturę na rzecz rekreacji dla Suchedniowian i turystów. Ponadto wykonanie pomostu przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa na terenie kąpieliska.	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suchedniowie
4.	<i>Zagospodarowanie części terenu po byłej SSP nr 1 w Suchedniowie na potrzeby Ośrodka Sportu i Rekreacji</i>	2026–2027	Szacowana wartość projektu: 840 000,00 Finansowanie zewnętrzne: 714 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 126 000,00 zł	Środki krajowe	Ośrodek Sportu i Rekreacji cieszy się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców Suchedniowa i okolic. Obecnie obiekt posiada 25 miejsc parkingowych, które nie są wystarczające w okresie letnim, a także w czasie odbywających się na terenie OSIR imprez i aktywności. Ponadto doinwestowania wymaga infrastruktura sportowa obiektu. W ramach projektu zaplanowano wykonanie dwóch kortów tenisowych o nawierzchni poliuretanowej wraz z podwyższonym ogrodzeniem i niezbędną infrastrukturą, w tym parkingiem wzdłuż ul. Ogrodowej.	Miasto i Gmina Suchedniów
5.	<i>Rozbudowa Przedszkola Samorządowego w Suchedniowie o miejsce opieki nad dziećmi do lat trzech</i>	2025–2026	Szacowana wartość projektu: 3 900 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 3 315 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 585 000,00 zł	KPO	W ramach projektu przebudowany zostanie budynek Przedszkola Samorządowego w Suchedniowie o żłobek tj. miejsce opieki nad dziećmi do lat trzech. W ramach zadania wykonane zostaną nowe sale z podziałem na odpowiednie strefy, które pozwolą na kompleksowe zapewnienie opieki nad dziećmi oraz zagospodarowany zostanie teren wokół placówki.	Miasto i Gmina Suchedniów

6.	<i>Modernizacja dróg gminnych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów – poprawa jakości życia mieszkańców</i>	2025–2030	Szacowana wartość projektu: 15 800 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 13 430 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 2 370 000,00 zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	W ramach projektu zaplanowano: a) remonty, przebudowy oraz budowy dróg gminnych takich jak: ul. Źródłowa, ul. Topolowa, ul. Józefów, ul. Dawidowicza, ul. Jarzębinowa, ul. Niska, ul. Szeroka, Mostki – Rogatka, Mostki – Zalew, b) likwidację przejazdu kolejowego w Suchedniowie w ciągu drogi powiatowej – ul. Langiewicza. Zlikwidowany zostanie przejazd kolejowy, a w jego miejscu wybudowany zostanie wiadukt, przejścia podziemne oraz rozbudowane zostaną drogi gminne i powiatowe. c) rozwój tras rowerowych na terenie miasta i gminy Suchedniów poprzez zmianę oznakowania poziomego oraz budowę ścieżek rowerowych przy okazji modernizacji dróg gminnych.	PKP PLK S.A., Powiat Skarżyski, Miasto i Gmina Suchedniów
7.	<i>Budowa boiska sportowego z nawierzchnią z trawy sztucznej oraz bieżni przy SSP nr 3 w Suchedniowie</i>	2026–2027	Szacowana wartość projektu: 1 282 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 1 089 700,00 zł Środki własne realizatora projektu: 192 300,00 zł	Środki rządowe	Głównym celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury sportowej, która będzie służyć zarówno mieszkańcom, jak i klubom sportowym oraz organizacjom promującym aktywność fizyczną. W ramach projektu wybudowane zostanie wielofunkcyjne boisko sportowe o nawierzchni z trawy sztucznej umożliwiające trenowanie dyscyplin takich jak piłka nożna, piłka siatkowa. Przy boisku wybudowane zostaną również tory bieżni to treningu biegowego. Bieżnia wykonana zostanie z poliuretanu. Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia standardu infrastruktury sportowej w gminie i stworzy przestrzeń sprzyjającą aktywnemu trybowi życia.	Miasto i Gmina Suchedniów

8.	<i>Budowa wielofunkcyjnego boiska z nawierzchnią poliuretanową przy SSP w Ostojowie</i>	2026–2027	Szacowana wartość projektu: 697 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 592 450,00 zł Środki własne realizatora projektu: 104 550,00 zł	Środki rządowe	Głównym celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury sportowej, która będzie służyć zarówno mieszkańcom, jak i klubom sportowym oraz organizacjom promującym aktywność fizyczną. W ramach projektu wybudowane zostanie wielofunkcyjne boisko sportowe o nawierzchni poliuretanowej. Na obiekcie będzie możliwe prowadzenie zajęć szkolnych z wychowania fizycznego oraz trenowanie dyscyplin takich jak piłka nożna, piłka siatkowa czy koszykówka. Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia standardu infrastruktury sportowej w gminie i stworzy przestrzeń sprzyjającą aktywnemu trybowi życia.	Miasto i Gmina Suchedniów
9.	<i>Poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych</i>	2025–2030	Szacowana wartość projektu: 23 000 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 19 550 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 3 450 000,00 zł	EFRR, KPO, środki krajowe	Projekt zakłada działania na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego oraz jakości powietrza poprzez poprawę stanu infrastruktury usług publicznych oraz ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, zwalczanie smogu i niskiej emisji. W ramach projektu zaplanowano wykonanie kompleksowej termomodernizacji obiektów publicznych takich jak: • remiza OSP Suchedniów; • budynek Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej w Suchedniowie; • budynek Wiejskiego Domu Kultury w Mostkach; • remiza SSP w Ostojowie.	Miasto i Gmina Suchedniów
10.	<i>Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych</i>	2026–2027	Szacowana wartość projektu: 980 000,00 zł	EFRR	W ramach projektu planowane jest wybudowanie nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie gminy Suchedniów. W ramach projektu zaplanowano: • utwardzenie i ogrodzenie terenu;	Miasto i Gmina Suchedniów

			Finansowanie zewnętrzne: 833 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 147 000,00 zł		- zamontowanie monitoringu wizyjnego oraz wagi najazdowej i mniejszej; - wybudowanie budynku administracyjno-sanitarny do obsługi PSZOK; Obiekt zostanie przystosowany pod względem przepisów BHP, przepisów przeciwpożarowych oraz ochrony środowiska.	
11.	<i>Modernizacja oczyszczalni ścieków w Suchedniowie</i>	2028–2030	Szacowana wartość projektu: 12 800 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 10 880 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 1 920 000,00 zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	W ramach projektu planowana jest modernizacja oczyszczalni ścieków w Suchedniowie pod względem gospodarki osadowej. Projekt dotyczy usprawnienia funkcjonowania technologii oczyszczania ścieków i doprowadzenia do powstania jak najmniej płynnego osadu jako efektu pracy oczyszczalni.	Miasto i Gmina Suchedniów
12.	<i>Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Ostojów</i>	2028–2030	Szacowana wartość projektu: 8 600 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 7 310 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 1 290 000,00 zł	EFRR	W ramach projektu planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwie Ostojów. Projekt dotyczy budowy odcinka kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej długości około 3000 mb oraz towarzyszącej kanalizacji sanitarnej tłocznej wraz z przepompownią ścieków.	Miasto i Gmina Suchedniów
13.	<i>Budowa boiska do koszykówki przy CKI w Michniowie</i>	2027–2028	Szacowana wartość projektu: 324 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 275 400,00 zł Środki własne realizatora projektu: 48 600,00 zł	Środki rządowe	Głównym celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury sportowej, która będzie służyć zarówno mieszkańcom, jak i klubom sportowym oraz organizacjom promującym aktywność fizyczną. W ramach projektu zaplanowano wybudowanie boiska z nawierzchnią poliuretanową przy Centrum Kształceniowo – Integracyjnym w Michniowie. Boisko będzie pozwalało na aktywne spędzanie czasu przez młodzież w sołectwie Michniów.	Miasto i Gmina Suchedniów

14	<i>Budowa boiska sportowego z nawierzchnią sztuczną przy hali sportowej w Suchedniowie</i>	2026–2027	Szacowana wartość projektu: 2 900 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 2 465 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 435 000,00 zł	Środki rządowe z MSiT, środki zewnętrzne z EFRR	Projekt dotyczy uzupełnienia istniejącego zagospodarowania terenu. Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej na terenie gminy da możliwość do spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i dorosłych. Zakres rzeczowy projektu dotyczy: ➤ budowy pełnowymiarowego boiska o nawierzchni sztucznej; ➤ budowy oświetlenia boiska; ➤ zagospodarowania terenu poprzez budowę dojść do płyty; ➤ montażu ogrodzenia i piłkochwyków.	Miasto i Gmina Suchedniów
15.	<i>Zagospodarowanie boiska sportowego przy Hali Sportowej przy ul. Sportowej 5 w Suchedniowie</i>	2026	Szacowana wartość projektu: 2 400 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 2 040 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 360 000,00 zł	Środki rządowe z MSiT, środki zewnętrzne z EFRR	Zakres rzeczowy projektu dotyczy: ➤ modernizacji płyty istniejącego boiska; ➤ wybudowania ogrodzenia nowej płyty boiska; ➤ rozbudowy płyty boiska o bieżnię z nawierzchni poliuretanowej; ➤ wybudowania nowych, mniejszych trybun, zarówno po północnej, jak i południowej stronie boiska; ➤ wybudowanie infrastruktury towarzyszącej, tj. plac zabaw, pumtrack, skatepark; ➤ wykonanie nowego parkingu na terenie obiektu. Realizacja projektu zapewni lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury sportowej i będzie promować gminę poprzez sport i zdrowy tryb życia. Ponadto zapewni możliwość rozszerzenia liczby zajęć sportowych dla mieszkańców Miasta i Gminy Suchedniów.	Miasto i Gmina Suchedniów
16.	<i>Galeria Sztuki – przestrzeń wystawiennicza dostosowana do prezentacji twórczości</i>	2026–2029	Szacowana wartość projektu: 3 500 000,00 zł	KPO, NIW – PROO, NIW – FIO, FEŚ 2021–2027, MKiDN	Projekt zakłada stworzenie kameralnej galerii sztuki, której głównym celem będzie promocja twórczości lokalnych artystów, malarzy, fotografów i rzeźbiarzy. Galeria stanie się miejscem spotkań dla miłośników	Miasto i Gmina Suchedniów

	artystów z zakresu malarstwa, fotografii, rzeźby i innych form artystycznego wyrazu		Finansowanie zewnętrzne: 2 975 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 525 000,00 zł		sztuki, przestrzenią wystawienniczą oraz centrum wydarzeń kulturalnych. Galeria zostanie zlokalizowana w sąsiedztwie SOK Kuźnica przy ul. Bodzentyńskiej w miejscu dawnego skateparku. Budynek formalnie minimalistyczny w nowoczesnym, dostosowanym do potrzeb artystycznych oraz nieposiadający barier architektonicznych. Powierzchnia wystawiennicza zostanie podzielona na kilka stref: ➤ Sala malarstwa i grafiki – ściany z odpowiednim oświetleniem do ekspozycji obrazów i grafik. ➤ Przestrzeń fotograficzna – regulowane oświetlenie i miejsce na ekspozycję zdjęć w różnej formie. ➤ Strefa rzeźby – odpowiednia przestrzeń do eksponowania przestrzennych prac. ➤ Sala warsztatowa – miejsce na spotkania, warsztaty i wykłady. ➤ Kawiarnia artystyczna – niewielka przestrzeń, w której goście mogą odpocząć i porozmawiać o sztuce. Galeria będzie organizować: ➤ Stałe wystawy lokalnych artystów, które będą się zmieniać co kilka miesięcy. ➤ Wernisaże i spotkania autorskie – wydarzenia integrując nowe ekspozycje. ➤ Warsztaty artystyczne – zajęcia z malarstwa, rzeźby i fotografii dla mieszkańców regionu. ➤ Konkursy i przeglądy – promowanie nowych talentów i integracja społeczności artystycznej. Galeria stanie się miejscem ożywiającym kulturalne życie miasta, integrującym społeczność artystyczną i promującym lokalnych artystów. Dzięki różnorodnym inicjatywom przyciągnie zarówno	
--	--	--	---	--	---	--

					mieszkańców, jak i turystów, przyczyniając się do rozwoju kultury w regionie.	
17.	<i>Modernizacja infrastruktury rekreacyjnej wokół zalewu w Mostkach.</i>	2028–2030	Szacowana wartość projektu: 900 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 765 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 135 000,00 zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	W ramach projektu zaplanowano wykonanie ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej wokół zalewu w Mostkach poprzez montaż małej architektury, budowę altany oraz placu zabaw.	Miasto i Gmina Suchedniów
18.	<i>Powstanie bloku komunalnego wielorodzinnego w Ostojowie</i>	2025–2029	Szacowana wartość projektu: 10 620 000,00 zł Finansowanie zewnętrzne: 9 027 000,00 zł Środki własne realizatora projektu: 1 593 000,00zł	Fundusz dopłat na wsparcie budownictwa	W ramach projektu zaplanowano budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego, trzykondygnacyjnego, niepodpiwniczonego. W budynku będzie się znajdowało maksymalnie 36 mieszkań komunalnych, rowerownia /wózkownia oraz komórki lokatorskie. W budynku zamontowane zostaną odnawialne źródła energii. Do budynku konieczne będzie wybudowanie odcinka sieci kanalizacji sanitarnej. Przestrzeń wokół budynku wykorzystana zostanie jako miejsce spotkań i integracji lokalnej społeczności. W ramach projektu planuje się wybudowanie dużej altany umożliwiającej organizację imprez plenerowych oraz dużego placu zabaw dla najmłodszych.	Miasto i Gmina Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane w tabeli 6 projekty strategiczne zostały wybrane do realizacji jako najważniejsze, ze względu na to, że wykorzystują potencjały gminy w taki sposób, aby posiadane zasoby wzmocniły lokalną gospodarkę i skuteczny rozwój społeczny, z uwzględnieniem wymiaru środowiskowego i przestrzennego. Ostateczny kształt projektów został wypracowany we współpracy przedstawicieli władz gminy (zarówno organu wykonawczego jak i stanowiącego), eksperta zewnętrznego współpracującego z gminą przy opracowaniu dokumentu, mieszkańców gminy oraz przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego, podczas spotkań oraz procesu konsultacji społecznych. Oparcie niniejszej Strategii na potencjałach gminy, w połączeniu z działaniami z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kapitału społecznego i aktywności społecznej, z zastosowaniem nowych technologii, jest szansą na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy. Projekty strategiczne opierają się nie tylko na potencjałach rozwojowych, ale są również odpowiedzią na wynikające z Diagnozy i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby.

3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* obejmują projekty strategiczne, które wynikają z planów inwestycyjnych Miasta i Gminy Suchedniów, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez mieszkańców. Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2024 r.” wynosi 1 881,62 zł (przy wskaźniku dla Polski – 2 788,93 zł), co oznacza niską samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rozwojowych inwestycyjnych i nieinwestycyjnych. Przy tworzeniu ram finansowych wzięto pod uwagę analizę dochodów i wydatków gminy z ostatnich kilku lat oraz aktywność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu, z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Realizacja Strategii i dobór źródeł finansowania będzie procesem dynamicznym, jednak kluczowymi źródłami finansowania projektów, poza budżetem gminy, będą programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021–2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy.

Polityka spójności na lata 2021–2027 obejmuje następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają. W zakresie programów polityki rolnej Unii Europejskiej 2021–2027 obszar rolnictwa jest objęty programem Wspólnej Polityki Rolnej (WPR).

Poza wskazanymi powyżej źródłami i instrumentami finansowania, jako źródła finansowania Strategii należy wziąć pod uwagę także różne programy krajowe, takie jak Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg i inne środki z budżetu państwa, pozostające do dyspozycji

poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy. Istotne mogą też być, inne niż w ramach Unii Europejskiej, fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W tabeli 7 przedstawiono najbardziej prawdopodobne źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach celów operacyjnych. Projekty mogą być realizowane w całości z jednego źródła lub częściowo z kilku źródeł, obecnie nie jest możliwe przypisanie z pewnością konkretnego źródła finansowania do konkretnego projektu. W tabeli 8 przedstawiono generalną, przewidywaną kwotę wydatków w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych – koszt realizacji całego planu operacyjnego.

Tabela 7 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*

Lp.	Źródło finansowania	Obszary wsparcia w ramach zidentyfikowanego źródła finansowania
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	FEnIKS jest programem przyczyniającym się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Program wspiera również inwestycje transportowe oraz ochronę zdrowia i dziedzictwa kulturowego. W ramach naborów konkursowych beneficjenci mogą wnioskować o dofinansowanie na: – Priorytet FENX.01 <i>Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności</i>, w ramach którego dofinansowywanych jest 5 działań, obejmujących: poprawę efektywności energetycznej, adaptację terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, rozwój gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami i o obiegu zamkniętym, a także ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury; – Priorytet FENX.02 <i>Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR</i>, w ramach którego dofinansowywanych jest 5 działań, obejmujących: rozwój infrastruktury ciepłowniczej, energetycznej i OZE, działania zapobiegające klęskom żywiołowym, a także zapewniające dostęp do wody pitnej wszystkim mieszkańcom; – Priorytet FENX.03 <i>Transport miejski</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania sprzyjające rozwojowi czystego transportu miejskiego, a także jego cyfryzacji; – Priorytet FENX.04 <i>Wsparcie sektora transportu z Funduszu Spójności</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące poprawę jakości dróg krajowych oraz obwodnic, rozwój infrastruktury kolejowej i lotniczej; – Priorytet FENX.05 <i>Wsparcie sektora transportu z EFRR</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące poprawę jakości dróg i bezpieczeństwa na drogach, wsparcie kolei miejskich, a także transport intermodalny; – Priorytet FENX.06 <i>Zdrowie</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące wsparcie systemu ochrony zdrowia i zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej; – Priorytet FENX.07 <i>Kultura</i>, w ramach którego będzie wspierany rozwój infrastruktury kultury zabytkowej i niezabytkowej oraz ochrona i podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów dziedzictwa kulturowego; – Priorytet FENX.08 <i>Pomoc techniczna</i>, który zakłada wspieranie instytucji realizujących Program oraz instytucji mających znaczący wpływ na wdrażanie.
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: <i>Innowacyjna Gospodarka 2007–2013</i> (POIG) oraz <i>Inteligentny Rozwój 2014–2020</i> (POIR). FENG wspiera realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu mogą skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Nabory konkursowe w ramach programu ogłaszane są w zakresie 4 priorytetów: – Priorytet FENG.01 <i>Wsparcie przedsiębiorców</i>; – Priorytet FENG.02 <i>Środowisko sprzyjające innowacjom</i>; – Priorytet FENG.03 <i>Zazielenienie przedsiębiorstw</i>; – Priorytet FENG.04 <i>Pomoc techniczna</i>.

3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)	Następca Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). W ramach programu FERS beneficjenci mogą skorzystać z naborów konkursowych z 5 priorytetów: – Priorytet FERS.01 <i>Umiejętności</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące m.in. wspieranie edukacji na każdym poziomie życia, rozwój umiejętności cyfrowych, a także rozwój edukacyjny w sektorze zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy i pielęgniarek; – Priorytet FERS.02 <i>Opieka nad dziećmi i równowaga między życiem prywatnym i zawodowym</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące wsparcie systemu opieki dzieci do lat 3 oraz wspieranie równości kobiet i mężczyzn pod względem aktywności zawodowej; – Priorytet FERS.03 <i>Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania wspierające m.in. zwiększenie dostępu do edukacji, zwiększenie dostępności cyfrowej oraz poprawę usług publicznych, w tym zdrowotnych i komunikacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami; – Priorytet FERS.04 <i>Spójność społeczna i zdrowie</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące m.in. wsparcie samozatrudnienia szczególnie przez osoby młode oraz długotrwale bezrobotne, wyrównywanie szans płci w miejscu pracy, a także dostosowanie się pracowników i pracodawców do zmian; – Priorytet FERS.05 <i>Innowacje społeczne</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące opracowanie, przetestowanie i wdrożenie nowych rozwiązań do polityki lub praktyki, testowanie i wdrażanie nowych rozwiązań, a także rozwój ekosystemu innowacji społecznych. W ramach programu przewidziano również Priorytet FERS.06 <i>Pomoc techniczna</i>, w którym przewidziano wsparcie procesów wpływających na wdrażanie Programu FERS.
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Program jest następcą programu <i>Polska Cyfrowa</i> (POPC), który w latach 2014–2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) i przedsiębiorców, w ramach priorytetów: – Priorytet FERC.01 <i>Zwiększenie do ultra-szybkiego Internetu szerokopasmowego</i>, w ramach którego będą wspierane projekty umożliwiające jak najszerszy dostęp do szerokopasmowego Internetu o najwyższych parametrach technicznych. Interwencja będzie obejmować budowę, przebudowę oraz rozbudowę sieci. – Priorytet FERC.02 <i>Zaawansowane usługi cyfrowe</i>, w ramach którego wspierane będą projekty m.in. z zakresu zwiększenia dostępności do e-usług publicznych dla obywateli oraz zwiększenia udostępniania informacji publicznych, a także poprawiające ochronę informacji i podnoszące kompetencje kadr zaangażowanych w świadczenie usług. Z dofinansowania będą mogły skorzystać zarówno jednostki administracji rządowej, prokuratury i wymiaru sprawiedliwości, jak i administracji publicznej.

		Priorytet FERC.03 <i>Pomoc techniczna</i> będzie przeznaczony na wsparcie m.in. procesów wpływających na wdrażanie Programu FERC.
5.	<i>Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 (FEŚ)</i>	Następca <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020</i>, środki w ramach <i>Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego</i> +. Priorytety programu²³: • Fundusze Europejskie dla konkurencyjnej gospodarki; • Fundusze Europejskie dla środowiska; • Fundusze Europejskie na mobilność miejską; • Fundusze Europejskie dla dostępności Świętokrzyskiego; • Fundusze Europejskie dla rozwoju społecznego; • Fundusze Europejskie dla wspólnot lokalnych; • Zdrowi i aktywni zawodowo; • Edukacja na wszystkich etapach życia; • Usługi społeczne i zdrowotne; • Aktywni na rynku pracy; • Pomoc techniczna (EFRR); • Pomoc techniczna (EFS+). Przewiduje się, że znaczna część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem w ramach tego programu. W ramach FEŚ możliwe będzie finansowanie m.in. na: • wsparcie transferu technologii i/lub wdrażania wyników prac B+R; • wsparcie infrastruktury B+R przedsiębiorstw, organizacji badawczych; • transformację cyfrową gospodarki, polegającą w szczególności na wdrożeniu programów stymulujących wprowadzanie w sektorze publicznym rozwiązań cyfrowych; • platformy e-usług publicznych; • usługi w zakresie e-zdrowia; • rozwój potencjału instytucji publicznych do prowadzenia interwencji wspierających rozwój przedsiębiorstw; • tereny inwestycyjne oraz infrastrukturę biznesową; • wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora; • identyfikację nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO; • budowę potencjału ośrodków innowacji; • zwiększanie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, w przedsiębiorstwach, inwestycje ograniczające zużycie energii, odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, zastosowanie efektywnych energetycznie technologii, kompleksową

²³ Priorytety podano na podstawie dokumentu *Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027*, zatwierdzonego decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2022 r.

		modernizację energetyczną budynków w przedsiębiorstwach, wymianę urządzeń na energooszczędne wraz z instalacją urządzeń OZE; • wymianę/modernizację oświetlenia ulicznego na energooszczędne; • wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe; • rozwój infrastruktury kanalizacyjnej zgodnie z priorytetami AKPOŚK; • rozwój infrastruktury w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych, w tym wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi, zgodnie z priorytetami AKPOŚK; • projekty z zakresu rozbudowy systemów wodociągowych; • wsparcie gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami; • zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych, w tym azbestu (z gospodarstw domowych); • inwestycje wspierające gospodarkę o obiegu zamkniętym w przedsiębiorstwach, w tym technologie mało i bezodpadowe, zmniejszenie zużycia surowców (w tym wody), ponowne wykorzystanie surowców i recykling, w tym upcykling materiałów; • rozwój infrastruktury miejsc edukacji ekologicznej; • ograniczanie antropopresji poprzez budowę i rozwój infrastruktury w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na terenie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo; • rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, mającej na celu ochronę bioróżnorodności, w tym na obszarach miejskich; • działania w zakresie edukacji, komunikacji i rozpowszechniania wiedzy dotyczącej ochrony przyrody; przyrodniczego potencjału regionu i zasad ochrony poszczególnych obszarów; • wsparcie systemów publicznego transportu zbiorowego w ramach miast i ich obszarów funkcjonalnych, w tym nisko i zeroemisyjny tabor kołowy; • rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego z uwzględnieniem zwiększania bezpieczeństwa ruchu; • realizację działań związanych z przygotowaniem planów zrównoważonej mobilności miejskiej przez władze miasta i podmioty zaangażowane w realizację miejskiej polityki transportowej; • zwiększenie dostępności transportowej poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę sieci dróg wojewódzkich; • rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego, w tym pozamiejskiego publicznego transportu autobusowego oraz kolei regionalnej, a także jego infrastruktury poprzez unowocześnienie; • inwestycje w infrastrukturę na potrzeby szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne wraz z niezbędnym wyposażeniem odnoszącym się do zakresu infrastrukturalnego projektu oraz wyposażeniem gwarantującym wysoką jakość kształcenia, zakup niezbędnego sprzętu i pomocy dydaktycznych; • inwestycje mające na celu odwrócenie piramidy świadczeń i poprawę dostępu do opieki na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich;
--	--	--

		- wzmocnienie roli POZ w dostarczaniu usług zdrowotnych oraz poprawy dostępności do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i szpitalnej; - dostosowanie podmiotów wykonujących działalność leczniczą i placówek opieki długoterminowej do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami; - wzmocnienie potencjału turystycznego zabytków o szczególnym znaczeniu i ich oddziaływania na rozwój gospodarczy; - wspieranie konkurencyjności i odporności sektora turystycznego; - zagospodarowanie terenów i przestrzeni na obszarze rewitalizacji, w tym istniejących terenów zielonych, w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych; - tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w szczególności na obszarach wiejskich; - usługi rozwojowe, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych (BUR), dla osób, które chcą z własnej inicjatywy podnosić kwalifikacje/kompetencje; - zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu usług społecznych i/lub zdrowotnych w społeczności lokalnej/w miejscu zamieszkania przez realizację m.in.: usług opiekuńczych, zdrowotnych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz innowacyjnych usług społecznych. W ramach FES 2021–2027 działania wynikające ze Strategii IIT będą realizowane za pomocą instrumentu terytorialnego – Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT). Strategia IIT może realizować działania ze wszystkich zakresów tematycznych, o ile służą wzmocnianiu procesów funkcjonalnych na terytoriach objętych Strategią.
6.	Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność (RLKS)	Działania wynikające z Lokalnych Strategii Rozwoju będą realizowane za pomocą instrumentu terytorialnego – <i>Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność</i>. Szczegółowy zakres wsparcia będzie wynikał z LSR. Beneficjentami będą Lokalne Grupy Działania z terenu województwa świętokrzyskiego, które będą również podmiotem odpowiedzialnym za wybór grantobiorców w przypadku projektów grantowych. O granty będą mogły ubiegać się organizacje społeczne i związki wyznaniowe. Beneficjenci realizujący projekty w ramach LSR będą mogli ubiegać się o dofinansowanie w ramach: Działania FESW.06.04 <i>Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność</i> – w ramach działania zakłada się realizację następujących typów operacji: 1. Wsparcie infrastruktury turystycznej (prace budowlane/ remontowe i wyposażenie), w tym: – Elementy małej architektury turystycznej i zagospodarowanie terenu wokół tych elementów, – Elementy infrastruktury turystycznej nad wodami (np.: pomosty, przystanie kajakowe, plaża, chodniki, parking, miejsca postojowe dla rowerów/kamperów, leżaki i hamaki), – Wytyczenie i oznakowanie ścieżek pieszych i rowerowych/szlaków turystycznych wraz z opracowaniem map/folderów informacyjnych i/lub aplikacji mobilnych, – Poprawa estetyki przestrzeni zielonych typu parki, skwery, zieleńce. 2. Wsparcie infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej (prace budowlane/remontowe i wyposażenie), w tym: – Dopuszczenie obiektów pełniących rolę centrów społeczno-kulturalnych (skupiających np. kółka zainteresowań, kluby, zespoły muzyczne, świetlice wiejskie, koła gospodyń wiejskich), sprzyjających rozwojowi pasji i zainteresowań oraz przeciwdziałających wyłączeniu społecznemu, – Renowacja pomników, figur i kapliczek przydrożnych, które mają istotne znaczenie dla tożsamości społeczności lokalnej,

		3. Likwidacja barier architektonicznych, 4. Inwestycje z zakresu odnawialnych źródeł energii (np. instalacja paneli fotowoltaicznych i pompy ciepła w obiektach użyteczności publicznej). W ramach działania wspierane będą inwestycje o charakterze niekomercyjnym, nienastawione na osiągnięcie zysku, promujące zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego i poprawiające dostęp do usług społecznych w obszarze kultury oraz działania niegenerujące zysku wspierające turystykę. W ramach działania nowa infrastruktura (budynki) będzie wspierana w wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach. Preferencjami zostaną objęte działania polegające na adaptacji istniejącej infrastruktury. W obszarach wsparcia w ramach instrumentu RLKS zostanie zachowana demarkacja ze wsparciem w ramach inicjatywy LEADER (budżet EFRROW).
7.	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027</i> (PS WPR 2023–2027)	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027</i> jest następcą <i>Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020</i>. PS WPR zakłada wspieranie zrównoważonego rozwoju polskich gospodarstw, sektora przetwórstwa i poprawę warunków życia i pracy w małych miejscowościach wiejskich. W ramach realizacji programu będą wspierane zrównoważone metody gospodarowania, przyjazne klimatowi i środowisku; chroniące wodę, glebę i powietrze oraz bioróżnorodność. Ponadto PS WPR sprzyjać będzie produkcji i wykorzystaniu zrównoważonej energii. Wzmacniana będzie różnorodność gospodarcza, w tym biogospodarka. Działania te spowodują poprawę dynamiki rozwojowej oraz zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców terenów wiejskich i osób wykluczonych. Upowszechniane i wdrażane będą rozwiązania naukowe i innowacyjne, w tym cyfrowe, usuwające bariery rozwojowe wsi i rolnictwa. PS WPR opiera się na dziesięciu kluczowych celach: – wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego; – zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację; – poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości; – przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii; – wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze; – przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu; – przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich; – promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa; – poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt;

		– modernizacja sektora przez sprzyjanie w dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcenie do ich wykorzystywania.
8.	<i>Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021–2027</i>	Dokument ten ma na celu <i>Utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki oraz wyższej jakości życia w PW+</i>. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez koncentrację interwencji na następujących celach szczegółowych: • wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw; • wzmacnianie atrakcyjności osadniczej miast i podniesienie jakości życia mieszkańców w dobie zmian klimatu; • zwiększenie dostępności transportowej makroregionu; • wzrost wykorzystania potencjału turystyki i uzdrowisk dla rozwoju; • zapewnienie efektywnego systemu zarządzania programem i jego wdrażania. W ramach FEPW możliwe będzie finansowanie m.in. na: • realizację działań mających na celu zwiększanie świadomości przedsiębiorców w zakresie korzyści płynących z transformacji w kierunku cyfrowej i zielonej gospodarki; • rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych); • zagospodarowanie wód w zlewniach miejskich; • zakładanie zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście; • opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast PW+; • podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych; • zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów”; • budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilności, w tym integrację różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego; • digitalizację systemu mobilności w mieście; • wsparcie dla przygotowania Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP); • przebudowę, modernizację lub rewitalizację wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T; • budowę lub przebudowę dróg w celu umożliwienia wykonywania codziennych przewozów publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej; • budowę obwodnic; • budowę infrastruktury ładowania/ tankowania samochodów zeroemisyjnych; • budowę lub modernizację infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz ich wyposażenie w sprzęt związany ze świadczeniem usług lecznictwa uzdrowiskowego; • modernizację lub budowę obiektów/ przestrzeni stanowiących element zintegrowanego produktu turystycznego;

		• opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu turystycznego, w tym: spójna identyfikacja wizualna, marketing, podział praw i obowiązków pomiędzy partnerami projektu. Przewiduje się, że część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem w ramach tego programu.
9.	Krajowy Plan Odbudowy – w ramach Funduszu Odbudowy	Dokument programowy określający cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Horyzont czasowy realizacji dokumentu zamyka się z końcem sierpnia 2026 r. W dokumencie zostały wyróżnione dwie formy finansowania projektów: grantowa (A) i pożyczkowa (B). W ramach naborów konkursowych beneficjenci mogą ubiegać się o dofinansowanie z następujących komponentów: – Komponent A <i>Odporność i konkurencyjność lokalnej gospodarki</i> – w ramach części grantowej (A) dofinansowywane będą projekty związane m.in. z wdrożeniem reformy planowania przestrzennego w zakresie podnoszenia kompetencji planistów oraz przygotowania niezbędnych dokumentów planistycznych, podnoszeniem kompetencji pracowników i kadry w związku z dywersyfikacją działalności, zwiększeniem terenów inwestycyjnych, robotyzacją, cyfryzacją w przedsiębiorstwach, a także z rozwojem nowoczesnego kształcenia zawodowego oraz ze zwiększeniem dostępności opieki żłobkowej. W ramach części pożyczkowej (B) środki zostaną przeznaczone na m.in. wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego, wspieranie podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych, rozbudowę krajowego systemu serwisów wykorzystujących dane satelitarne. – Komponent B <i>Zielona energia i zmniejszenie energochłonności</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i publicznych, rozwój OZE, rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich. W ramach części B dofinansowywane będą projekty związane m.in. ze zwiększeniem efektywności energetycznej przedsiębiorstw, rozwojem magazynów energii, rekultywacją środowiska i ochroną przed niebezpiecznymi substancjami, gospodarowaniem zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich, inwestycjami na rzecz zielonej transformacji miast. – Komponent C <i>Transformacja cyfrowa</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. rozwój infrastruktury zapewniającej dostęp do szybkiego Internetu i likwidację obszarów będących tzw. białymi plamami, podnoszenie e-kompetencji, rozwój e-usług publicznych, zapewnienie bezpieczeństwa cyfrowego obywateli. W ramach części B środki zostaną przeznaczone na inwestycje związane m.in. ze wzmocnieniem komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności bezprzewodowej oraz z wyposażeniem szkół i instytucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT. – Komponent D <i>Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych, modernizację i doposażenie uczelni medycznych, badania i rozwój w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. W ramach części B środki zostaną przeznaczone na działania związane m.in. z modernizacją infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym oraz na rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych – inwestycje związane z produkcją. – Komponent E <i>Zielona, inteligentna mobilność</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. rozwój transportu nisko i zero emisyjnego, zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego, cyfryzację

		transportu oraz podniesienie bezpieczeństwa transportowego. W ramach części B beneficjenci mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów obejmujących m.in. rozwój zeroemisyjnego transportu w miastach (tramwaje) oraz poszerzenie taboru kolei regionalnych. – Komponent F <i>Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności</i> – finansowanie dostępne tylko w ramach części A, gdzie beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. reformy wzmacniające niezależność i bezstronność sądów.
10.	<i>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg</i>	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych) ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dotacje z budżetu państwa (w tym z części budżetu, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej), Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których wszystkie akcje (udziały) są własnością Skarbu Państwa.
11.	Ewentualne inne fundusze i programy międzynarodowe, europejskie i krajowe.	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych

Lp.	Cel operacyjny	Szacowana kwota wydatków	Wkład własny Realizatorów	Dofinansowanie
Cel strategiczny 1. Wzmocniona przedsiębiorczość mieszkańców i atrakcyjne zaplecze do rozwoju lokalnej gospodarki				
1.1.	Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej	20,00 mln zł	3,00 mln zł	17,00 mln zł
1.2.	Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców	15,00 mln zł	2,25 mln zł	12,75 mln zł
Cel strategiczny 2. Gmina atrakcyjna do życia i osiedlania się				
2.1.	Integracja społeczności lokalnej	20,00 mln zł	3,00 mln zł	17,00 mln zł
2.2.	Rozwój i modernizacja usług publicznych	60,00 mln zł	9,00 mln zł	51,00 mln zł
Cel strategiczny 3. Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie				
3.1.	Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej	40,00 mln zł	6,00 mln zł	34,00 mln zł
3.2.	Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych	40,00 mln zł	6,00 mln zł	34,00 mln zł
SUMA		195,00 mln zł	29,25 mln zł	165,75 mln zł
W tym projekty strategiczne		119,00 mln zł	17,90 mln zł	101,10 mln zł

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju odnosząc się w swych założeniach (celu głównym, celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów wyższego szczebla, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. Zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategicznego i/lub planistycznego ²⁴
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce	Dokument ten zawiera 6 celów, są to: – <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa</i> dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej; – <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i>; – <i>Lepiej połączona Europa</i>; – <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym</i>; – <i>Europa bliżej obywateli</i>; – <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.</i> Założenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030 wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w każdy z powyższych wskazanych celów. Szczególna spójność zauważalna jest dla celu 2 <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i> z założeniami w Strategii: cele operacyjne 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i> oraz 3.2. <i>Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych</i>. Równie komplementarnym i spójnym z założeniami Strategii celem Umowy Partnerstwa jest cel 5 <i>Europa bliżej obywateli</i>, szczególnie z celami operacyjnymi 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i> oraz 2.2. <i>Rozwój i modernizacja usług publicznych</i>.
2.	Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Cele Agendy, z którymi spójność wykazuje Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030, to: – <i>Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt</i> poprzez cele operacyjne Strategii 2.2. <i>Rozwój i modernizacja usług publicznych</i> oraz 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i>; – <i>Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie</i> poprzez cele operacyjne Strategii: 1.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców</i> oraz 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i>; – <i>Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych</i> poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi poprzez cel operacyjny Strategii: 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i>;

²⁴ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

		– Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyjny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi poprzez cele operacyjne Strategii: 1.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej oraz 1.2. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców; – Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom poprzez cele operacyjne Strategii: 3.1. Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej oraz 3.2. Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych; – Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej poprzez cele operacyjne Strategii: 3.1. Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej oraz 3.2. Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych.
3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)	W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi: – Celu 1., tj. cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów; – Celu 2., tj. cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz cel 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym; – Celu 3., tj. cel 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem oraz cel 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
4.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR)	Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia dokumentu, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszej Strategii: <i>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</i> <i>Obszar: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Małe i średnie przedsiębiorstwa.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1. Wzmocniona przedsiębiorczość mieszkańców i atrakcyjne zaplecze do rozwoju lokalnej gospodarki – cele operacyjne 1.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej oraz 1.2. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców. <i>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</i> <i>Obszar: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Spójność społeczna.</i> <i>Obszar: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Rozwój zrównoważony terytorialnie.</i>

		W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 2. <i>Gmina atrakcyjna do życia i osiedlania się</i> – cel operacyjny: 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i>. <i>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.</i> <i>Obszar: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.</i> <i>Obszar: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.</i> <i>Obszar: Cyfrowe państwo usługowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: E-państwo.</i> <i>Obszar: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Efektywność wykorzystania środków UE.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1. <i>Wzmocniona przedsiębiorczość mieszkańców i atrakcyjne zaplecze do rozwoju lokalnej gospodarki</i> – cele operacyjne 1.1. <i>Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej</i> oraz 1.2. <i>Wspierane przedsiębiorczości mieszkańców</i>.
5.	<i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)</i>	Cele szczegółowe PEP2030, z którymi są spójne założenia Strategii, a w szczególności cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych</i>: <i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</i> <i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i> <i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i>
6.	<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>	Cele i kierunki działań <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, z którymi <i>Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030</i> jest najmocniej powiązana, to: <i>Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:</i> <i>1.1.1. Wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu i współpracy,</i> <i>1.1.2. Wspieranie rozwoju partnerstwa i innych form współpracy w obszarze realizacji zadań publicznych,</i> <i>1.1.3. Doskonalenie rozwiązań instytucjonalno-prawnych umożliwiających rozwój sektora obywatelskiego,</i> <i>1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej,</i> <i>1.2.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu przez edukację włączającą.</i> Z powyższym celem spójność wykazuje cel operacyjny przedmiotowego dokumentu: 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i>. <i>Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości postaw obywatelskich:</i> <i>2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,</i> <i>2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę.</i>

		Z powyższym celem spójność wykazuje cel operacyjny przedmiotowego dokumentu: 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i> .
7.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cele i kierunki interwencji, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030: Cel szczegółowy II <i>Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</i>: – Kierunek interwencji II.1 <i>Rozwój liniowej infrastruktury technicznej</i>; – Kierunek interwencji II.2 <i>Dostępność wysokiej jakości usług publicznych</i>; – Kierunek interwencji II.3 <i>Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast</i>; – Kierunek interwencji II.4 <i>Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska</i>; – Kierunek interwencji II.5 <i>Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom</i>. Cel szczegółowy III <i>Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa</i>: – Kierunek interwencji III.1. <i>Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa</i>; – Kierunek interwencji III.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy</i>; – Kierunek interwencji III.3. <i>Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi</i>; – Kierunek interwencji III.4. <i>Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym</i>; – Kierunek interwencji III.5 <i>Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich</i>. Z powyższymi celami i kierunkami spójność wykazują wszystkie trzy cele strategiczne przedmiotowego dokumentu.
8.	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły ²⁵	Miasto i Gmina Suchedniów położona jest na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły, w obrębie JCWPd nr 102²⁶: I. Kod JCWPd: GW2000102, Stan ilościowy: dobry, Stan chemiczny: dobry, Ogólna ocena stanu JCWPd: dobry, Cele środowiskowe dla JCWPd: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy. Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: niezagrożona. Poniżej przedstawiono dane o stanie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) obszaru dorzecza Wisły, obejmujących obszar Miasta i Gminy Suchedniów²⁷: I. Kod JCWP: RW20000323435 Nazwa: Kamienna do Żarnówki, Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, Stan chemiczny: brak danych, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona.

²⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

²⁶ Hydroportal – Plany Gospodarowania Wodami, wody.isok.gov.pl

²⁷ Baza danych IIaPGW (druga aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami), apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania

		Cele środowiskowe dla JCWP: dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D, dobry stan chemiczny. Działania podstawowe: – realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, – realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych. Dla JCWP nie przewidziano żadnych dodatkowych działań uzupełniających. Miasto i Gmina Suchedniów położona jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych numer 415, o nazwie Zbiornik rzeka Górna Kamienna, obejmujący swym zasięgiem prawie cały obszar gminy. Jednolita część wód powierzchniowych znajdująca się w granicach gminy odznacza się stanem ogólnym złym. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami <i>Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły</i>, to: 3. <i>Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie</i>, a w szczególności cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych</i>.
9.	<i>Mapy zagrożenia powodziowego</i>	Według danych z programu ISOK²⁸ (mapy zagrożenia powodziowego), Miasto i Gmina Suchedniów jest terenem występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Tereny szczególnego zagrożenia powodzią znajdują się w dolinie rzeki Pilicy, na jej północno-zachodnich krańcach. Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów występują także tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodziowe może wystąpić na skutek wiosennych roztopów oraz intensywnych deszczy. Jego wielkość uzależniona jest od stanu warunków atmosferycznych.
10.	<i>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły²⁹</i>	W <i>Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</i> nie wskazano Miasta i Gminy Suchedniów jako terenu o najwyższym stopniu ryzyka powodziowego. Na liście działań dla Obszaru Dorzecza Wisły nie znalazło się żadne działanie przypisane do realizacji na terenie Miasta i Gminy Suchedniów. Zgodnie z danymi przedstawionymi w Hydroportalu (Plany zarządzania ryzykiem powodziowym) – Miasto i Gmina Suchedniów znajduje się w obszarach problemowych – powódź rzeczna. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami <i>Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</i>, to: 3. <i>Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie</i>, a w szczególności cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych</i>. Zaplanowane do realizacji działania i projekty w Strategii, w ramach których konieczne będzie zagospodarowanie terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, nie będą stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, naruszać planu zarządzania ryzykiem powodziowym, czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

²⁸ Informatyczny System Osłony Kraju, isok.gov.pl

²⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739).

11.	Plan przeciwdziałania skutkom suszy ³⁰	Zgodnie z zapisami Planu: <i>Działania mające na celu wzmocnienie oraz przywrócenie zdolności retencyjnych danego obszaru, takie jak:</i> 1) <i>ochrona oraz odbudowa ekosystemów;</i> 2) <i>ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności m.in. poprzez renaturyzację i renaturalizację ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, zalesienia, biologizację gleby;</i> 3) <i>wdrażanie zasady zrównoważonego planowania i projektowania obszarów miejskich (tzw. smart city, wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury);</i> 4) <i>zmiany na rzecz ograniczania wodochłonności gospodarki</i> – skutecznie przeciwdziałają skutkom suszy, ale także mają swój pozytywny wpływ na tworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu. Zatem działania adaptacyjne stosowane w przeciwdziałaniu skutkom suszy nie tylko minimalizują skutki wystąpienia suszy, ale również przyczyniają się do obniżania zagrożenia występowania tego zjawiska. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy, to: 3. Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie, a w szczególności cel operacyjny 3.2. Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych. W Planie wskazane zostały: <i>Lista zadań inwestycyjnych służących zwiększeniu retencji oraz wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy, Lista zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji korytowej w zlewniach na obszarach wiejskich, Lista inwestycji zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne (spoza PGW WP).</i> Żadna z inwestycji przedstawionych na ww. listach nie będzie realizowana na terenie Miasta i Gminy Suchedniów. <i>Zasoby dyspozycyjne to zasoby odnawialne pomniejszone o średnią z wielolecia wielkość przepływu wód, tak aby nie dopuścić do znacznego pogorszenia stanu wód powierzchniowych związanych z wodami podziemnymi i do powstania znaczących szkód w ekosystemach lądowych zależnych od wód podziemnych.</i> Miasto i Gmina Suchedniów znajduje się w obszarze, dla którego moduł zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych wynosi 50–100 m³/24 h/km². Na zarządzanie ryzykiem suszy przełożenie mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Miasto i Gmina Suchedniów znajduje się w obszarze zaklasyfikowanym do I klasy zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych (słabo zagrożone). W kontekście zagrożenia suszą hydrologiczną obszar gminy zakwalifikowano do klasy II – umiarkowanie zagrożone oraz do klasy III – silnie zagrożone. W zakresie zagrożenia suszą hydrogeologiczną w JCWPd obszar gminy zakwalifikowany został do klasy IV – ekstremalnie zagrożone. Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy to: umiarkowanie zagrożone suszą, na niewielkich fragmentach obszaru gminy występują tereny silnie (fragment południowo-wschodniej części Suchedniowa, fragment północnej części Suchedniowa i częściowo miejscowość Mostki). Dla Miasta i Gminy Suchedniów znajdującej się w granicach zlewni JCWP: Kamienna do Żarnówki, rekomenduje się wdrożenie działań, zwłaszcza tych związanych z kształtowaniem zasobów wodnych, budowaniem retencji na różnych obszarach, co stanowi podstawę dla zwiększania zasobów dyspozycyjnych: zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie nr 1), retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie nr 3), budowa lub przebudowa ujęć wód
-----	---	---

³⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

		podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie nr 10).
POZIOM REGIONALNY		
12.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	W <i>Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</i> wskazano 4 cele szczegółowe, w których zawarto cele operacyjne i kierunki działań. Te, w które bezpośrednio wpisują się założenia <i>Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030</i>, to: <i>Cel strategiczny 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie:</i> <i>Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki,</i> <i>Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki regionu,</i> <i>Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.</i> <i>Cel strategiczny 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region:</i> <i>Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości przestrzeni i ochrona środowiska przyrodniczego,</i> <i>Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczania skutków zagrożeń naturalnych,</i> <i>Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.</i> <i>Cel strategiczny 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi:</i> <i>Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie,</i> <i>Cel operacyjny 3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym,</i> <i>Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu.</i> <i>Cel strategiczny 4. Horyzontalny – sprawne zarządzanie regionem:</i> <i>Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem,</i> <i>Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego,</i> <i>Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa.</i> Wszystkie założenia <i>Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030</i>, w tym kierunki działań i projekty strategiczne, wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w powyższe cele i kierunki działań. W <i>Strategii Województwa</i> wskazano, że: <i>Obszar wyróżnia się stosunkowo korzystnymi wskaźnikami społeczno-gospodarczymi, zwłaszcza niskim bezrobociem i niskim odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej. Warto jednak zauważyć, że nie przekłada się to na wysoki poziom zamożności samorządów lokalnych.</i>
13.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego ³¹ (PZPWŚ)	W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</i> przedstawiono cel główny, który brzmi: <i>Wzmocnienie spójności terytorialnej regionu oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych drogą poprawy dostępności komunikacyjnej, zwiększenia wpływu miast na sąsiadujące obszary wiejskie, a także ułatwienia dostępu społeczeństwa do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług.</i>

³¹ Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

	W dokumencie tym określono zasady hierarchizacji sieci osiedleńczej, uwzględniające możliwości ich rozwoju oraz zwiększenie zasięgu oddziaływania: Suchedniów i obszary wiejskie gminy znajdują się w zasięgu oddziaływania dużego miasta. W PZPWŚ wyznaczono także główne kierunki polityki przestrzennej w rejonach turystycznych. Miasto i Gmina Suchedniów została zaliczona do Rejonu Doliny Kamiennej. Obejmuje on północną i północno-wschodnią część województwa, od Bałtowa do Bliżyna. Biorąc pod uwagę lokalizację miejsc noclegowych w ośrodkach miejskich oraz zurbanizowany charakter Doliny Kamiennej, tereny te predysponowane są do rozwoju turystyki objazdowej i wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz na niektórych terenach agroturystyki. W tej części województwa znajduje się kilka wyróżniających się ośrodków turystyczno-rekreacyjnych: Wąchock, Starachowice, Kałków-Godów, Ostrowiec Świętokrzyski, Krzemionki, Bałtów, Skarżysko-Kamienna, a także proponowanych do rozwoju tej funkcji – Suchedniów, Mostki, Brody i Ćmielów oraz obszar wokół zbiornika wodnego „Wióry”. <i>Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030</i> określa cele operacyjne wpisujące się w cele warunkujące, które stanowią rozwinięcie celu strategicznego PZPWŚ. Cele operacyjne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów wpisują się w następujące cele warunkujące PZPWŚ: • Cel operacyjny 1.1. <i>Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej – Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy;</i> • Cele operacyjne 1.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców</i> oraz 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i> wpisują się w cel 3 PZPWŚ – <i>Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy;</i> • Cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych</i> wpisuje się w cel 4 PZPWŚ – <i>Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;</i> • Cele operacyjne 2.2. <i>Rozwój i modernizacja usług publicznych</i> oraz 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i> wpisują się w cel 5 PZPWŚ – <i>Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług.</i> Strategicznymi atutami województwa w kształtowaniu wizerunku regionu konkurencyjnego i otwartego dla inwestorów, który chce uczestniczyć w procesach rozwojowych kraju i Europy, są m.in.: coraz korzystniejsze warunki lokalizacji inwestycji gospodarczych, którym sprzyja determinacja samorządów w pokonywaniu barier infrastrukturalnych i własnościowych. W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</i> uwzględniono aspekty rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i transportowej, które dotyczą pośrednio lub bezpośrednio Miasta i Gminy Suchedniów. Do kierunków polityki przestrzennej należy m.in.: <i>podniesienie standardu i dostępności do ponadlokalnych usług publicznych, zwłaszcza z obszarów peryferyjnych, rewitalizacja centrów miejskich (w powiązaniu z poprawą jakości przestrzeni publicznych) oraz zdegradowanych terenów przemysłowych, a także rewaloryzacja zabytkowych zespołów i obiektów, oraz obiektów użyteczności publicznej, a także ochrona lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz wkomponowanie go w przestrzeń turystyczną.</i>
--	---

14.	<i>Regionalny Plan Transportowy Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021–2030³²</i>	Plan ten dyktuje zasady, na jakich funkcjonują wojewódzkie przewozy pasażerskie, wykonywane jako przewozy użyteczności publicznej, w ramach publicznego transportu zbiorowego na rynku objętym zasadami konkurencji regulowanej, a także ich finansowanie ze środków publicznych, sposób świadczenia, prognozowane zapotrzebowanie oraz możliwe kierunki rozwoju. Plan został opracowany przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, powstał na podstawie obowiązujących przepisów. Treści zawarte w omawianym dokumencie powinny zostać uwzględnione w Planach starostów powiatowych, którzy są organizatorami publicznego transportu zbiorowego w powiatowych przewozach pasażerskich, a także Planach transportowych realizowanych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast dotyczących linii komunikacyjnych, gdzie planuje się wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej. W dokumencie przedstawiona jest ocena funkcjonowania systemu publicznego transportu zbiorowego, której zadaniem jest pozyskanie informacji umożliwiających planowanie, organizowanie oraz zarządzanie zrównoważonym publicznym transportem zbiorowym. Plan obejmuje zarówno podmioty mające wpływ na powodzenie jego realizacji, jak i podmioty, które oddziałują na jego postanowienia. Są to: • pasażerowie – podstawowa grupa mająca wpływ na realizację potrzeb, której ukierunkowane jest funkcjonowanie wojewódzkich przewozów pasażerskich w transporcie publicznym; • przedsiębiorcy, dla których dokument jest istotną informacją na temat planów dalszego funkcjonowania oferty kształtowanej przez Marszałka Województwa, zasad jej finansowania, zasad organizacji segmentu rynku przewozów pasażerskich oraz pożądaných standardów usług przewozowych; • pozostali organizatorzy, którzy z uwagi na hierarchiczny układ systemu planowania publicznego transportu zbiorowego bezpośrednio lub pośrednio uwzględniają w swoich Planach dokument wydany przez Marszałka Województwa; • zarządcy infrastruktury drogowej i kolejowej, dla których zawarte w Planie prognozy potrzeb przewozowych oraz zasady finansowania są ważne, szczególnie w aspekcie planowania działań inwestycyjnych i remontowych, przede wszystkim zaś są wskazaniemi dla realizacji procesu udostępniania tej infrastruktury; • podmioty zarządzające infrastrukturą przeznaczoną do obsługi transportu publicznego; • podmioty gospodarcze, które tworzą tzw. zaplecze techniczne, w tym producentów pojazdów, a także innych urządzeń i usług wykorzystywanych w transporcie publicznym, wykonawców robót remontowych i inwestycyjnych. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami <i>Regionalnego Planu Transportowego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021–2030</i>, to: 3. <i>Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie</i>, a w szczególności cel operacyjny 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i>.
POZIOM PONADLOKALNY I LOKALNY		

³² Załącznik nr 1 do Uchwały nr 8629/24 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21.02.2024 r.

15.	Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021–2030 ³³	Wizja Powiatu Skarżyskiego: <i>Powiat skarżyski to obszar:</i> - prężnie działającej gospodarki, - zapewniający warunki rozwoju kapitału społecznego, - atrakcyjny dla turystów i inwestorów. <i>Powiat otwarty na współpracę, wspierający aktywność społeczną..</i> W Strategii wskazane zostały trzy cele strategiczne, dla których wyodrębniono cele operacyjne, a następnie kierunki działań (interwencji), w ramach których zdefiniowane zostały przykładowe inwestycje. Założenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów wpisują się w tę wizję oraz w cele <i>Strategii Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021–2030</i>, przy czym najbardziej spójne ze sobą są: – cel strategiczny 1 Strategii Powiatu Skarżyskiego: <i>Zwiększenie konkurencyjności gospodarki powiatu skarżyskiego</i> jest spójny z celami operacyjnymi Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 1.1. <i>Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej</i>, 1.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców</i> oraz 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i>; – cel strategiczny 2 Strategii Powiatu Skarżyskiego: <i>Ochrona zasobów naturalnych i środowiska</i> jest spójny z celem operacyjnym Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 3.2. <i>Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych</i>; – cel strategiczny 3 Strategii Powiatu Skarżyskiego: <i>Zwiększenie konkurencyjności kapitału ludzkiego</i> jest spójny z celami operacyjnymi Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i> oraz 2.2. <i>Rozwój i modernizacja usług publicznych</i>; Przykładowe inwestycje w ramach poszczególnych celów operacyjnych przedstawione w Strategii Powiatu Skarżyskiego są komplementarne z projektami planowanymi do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów.
16.	Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Wokół Łysej Góry” 2023–2027 (LSR)	LSR jest dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju obszaru LGD, który obejmuje gminy: Bieliny, Bodzentyn, Górnio, Łączna, Masłów, Suchedniów i Wąchock. LSR zakłada działania wspierające rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, wzmocnienie rozwoju społecznego oraz stworzenie przyjaznych przestrzeni do wspólnej integracji. W dokumencie określono przedsięwzięcia, których realizacja przyczyni się do równego rozwoju gmin: – P.1.1. <i>Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej</i>; – P.1.2. <i>Poprawa dostępu do infrastruktury turystycznej</i>; – P.1.3. <i>Oferta spędzania czasu wolnego oraz rozwoju zainteresowań</i>, – P.1.4. <i>Tworzenie i rozwój usług społecznych i prozdrowotnych na obszarze LSR</i>, – P.2.1. <i>Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru LSR</i>, – P.2.2. <i>Wspieranie rozwoju potencjału i aktywności lokalnych liderów</i>. W przedsięwzięcia te wpisują się założenia przedmiotowej Strategii, w szczególności w zakresie wspierania edukacji i wzmacniania kompetencji mieszkańców, w tym cyfrowych oraz rozwój infrastruktury czasu wolnego.
17.	Strategia Terytorialna Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego	Wizja MOF Miasta Północy 2030 +: <i>Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Północy stanowi zintegrowany i rozpoznawalny w kraju obszar rozwijający swój potencjał bazując na tradycjach przemysłowych oraz atrakcyjnych walorach naturalnych. Podjęte</i>

³³ Załącznik do Uchwały Nr 294/XLII/2022 Rady Powiatu Skarżyskiego z dnia 31 marca 2022 roku

	Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy na lata 2023–2030	wspólne działania Partnerów MOF Miasta Północy sprzyjają pobudzeniu gospodarczemu i społecznemu, co daje mieszkańcom różnorodne możliwości rozwoju oraz pracy. Wysoka jakość środowiska naturalnego w połączeniu z bogatą ofertą spędzania czasu wolnego tworzy z „Miast Północy” zarówno wspaniałe miejsce do zamieszkania, jak i interesujący cel turystyczny. W Strategii wskazanych zostało pięć celów strategicznych, dla których wyodrębniono cele operacyjne, a następnie kierunki działań, w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji projekty zintegrowane. Założenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów wpisują się w tę wizję oraz w cele Strategii dla Miast Północy, przy czym najbardziej spójne ze sobą są: – cel strategiczny 1 Strategii MOF Miasta Północy: <i>Wysokiej jakości usługi społeczne</i> jest spójny z celami operacyjnymi Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 2.1. <i>Integracja społeczności lokalnej</i> oraz 2.2. <i>Rozwój i modernizacja usług publicznych</i>; – cel strategiczny 2 Strategii MOF Miasta Północy: <i>Rozwój cyfryzacji oraz konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</i> jest spójny z celami operacyjnymi Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 1.1. <i>Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej</i> oraz 1.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców</i>; – cel strategiczny 3 Strategii MOF Miasta Północy: <i>Zwiększony poziom atrakcyjności turystycznej MOF Miasta Północy</i> jest spójny z celem operacyjnym Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i>, a w szczególności jest spójny z kierunkiem działań 3.1.5. <i>Rozwój atrakcji turystycznych przy wykorzystaniu endogenicznych potencjałów</i>; – cel strategiczny 4 Strategii MOF Miasta Północy: <i>Zapewniona wysoka jakość środowiska dla obecnych mieszkańców</i> jest spójny z celem operacyjnym Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 3.2. <i>Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych</i>; – cel strategiczny 5 Strategii MOF Miasta Północy: <i>Zapewniona wysoka spójność i dostępność przestrzenna całego MOF Miasta Północy</i> jest spójny z celem operacyjnym Strategii Miasta i Gminy Suchedniów: 3.1. <i>Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej</i>. Projekty zintegrowane przedstawione w Strategii Terytorialnej MOF Miasta Północy są komplementarne z projektami planowanymi do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów.
18.	Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy	Plan <i>Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy</i> skupia się na potrzebach mieszkańców całego MOF Miasta Północy, nie tylko w zakresie infrastruktury transportowej, ale także w zakresie jakości życia, bezpieczeństwa oraz dostępności komunikacyjnej miejsc pracy, nauki, usług i wypoczynku. Plan określa 3 cele strategiczne: Cel strategiczny nr 1 <i>Dostępność przestrzenna i transportowa</i>, Cel strategiczny nr 2 <i>Integracja transportu</i>, Cel strategiczny nr 3 <i>Jakość życia mieszkańców</i>. Dla celów strategicznych zostały określone pakiety działań kluczowych. Te, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030, to: 1.1 <i>Planowanie przestrzenne uwzględniające zmniejszenie zapotrzebowania na transport</i>;

		1.2 Rozwój układu drogowego; 3.1 Transport przyjazny środowisku; 3.2 Mobilność aktywna.
--	--	---

Źródło: Opracowanie własne

4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju

W dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 ze zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii. Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Ustawodawca jasno określił elementy strategii rozwoju gminy. Są wśród nich takie, które nie występowały w dotychczasowych strategiach:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
3. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Przestrzeń stanowi kluczowy zasób, dlatego ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferze gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. W przestrzeni przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej jednak podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Oddziaływanie człowieka na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania, a także warunkuje życie przyszłych pokoleń. Człowiek, niezależnie od miejsca zamieszkania, właśnie na danym terytorium doświadcza występujących tam procesów. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu zarówno dokumentów strategicznych, jak i wdrożeniowych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego.

Niniejsza Strategia zapewnia koordynację przestrzenną wszelkich planowanych działań w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem i ładem przestrzennym.

4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

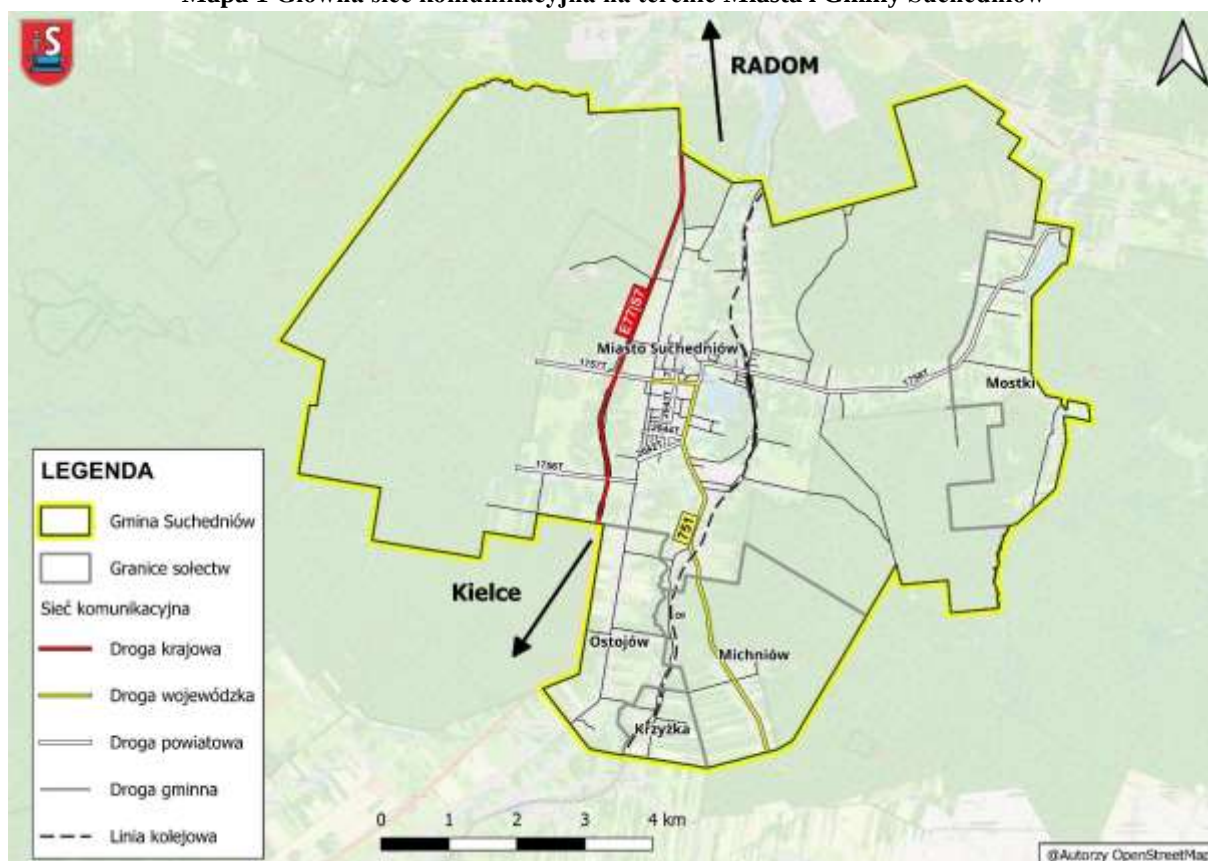
Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta i Gminy Suchedniów wynika głównie z jej położenia geograficznego, środowiska naturalnego, a także otoczenia i powiązań z jednostkami sąsiednimi.

Miasto i Gmina Suchedniów jest dobrze skomunikowana, Fakt, że przez gminę przebiega droga ekspresowa S7 relacji Gdańsk – Rabka-Zdrój, droga wojewódzka 751 oraz linia kolejowa nr 8 relacji Warszawa Zachodnia – Kraków Główny świadczy o tym, że gmina ma potencjał do rozwoju.

Oprócz dróg o znaczeniu wojewódzkim, przez teren gminy przebiegają również drogi powiatowe i lokalne, które zarządzane są przez Zarząd Dróg Powiatowych w Skarżysku Kamiennej lub przez Burmistrza.

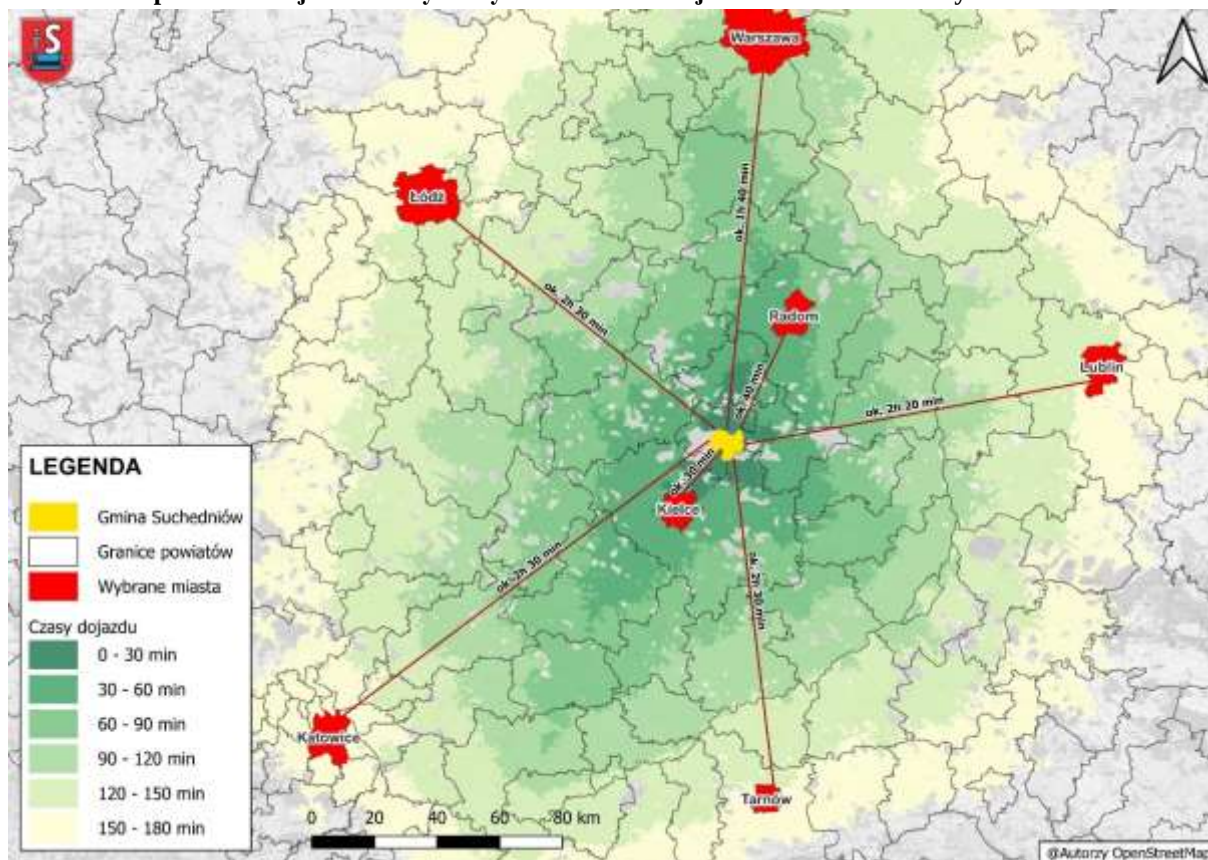
Na mapie 1 przedstawiona została sieć komunikacyjna na obszarze Miasta i Gminy Suchedniów, na której uwzględniony został przebieg dróg gminnych, krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz sieć kolejowa. Na mapie 2 przedstawiono czas dojazdu z Suchedniowa do kluczowych miast.

Mapa 1 Główna sieć komunikacyjna na terenie Miasta i Gminy Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Mapa 2 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Miasta i Gminy Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

Według podziału Jerzego Kondrackiego³⁴ na jednostki fizyczno-geograficzne, Miasto i Gmina Suchedniów położona jest w makroregionie Wyżyny Kieleckiej. Jest ona trzeciorzędowym wypiętrzeniem tektonicznym, w którym odsłaniają się na powierzchni paleozoiczne struktury fałdowe w otocze skał mezozoicznych od dolnego triasu po kredę. Skały te pokryły starsze struktury, a następnie uległy niezbyt intensywnym deformacjom fałdowym na przełomie kredy i trzeciorzędu o nieco innym kierunku od fałdowań starszych. W starszym trzeciorzędzie pokrywa mezozoiczna w środkowej części wyżyny została usunięta przez denudację, co doprowadziło do odsłonięcia paleozoicznego podłoża. Różnice odporności serii skalnych spowodowały powstanie pasmowego układu wzniesień i obniżeń, charakterystycznego dla środkowej części Wyżyny Kieleckiej.

Suchedniów rozciąga się wzdłuż doliny rzeki Kamionki pełniącej rolę międzyregionalnego korytarza ekologicznego, łączącego się z krajowym korytarzem ekologicznym, jakim jest dolina środkowej Wisły. Obszar Miasta i Gminy Suchedniów położony jest na Płaskowyżu Suchedniowskim Wyżyny Małopolskiej. Na terenie gminy znajdują się dwa zbiorniki zaporowe: w Suchedniowie i Mostkach. Gmina charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi oraz przyrodniczymi.

Formami ochrony przyrody, które występują na terenie Gminy Suchedniów, są: Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy, Sieradowicki Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej, Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu,

³⁴ Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 2000.

Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu, Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Lasy Suchedniowskie”, obszar Natura 2000 „Ostoja Sieradowicka”, rezerwat przyrody Bliżynskie Lasy Naturalne, 1 stanowisko dokumentacyjne oraz 10 pomników przyrody³⁵ (mapa 3).

Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy jest położony na zachód od drogi krajowej nr 7. Park obejmuje ochroną unikatowe zasoby przyrodnicze rejonu świętokrzyskiego oraz liczne obiekty Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. W części zachodniej parku rozciąga się Pasma Oblęgorskie z najwyższym wzniesieniem Górą Siniewską (444 m n.p.m.). Część wschodnią stanowi zwarty kompleks naturalnych lasów mieszanych Puszczy Świętokrzyskiej. W strefie ochronnej przeważają grunty orne i użytki zielone, a lasy zajmują 10% powierzchni. Na tym terenie występują prawie wszystkie gatunki drzew i krzewów Niżu Polskiego. Drzewostany są przeważnie mieszane z sosną i jodłą. Wyjątkowym gatunkiem występującym na obszarze jest modrzew polski.

Sieradowicki Park Krajobrazowy położony jest w północnej części Gór Świętokrzyskich, pomiędzy Doliną rzeki Kamiennej a Doliną Bodzentyńską. Obejmuje południowo-wschodni fragment Gminy Suchedniów. Park obejmuje zwarty kompleks północno-wschodniego fragmentu Puszczy Świętokrzyskiej. Na jego terenie przeważają lasy mieszane świeże, lasy mieszane z udziałem jodły i modrzewia. Wyjątkowym bogactwem odznacza się runo leśne, w którym występują gatunki objęte ochroną prawną.

Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu położony na terenie otuliny Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, w północno-centralnej części województwa. Tereny te objęte są ochroną ze względu na krajobraz oraz bogactwo ekosystemów i pełnienie funkcji korytarzy ekologicznych. Obszar zajmuje powierzchnię 27 514 ha (w Gminie Suchedniów – 1 093 ha).

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej posiada silnie zróżnicowaną i bogatą roślinność. Obszar zajmuje powierzchnią ogółem 72 634 ha (w Gminie Suchedniów – 1 822 ha) i obejmuje część Puszczy Iłżeckiej oraz dorzecza Kamiennej. Rzeka Kamienna płynie w granicach otuliny Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, a jej prawobrzeżne dopływy: Kuźniczka, Kobylanka, Zebrza, Kamionka odwadniają wschodnią i północną część parku. W dolinie Kamiennej występuje bogactwo fauny reprezentowanej przez jaszczurkę zwinkę, padalca, żmiję zygzakowatą, zaskrońca, zającą, lisa, sarnę, a w ujściowym odcinku – wydrę. Wśród ptactwa spotkać można m.in.: bażanta, bociana czarnego, czajkę, czyża, dzięcioła zielonosiwego.

Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest w centralnej części województwa. Najważniejszymi funkcjami obszaru jest ochrona wód powierzchniowych w rzekach oraz ochrona dwóch zbiorników wód podziemnych, a także korytarzy ekologicznych dolin rzecznych Lubrzanki, Warkocza, Bielanki i Czarnej Nidy. Obszar zajmuje powierzchnię 26 484,69 ha (w Gminie Suchedniów – 109,97 ha).

Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest na terenie otuliny Sieradowickiego Parku Krajobrazowego, zajmuje powierzchnię 15 893 ha (w Gminie

³⁵ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

Suchedniów – 840 ha). Rzeźba terenu ukształtowana jest przez pagórkowate tereny Wzgórz Suchedniowskich i pokryte zwartym kompleksem leśnym. Tereny Pasma Sieradowickiego obejmują 51,2% powierzchni gminy, a wraz z otuliną 74,3% powierzchni ogólnej gminy. Na terenie obszaru występują cenne pod względem siedliskowym i gospodarczym drzewostany, a także naturalne wychodnie skał, które podlegają ochronie indywidualnej. Obszar stanowi ważny regionalny węzeł hydrograficzny i obszar źródliskowy dla prawobrzeżnych dopływów Kamiennej (Żarnówki, Lubianki, Świśliny). Na tym obszarze przeważają lasy mieszane świeże oraz lasy mieszane z udziałem jodły i modrzewia. Wyjątkowym bogactwem odznacza się runo leśne, w którym spośród 52 gatunków prawnie chronionych, 42 objęte są prawną ochroną całkowitą.

Obszar Natura 2000 „Lasy Suchedniowskie” (PLH260010) obejmuje dwa pasma wzniesień – Płaskowyż Suchedniowski i Wzgórze Kołomańskie. Zbudowane są one z piaskowców dolnotriasowych, gdzieśgdzie przykrytych plejstocеныskimi piaskami i glinami. Tylko na południowych stokach Pasma Oblęgarskiego występują lessy. Łagodne pagórki i wzgórza porośnięte są lasami, zajmującymi łącznie blisko 90% powierzchni ostoi. Są to przede wszystkim lasy mieszane i bory. W obniżeniach terenu zachowały się torfowiska i wilgotne łąki. Mała liczba osad spowodowała, że tylko ok. 8% terenu zajmują użytki rolne – łąki i pola uprawne. Na obszarze ostoi znajdują się tereny źródliskowe Krasnej, Bobrzy i Kamionki. Występują tam również liczne zespoły zabytków techniki przemysłu metalurgicznego i urządzeń hydrotechnicznych.

Obszar Natura 2000 „Ostoja Sieradowicka” (PLH260031) obejmuje fragment Płaskowyżu Suchedniowskiego i fragment Pasma Sieradowickiego ze wzniesieniami: Kamień Michniowski (435 m n.p.m.) i Góra Sieradowicka (390 m n.p.m.). Płaskowyż Suchedniowski stanowią regularne ciągi garbów denudacyjnych zbudowanych głównie z masywnych piaskowców dolnotriasowych, na których zalegają osady plejstocеныskie. Te wzniesienia o łagodnych stokach stanowią regularne ciągi, pomiędzy którymi występują zabagnione dolinki. Obszar stanowi rozległy kompleks leśny (las iglaste i mieszane, w mniejszym stopniu liściaste), wchodzący w skład tzw. Puszczy Świętokrzyskiej, porozdzielany strumieniami, stanowiącymi dopływy rzeki Kamiennej.

27 maja 2025 r. Regionalna Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach podpisała zarządzenie uznające rezerwat przyrody „Bliżyńskie Lasy Naturalne”, o powierzchni 2 965 ha, na terenie gmin: Bliżyn, Łączna oraz Suchedniów w województwie świętokrzyskim. Zarządzenie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wejdzie w życie 12 czerwca 2025 r.³⁶. Celem ochrony w rezerwacie jest „odtworzenie w efekcie spontanicznych procesów oraz zachowanie, lasów o cechach naturalnych, głównie dynamicznego kompleksu lasów bukowo-jodłowych oraz innych typów ekosystemów leśnych, z drzewostanami o charakterystycznej dla starych, naturalnych lasów strukturze wiekowej, gatunkowej i przestrzennej, z kształtowaną spontanicznymi procesami naturalną zasobnością w zamierające i martwe drzewa, wraz ze swoistymi dla takich lasów gatunkami roślin, zwierząt i grzybów, w tym rzadkich, chronionych i stanowiących komponenty reliktovej, puszczańskiej

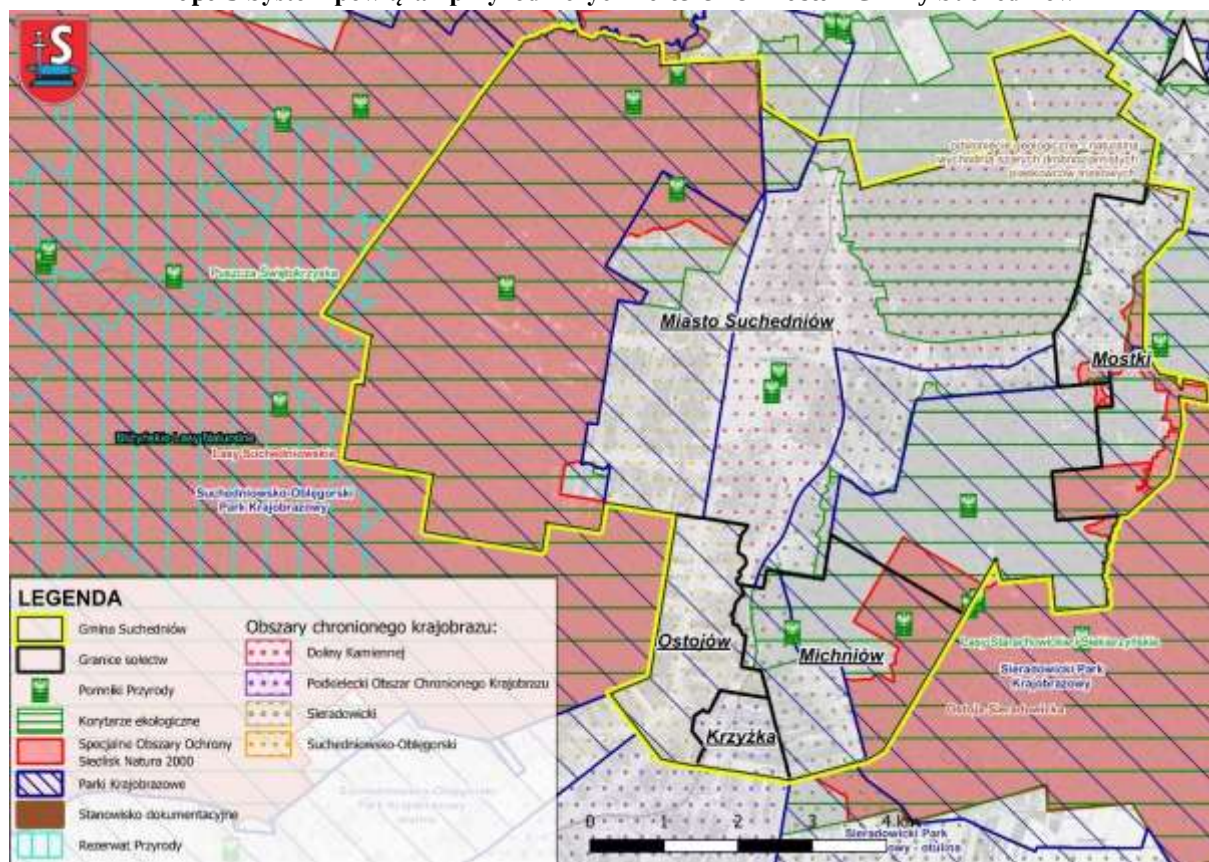
³⁶ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 27 maja 2025 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bliżyńskie Lasy Naturalne” (Dz. U. Woj. Święt. z 2025 r. poz. 1911)

biocenozy”. Razem z istniejącymi rezerwatami Dalejów, Bliżyn-Kopalnia Ludwik, oraz Świnia Góra im. Stanisława Barańskiego, które formalnie pozostają jako wyspy w powierzchni nowego rezerwatu, pod ochroną rezerwatową znalazł się w konsekwencji cały zwarty, centralny fragment kompleksu Lasów Suchedniowskich o powierzchni 3,2 tys. ha. Jest to największy zwarty obszar objęty ochroną rezerwatową w Polsce. Nowy rezerwat jest w skali Polski unikatowy ze względu na wziętą pod ochronę powierzchnię, a także ze względu na „dynamicznie” sformułowany cel ochrony. Do ochrony tego terenu przyczyniły się wcześniejsze koncepcje – pomysł „szczególnej ochrony rdzeniowej części obszaru Natura 2000 sformułowany w dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Lasy Suchedniowskie, projekty poszerzania ochrony rezerwatowej formułowane przez lokalnych przyrodników, objęcie większości terenu tzw. „moratorium” na działania gospodarki leśnej nakazany przez Minister Środowiska w styczniu 2024 r., jak również formalny wniosek o uznanie rezerwatu złożony przez Pracownię na rzecz Wszystkich Istot.

W Gminie Suchedniów w miejscowości Mostki znajduje się 1 stanowisko dokumentacyjne: odsłonięcie geologiczne – naturalna wychodnia szarych drobnoziarnistych piaskowców triasowych o długości 40,0 m i wysokości od 1,0 do 5,0 m. Skałki zarastają krzewami i pojedynczymi sosnami.

Grunty leśne zajmują 64,2% obszaru gminy, z czego 54,3% to lasy publiczne. Formy ochrony przyrody w Mieście i Gminie Suchedniów stanowią 99,9% jej powierzchni.

Mapa 3 System powiązań przyrodniczych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.qdos.gov.pl oraz qdos.gov.pl/dane-i-metadane

Surowce mineralne Miasta i Gminy Suchedniów zaliczane są do złóż rzadkich, natomiast określane są jako charakterystyczne dla regionu świętokrzyskiego. Eksploatacja kopalin prowadzi do niekorzystnych zmian powierzchni terenu, dlatego lokalizacja wyrobiska i sposób prowadzenia eksploatacji muszą spełniać nie tylko kryteria ekonomiczne i górnicze, ale także powinny uwzględniać wartości elementów środowiska przyrodniczego, którymi są zarówno gleby, lasy, jak i krajobraz. Obowiązkiem przedsiębiorcy jest rekultywacja wyrobiska po ukończeniu eksploatacji. Na podstawie Bilansu Zasobów Złóż Kopalin w Polsce (stan na dzień 31 grudnia 2024 roku) na terenie Gminy Suchedniów znajdują się następujące zasoby:

- gliny ceramiczne kamionkowe (złóże „Baranów” – w 2024 r. wydobyto 4,87 tys. ton surowców, złóże „Wierzbka” – w 2024 r. brak wydobywania, złóże „Wierzbka I” – w 2024 r. brak wydobywania);
- kamienie łamane i boczne (złóże „Kamienna Góra-Suchedniów” – w 2024 r. brak wydobywania, złóże „Kopulak” – w 2024 r. brak wydobywania, złóże „Kopulak I” – w 2024 r. brak wydobywania, złóże „Stokowiec” – w 2023 r. brak wydobywania);
- surowce ilaste ceramiki budowlanej (złóże „Wierzbka” – w 2024 r. brak wydobywania).

Powierzchnia gminy wynosi 7 495 ha, co stanowi 0,64% województwa świętokrzyskiego oraz 18,98% powierzchni powiatu skarżyskiego. Największy udział w powierzchni gminy stanowią grunty leśne – 4 808 ha (62,3%), powierzchnia gruntów ornych wynosi 1 270 ha (16,95%), natomiast pozostałe grunty i nieużytki zajmują 513 ha (6,85%)³⁷.

Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów dominują gleby słabych klas bonitacyjnych (IV i V klasa). Produkcja rolna prowadzona jest głównie przez gospodarstwa indywidualne. W produkcji zwierzęcej przeważa hodowla trzody chlewnej i bydła. Teren gminy jest pofałdowany, co sprzyja erozji wodnej i wietrznej. W gruntach ornych wydzielono następujące typy gleb: pseudobielicowe, brunatne, kwaśne i wylugowane, czarne ziemie zdegradowane oraz murszaste.

Na użytkach zielonych oprócz ww. występują jeszcze gleby: mady, glejowe, murszowe i torfowe. Klasyfikacja gleb na obszarze gminy przedstawia się następująco:

- klasa III – 6,2 ha,
- klasa IV – 45,1 ha,
- klasa IV a – 9,25 ha,
- klasa IV b – 131,4 ha,
- klasa V – 475,2 ha,
- klasa VI – 94,6 ha.

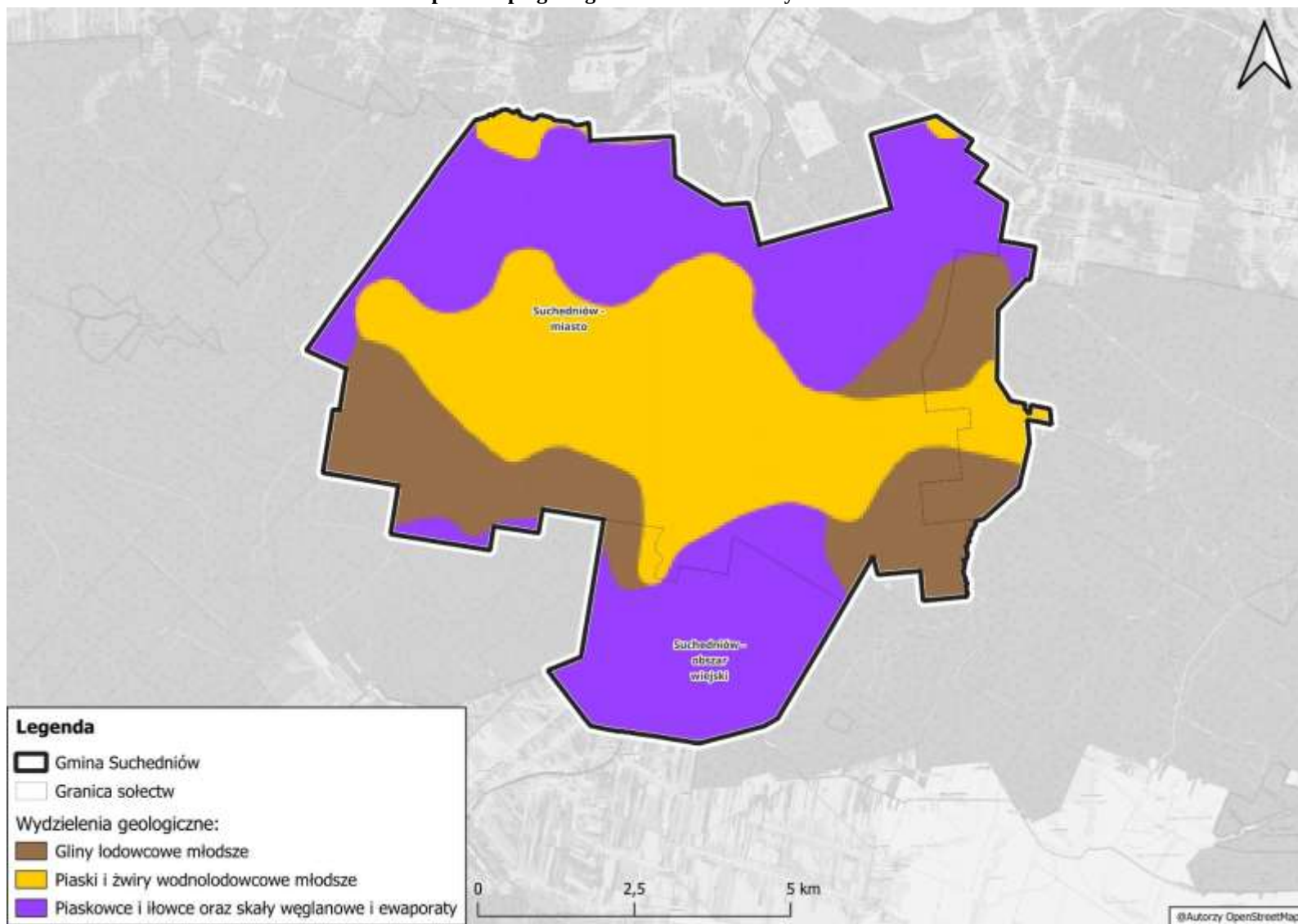
We wszystkich miejscowościach położonych na terenie gminy występują utrudnione warunki gospodarowania – miejscowości te zostały zakwalifikowane jako ONW z ograniczeniami naturalnymi (obszary nizinne 2). Na terenie Miasta Suchedniów również znajdują się obszary zakwalifikowane jako ONW z ograniczeniami naturalnymi (obszary nizinne 2)³⁸. Na terenie gminy nie występują gleby o jakości dobrej i średniej³⁹.

³⁷ Dane GUS za 2023 rok.

³⁸ Strona Internetowa Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, onw.iung.pulawy.pl/mapa

³⁹ jw.

Mapa 4 Mapa geologiczna Miasta i Gminy Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych ze strony Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy, geologia.pgi.gov.pl

W skład Miasta i Gminy Suchedniów wchodzi 4 sołectwa: Krzyżka, Michniów, Mostki i Ostojów oraz Miasto Suchedniów. Centrum gminy stanowi Miasto Suchedniów, będące siedzibą władz samorządowych – zlokalizowane są tutaj usługi publiczne związane z ochroną zdrowia, administracją czy też oświatą. Struktura przestrzenna lokalizacji obiektów administracji, infrastruktury społecznej i usług komercyjnych w mieście składa się z dużego skupiska usług i instytucji w centrum miasta oraz ciągów usługowych wzdłuż głównych ulic. Również na obszarze wiejskim układ osadniczy rozwinął się wzdłuż dróg. W zakresie infrastruktury społecznej kluczowy jest rozwój, który zgodnie z celami strategicznymi i kierunkami działań skupia się na poprawie jakości oferowanych usług i dostępności, w szczególności dla mieszkańców wsi. Modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów powinna wynikać z lokalnych uwarunkowań i potrzeb społeczności lokalnej. Budowa nowych elementów infrastruktury powinna towarzyszyć rozwojowi zabudowy mieszkaniowej. Najintensywniejszy rozwój zabudowy powinien odbywać się w mieście i na jego obrzeżach, ze wskazaniem rozwoju zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gminy. Miasto pełni ponadto funkcję ośrodka rozwoju funkcji gospodarczych i w tym celu istotne będzie wspieranie istniejących przedsiębiorców oraz wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych. Zarówno rozwój zabudowy jak i wyznaczanie stref inwestycyjnych powinny przebiegać w sposób planowy i rozsądny, biorąc pod uwagę priorytet ochrony przed zabudową nowych terenów na rzecz zagospodarowywania terenów już zagospodarowanych, na zasadzie uzupełnień bądź kontynuacji zabudowy, z zapewnieniem infrastruktury technicznej i dostępu do transportu zbiorowego, w odpowiedniej odległości od usług publicznych i z zielenią. Istotna jest zasada koncentracji zabudowy oraz jej racjonalne planowanie, zgodne z prognozą demograficzną, mając na uwadze nieznaczną korektę uwzględniającą przyciąganie nowych mieszkańców. Istotne w kontekście skomunikowania poszczególnych części Suchedniowa będzie podejmowanie działań związanych z budową łącznika drogowego pomiędzy ul. Stokowiec a ul. Warszawską. Obecnie brak bezpośredniego połączenia pomiędzy tymi dwoma ciągami komunikacyjnymi istotnie ogranicza dostępność transportową tej części miasta. Budowa łącznika mogłaby pozytywnie wpłynąć na poprawę płynności ruchu lokalnego i skrócenie czasu przejazdu między istotnymi punktami miasta oraz wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego, szczególnie w kontekście ruchu pieszych i rowerzystów, a także rozwój terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych.

Obszar miasta i gminy posiada walory przyrodnicze o bardzo dużej przydatności. Atrakcyjny krajobraz, położenie w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo, sąsiedztwo Świętokrzyskiego Parku Narodowego predysponują miasto i okolice do rozwoju funkcji rekreacyjnej, zarówno letniej jak i zimowej. Lasy występujące na terenie gminy stanowią ogromny potencjał dla rozwoju różnych form wypoczynku, turystyki. Koncentracja ruchu powinna odbywać się na przedpolu lub obrzeżu kompleksów leśnych, przy zachowaniu zasad ekstensywnego użytkowania wnętrza lasu jako obszaru dostępnego dla indywidualnej, rozproszonej penetracji pieszej, zwłaszcza w odniesieniu do lasów wchodzących w skład parków krajobrazowych. Znajdujący się w gminie Zalew Kamionka w Suchedniowie wraz z bezpośrednio przyległymi terenami posiada duże możliwości rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego, mieszkaniowo-letniskowego i usługowego. Niezwykle istotne będzie wzmocnienie potencjału turystycznego i rekreacyjnego

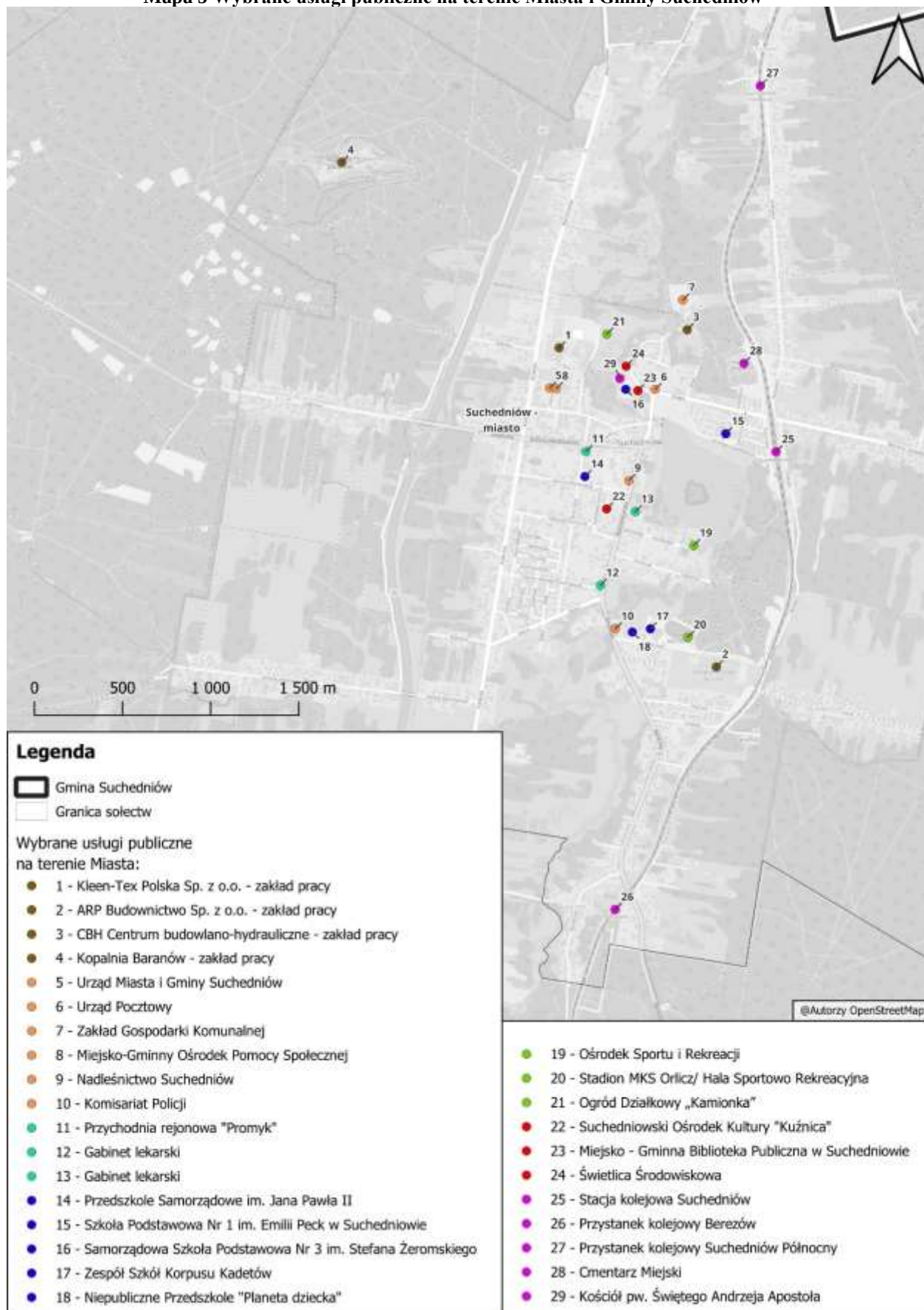
poprzez rozwój infrastruktury wokół zalewu jako centrum rekreacji i turystyki wodnej, ochronę i promocję walorów przyrodniczych i historycznych Suchedniowa oraz Gór Świętokrzyskich, a także tworzenie ścieżek edukacyjno-przyrodniczych, szlaków turystycznych oraz infrastruktury wspierającej agroturystykę.

Celem Strategii jest wskazanie przyszłych kierunków rozwoju gminy, a działania zaplanowane w ramach jej realizacji mają przyczynić się do podniesienia jakości życia jej mieszkańców. Planowanie dalszego rozwoju gminy opiera się na potrzebach jej mieszkańców oraz na uwarunkowaniach przestrzennych danego obszaru. Biorąc pod uwagę uwarunkowania gminy wynikające z jej położenia, głównym kierunkiem rozwojowym gminy powinno być wzmacnianie funkcji osiedleńczej poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie, bezpiecznych przestrzeni, w tym do aktywnego wypoczynku oraz rekreacji, a także poprzez dalszy rozwój gospodarczy przy jednoczesnej dbałości o środowisko naturalne oraz ład przestrzenny.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego obszaru, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w najbliższych latach. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych na obszarze. Jednym z najsilniejszych atrybutów jakości życia jest dostępność do szeroko rozumianej infrastruktury komunalnej, w tym technicznej, dlatego też działania i projekty strategiczne są w niniejszej Strategii mocno akcentowane. Ważnym elementem rozwoju tego obszaru jest wspieranie aktywności i integracji mieszkańców, a więc tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych zawierających komponenty rekreacyjne. Istotne jest, aby takie przestrzenie kształtowane były na terenie gminy, przy jednoczesnym zachowaniu różnorodnych walorów historycznych i przyrodniczych.

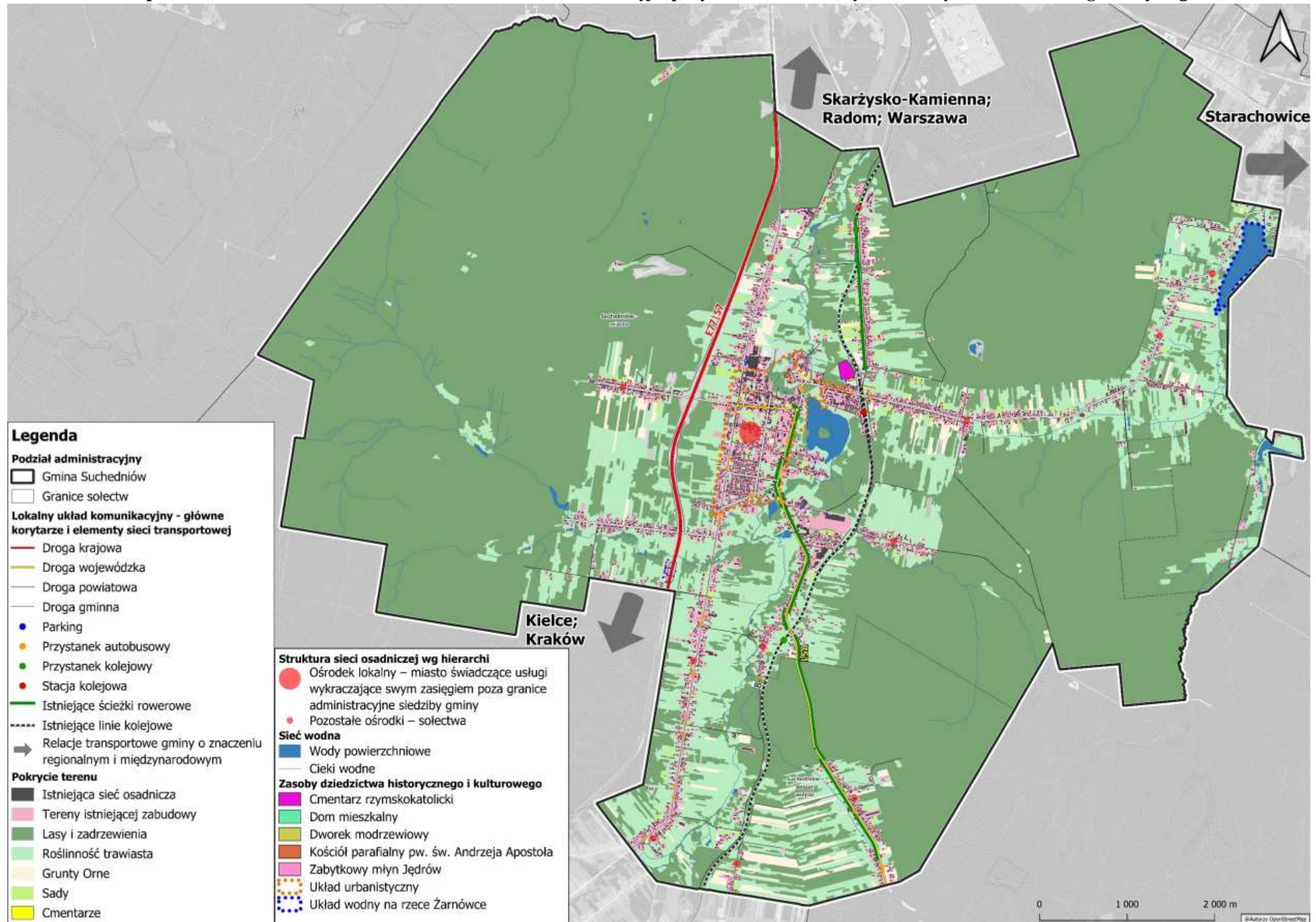
Na mapie 5 przedstawiono obiekty kultury wraz z wybranymi elementami dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz najważniejsze usługi publiczne znajdujące się w Mieście Suchedniów, natomiast na mapie 6 przedstawiono uwarunkowania Miasta i Gminy Suchedniów z wyszczególnieniem sieci osadniczej, sieci komunikacyjnej, pokrycia terenu, sieci wodnej oraz wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Mapa 5 Wybrane usługi publiczne na terenie Miasta i Gminy Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych i portalów mapowych

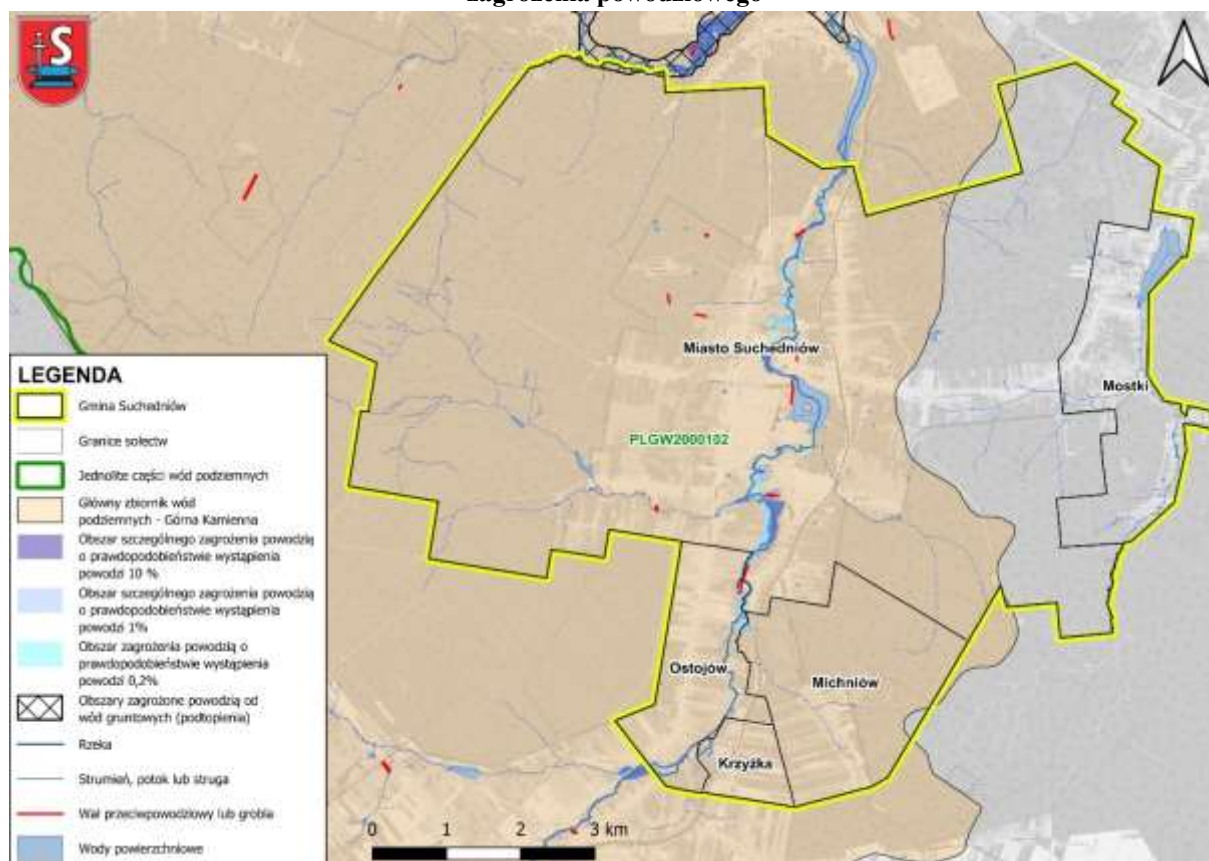
Mapa 6 Miasto i Gmina Suchedniów – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych i portalów mapowych

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, Miasto i Gmina Suchedniów jest terenem występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Tereny szczególnego zagrożone powodzią znajdują się w dolinie rzeki Kamiennej i Kamionki. Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów występują także tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodziowe może wystąpić na skutek wiosennych roztopów oraz intensywnych deszczy. Jego wielkość uzależniona jest od stanu warunków atmosferycznych. Miasto i Gmina Suchedniów położona jest w obrębie występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych numer 415, o nazwie Zbiornik rzeka Górna Kamienna obejmujący swym zasięgiem prawie cały obszar gminy (mapa 7).

Mapa 7 Miasto i Gmina Suchedniów – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych i Hydroportalu, isok.gov.pl

Aspiracją rozwojową Miasta i Gminy Suchedniów jest zapewnienie wysokiej jakości życia swoim mieszkańcom i stanie się miejscem, w którym ludzie chcą mieszkać i być aktywni zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. Realizacja tej aspiracji jest możliwa przy zachowaniu ładu przestrzennego, m.in.: poszanowania dla ochrony środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu, ale także wyznaczaniu, gdzie możliwy jest rozwój funkcji gospodarczych, w tym usługowych i mieszkalnictwa. Istotne jest również tworzenie miejsc aktywności społecznej, takich jak funkcjonalnie zagospodarowane przestrzenie publiczne do wspólnego spędzania czasu – centra miejscowości. Ponadto jednym z kluczowych elementów w tym zakresie powinno być: stworzenie harmonijnej struktury urbanistycznej – odnowa centrum Suchedniowa oraz sołectw gminy poprzez m.in. modernizację i zagospodarowanie terenów zielonych (np. parków, skwerów, terenów rekreacyjnych) w sposób sprzyjający mieszkańcom i turystyce, wprowadzenie zasad estetyki przestrzennej poprzez uporządkowanie małej architektury i spójnej organizacji przestrzeni publicznych, rozbudowa ścieżek rowerowych oraz infrastruktury pieszej, w tym dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, usprawnienie transportu i integracja różnych środków transportu, a także planowanie nowych osiedli mieszkaniowych z odpowiednim dostępem do infrastruktury społecznej i usług.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego gminy, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w ciągu najbliższych lat. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o lokalnym i ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych w gminie. Obszar gminy jest predysponowany do zwiększenia powierzchni terenów pod zabudowę mieszkaniową, a w szczególności zabudowę wielorodzinną. Miasto i Gmina Suchedniów może być rozpatrywana jako opcja miejsca zamieszkania przez obecnych mieszkańców powiatu skarżyskiego, powiatu kieleckiego, jak i sąsiednich miast. Warunkiem przyciągnięcia nowych mieszkańców jest wysoka jakość oferowanych usług, przestrzeni i środowiska.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy pozwala na zrównoważony rozwój zwartej zabudowy na obszarach już zagospodarowanych. Jak wskazano na mapie 12 *Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Miasta i Gminy Suchedniów*, w docelowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy powinny zostać zachowane duże kompleksy leśne, a zabudowa mieszkaniowa, usługowa i przemysłowa powinny być rozwijane wokół istniejącej zabudowy. Miasto i Gmina Suchedniów charakteryzuje się zróżnicowanym układem przestrzennym, co wiąże się z potrzebą kontrolowanego rozwoju terenów zabudowanych i zapobiegania rozpraszaniu się zabudowy. Procesy społeczno-gospodarcze, trendy demograficzne oraz zmiany prawne dotyczące planowania przestrzennego wskazują na kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym obszaru Miasta i Gminy Suchedniów. Dodatkowymi czynnikami wpływającym na zmiany demograficzne oraz potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej będą procesy rozwojowe i inwestycyjne związane z wdrażaniem założeń

niniejszego dokumentu. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej, powstanie nowych terenów rekreacyjnych oraz poprawa jakości usług publicznych przyczynią się znacznie do poprawy jakości życia w gminie. Najważniejszym efektem tego procesu powinno być zatrzymanie w gminie ludzi młodych i poprawa struktury demograficznej.

Zgodnie z art. 3 ust. 10 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.): *Dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową (...), jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej określonymi w strategii rozwoju gminy (...).*

Jak wykazano w Strategii, planowany na terenie gminy rozwój społeczny i gospodarczy będzie wymagał rozwoju, ale też spowoduje rozwój w wymiarze przestrzennym, w tym zwiększone zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową. Szereg czynników, takich jak: rosnąca liczba podmiotów gospodarczych, realizacja planowanych inwestycji i utworzenie nowych miejsc pracy, spowoduje wzrost liczby mieszkańców gminy.

Ustalenia i rekomendacje dla kształtowania polityki przestrzennej Miasta i Gminy Suchedniów na najbliższe lata to m.in.:

- a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:
 - Kształtowanie zabudowy i zagospodarowania terenów objętych formami ochrony przyrody zgodnie z zapisami zawartymi w aktach prawnych o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu tych form ochrony przyrody oraz planami ochrony.
 - Wsparcie i promocja zrównoważonej turystyki, w tym agroturystyki jako formy umiarkowanego użytkowania obszarów cennych przyrodniczo.
 - Ochrona środowiska naturalnego i harmonizowanie rozwoju przestrzennego z walorami tego środowiska.
 - Zapewnienie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych umożliwiających infiltrację i retencję wód opadowych.
 - Prowadzenie działań zwiększających naturalną retencję wody.
 - Ochrona terenów rolnych i leśnych, terenów położonych wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszarów na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych przed zabudową.
- b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:
 - Budowanie poczucia lokalnej tożsamości, pozytywnej identyfikacji i dumy z miejsca zamieszkania, oparte na wspólnym systemie wartości i zasobach kulturowych.
 - Zachowanie i ochrona zabytkowego układu urbanistycznego miejscowości Suchedniów.
 - Poprawa stanu technicznego oraz rewaloryzacja otoczenia obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków lub cechujących się wysoką wartością kulturową, ale nie objętych ochroną prawną, z zastosowaniem tradycyjnych materiałów oraz zachowaniem historycznej formy architektonicznej i urbanistycznej.

- Dokumentowanie, zachowanie, ochrona i propagowanie wartości dziedzictwa kulturowego.
- c) Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:
 - Rozwój zabudowy powinien następować w oparciu o istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne. Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub jest planowana do realizacji w najbliższych latach. Ponadto rozwój zabudowy powinien następować poprzez sukcesywne powiększanie terenów już zabudowanych zgodnie z zasadą koncentracji i nierozpraszania zabudowy.
 - Kreowanie warunków zmierzających do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.
 - Odstąpienie od realizacji nowej zabudowy na obszarach zagrożonych ruchami masowymi. W sytuacji konieczności należy realizować ją jedynie po wykonaniu dokładnych badań geologiczno-inżynierskich.
 - Zwiększenie strefy przeznaczonej pod zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną.
 - Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
 - Rozwój idei miasta kompaktowego (15-minutowego): zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu maksymalnie 20-minutowego dojścia pieszego z miejsca zamieszkania.
 - Wyznaczanie nowych terenów produkcyjnych, przemysłowych i magazynowych na terenach do tego dostosowanych oraz przy wykorzystaniu rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie tych obiektów na tereny o innych funkcjach.
 - Polityka przestrzenna powinna prowadzić do tworzenia licznej grupy większych gospodarstw rolnych, które będą wyspecjalizowane w zróżnicowanych rodzajach produkcji rolnej, zdolne do wprowadzania postępu i stosowania nowych technologii.
 - Ochrona zwartych kompleksów rolnych i leśnych na obszarze wiejskim gminy.
- d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.):
 - Przestrzeganie przepisów prawa, zapisów dokumentów planistycznych gminy oraz uwzględnianie uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych gminy przy wyznaczaniu lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.
- e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:
 - Przestrzeganie przepisów prawa, zapisów dokumentów planistycznych gminy oraz uwzględnianie uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych gminy przy wyznaczaniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.
- f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:
 - Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu. Należy również stopniowo zastępować napowietrzne linie energetyczne niskiego napięcia kablowymi liniami podziemnymi.
 - Ścisłe połączenie rozwoju przestrzennego z:

- rozbudową systemu transportu (sieć dróg publicznych, sieć dróg rowerowych, sieć transportu zbiorowego),
 - rozwojem sieci wodociągowo-kanalizacyjnej,
 - systemem odbioru i wywozu odpadów (śmieci) z rozwojem selektywnej zbiórki, odpadów komunalnych,
 - dostarczaniem energii elektrycznej i gazu,
 - systemem łączności sieci internetowej.
 - Instalacja odnawialnych źródeł energii i tworzenie infrastruktury umożliwiającej jej magazynowanie i wykorzystywanie na własne potrzeby.
 - Prowadzenie działań skłaniających do korzystania z transportu publicznego – parkingi P&R w węzłach przesiadkowych, ograniczenie czasu parkowania lub wprowadzenie opłat parkingowych w celu równoważenia popytu i podaży miejsc parkingowych.
 - Rozwój usług wyższego rzędu dla teraźniejszych i przyszłych mieszkańców.
 - Rozwój i modernizacja bazy usług publicznych.
 - Udostępnienie i wykreowanie funkcjonalnych i estetycznych terenów przestrzeni publicznej.
- g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:
- Przestrzeganie przepisów prawa, zapisów dokumentów planistycznych gminy oraz uwzględnianie uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych gminy przy wyznaczaniu lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.
 - W celu przeciwdziałania konfliktom społecznym – lokalizacja dużych instalacji OZE powinna być zgodna ze strefami wskazanymi w Planie Ogólnym, które domyślnie będą umożliwiały lokalizację OZE, bądź innymi strefami, które będą wprost umożliwiały lokalizację OZE.
- h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:
- Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) oraz *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.).
- i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:
- Wykorzystanie na cele inwestycyjne terenów zdegradowanych i posiadających niską przydatność rolniczą.
 - Przestrzeganie przepisów prawa w zakresie kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, w tym zachowanie wysokiej jakości gruntów rolnych i leśnych oraz ich efektywne wykorzystanie w produkcji.
- j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:
- Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie.

- Adaptacja i ponowne wykorzystanie terenów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.
- Rekultywacja terenów zdegradowanych wyłącznie na cele środowiskowe i rekreacyjne.
- Zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych, za wyjątkiem inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej służącej realizacji celów publicznych i dróg.
- Zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych, za wyjątkiem:
 - a) inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej służącej realizacji celów publicznych i dróg,
 - b) wydobywania kopalin ze złoża.

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Miasta i Gminy Suchedniów realizowane są m.in. poprzez kierunki działań oraz projekty strategiczne wskazane w niniejszym dokumencie *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*.

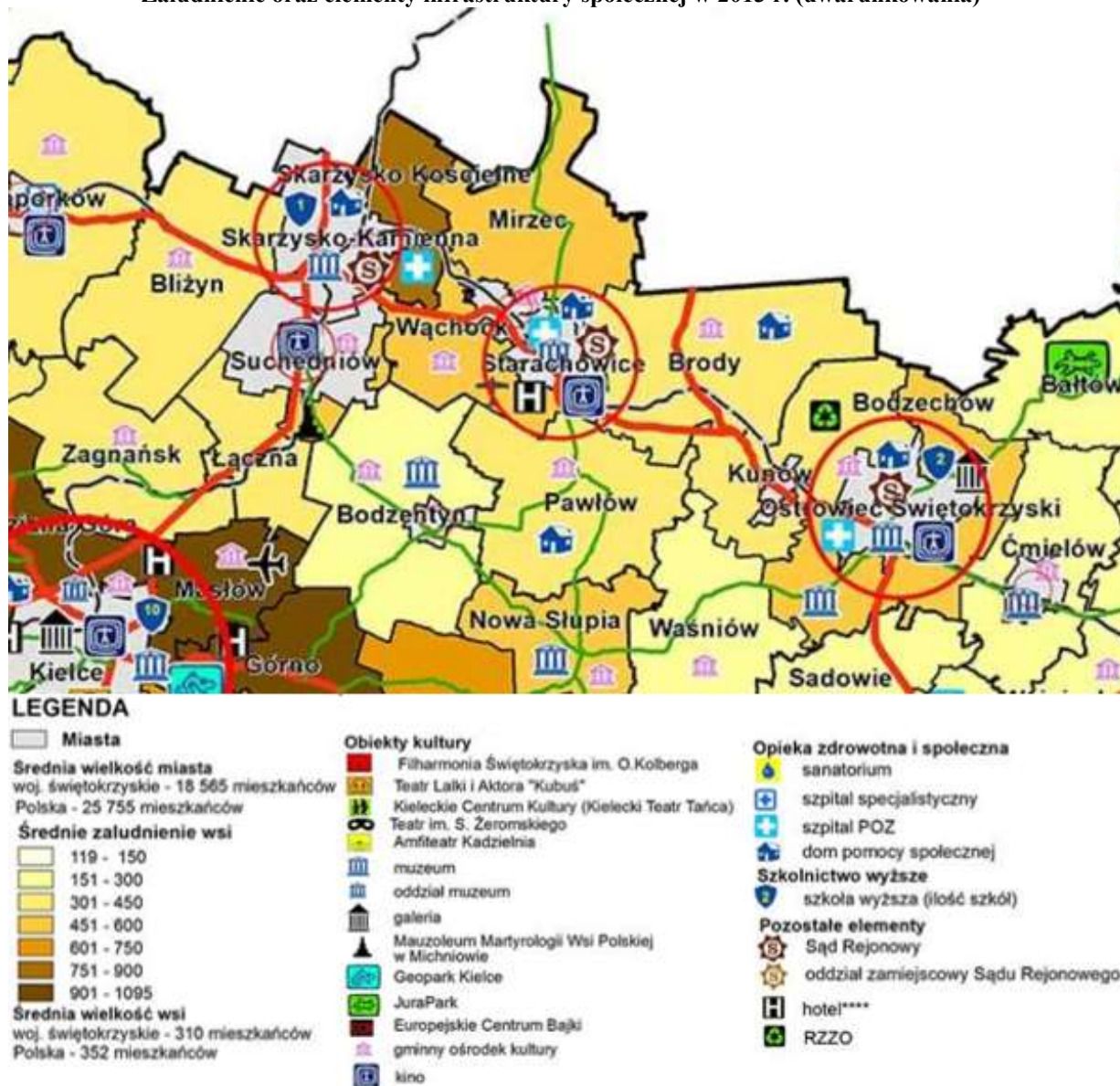
Należy pamiętać, że do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należało studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), które jest dokumentem określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniającym uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Obecnie jednak następuje gruntowna reforma obowiązującego od 22 lat systemu planowania przestrzennego. Gmina do końca czerwca 2026 r. musi ustalić plan ogólny, który ma zastąpić studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Nowelizacja ustawy o planowaniu przestrzennym weszła w życie w dniu 24 września 2023 r. Jednym z najważniejszych rozwiązań reformy systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego jest uchylenie przepisów upoważniających do wydawania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – rolę studium w zakresie określenia ram polityki przestrzennej ma spełniać Strategia Rozwoju Gminy. Ogólny kierunek polityki przestrzennej przyjęty w Strategii będzie podlegał doprecyzowaniu i przełożeniu na konkretne normy dotyczące zagospodarowania przestrzennego w planie ogólnym (schemat zagospodarowania przestrzeni), a następnie w ramach rozstrzygnięć podejmowanych w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy. Obecnie podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Suchedniów, które zostało przyjęte uchwałą Nr 36/V/98 Rady Miejskiej w Suchedniowie z dnia 16 czerwca 1998 r.

Podstawowym zaś narzędziem polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Miasta i Gminy Suchedniów obowiązuje 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących 3,1% jej powierzchni.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

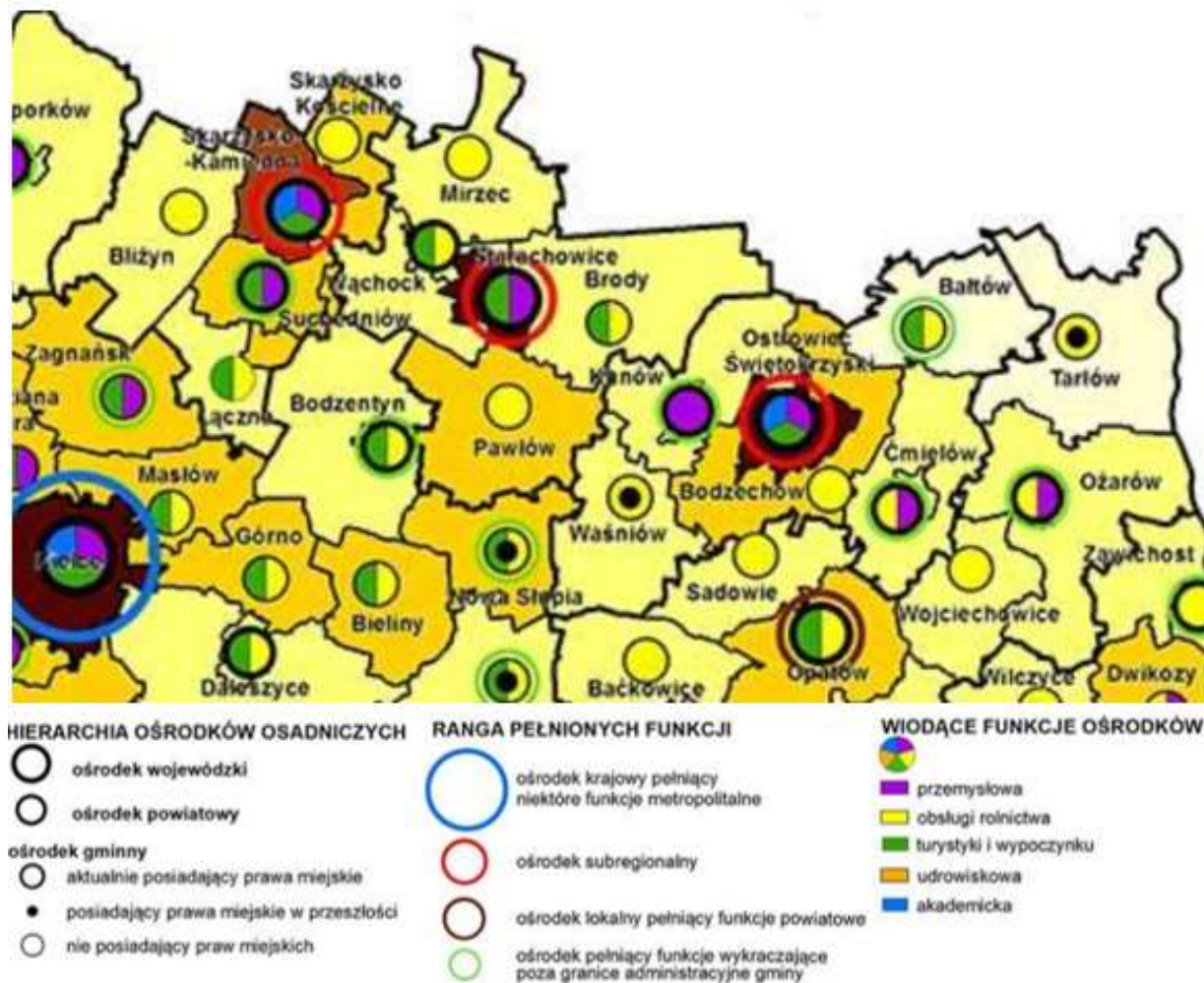
Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została przedstawiona za pomocą map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (mapy 8–12).

Mapa 8 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Zaludnienie oraz elementy infrastruktury społecznej w 2013 r. (uwarunkowania)

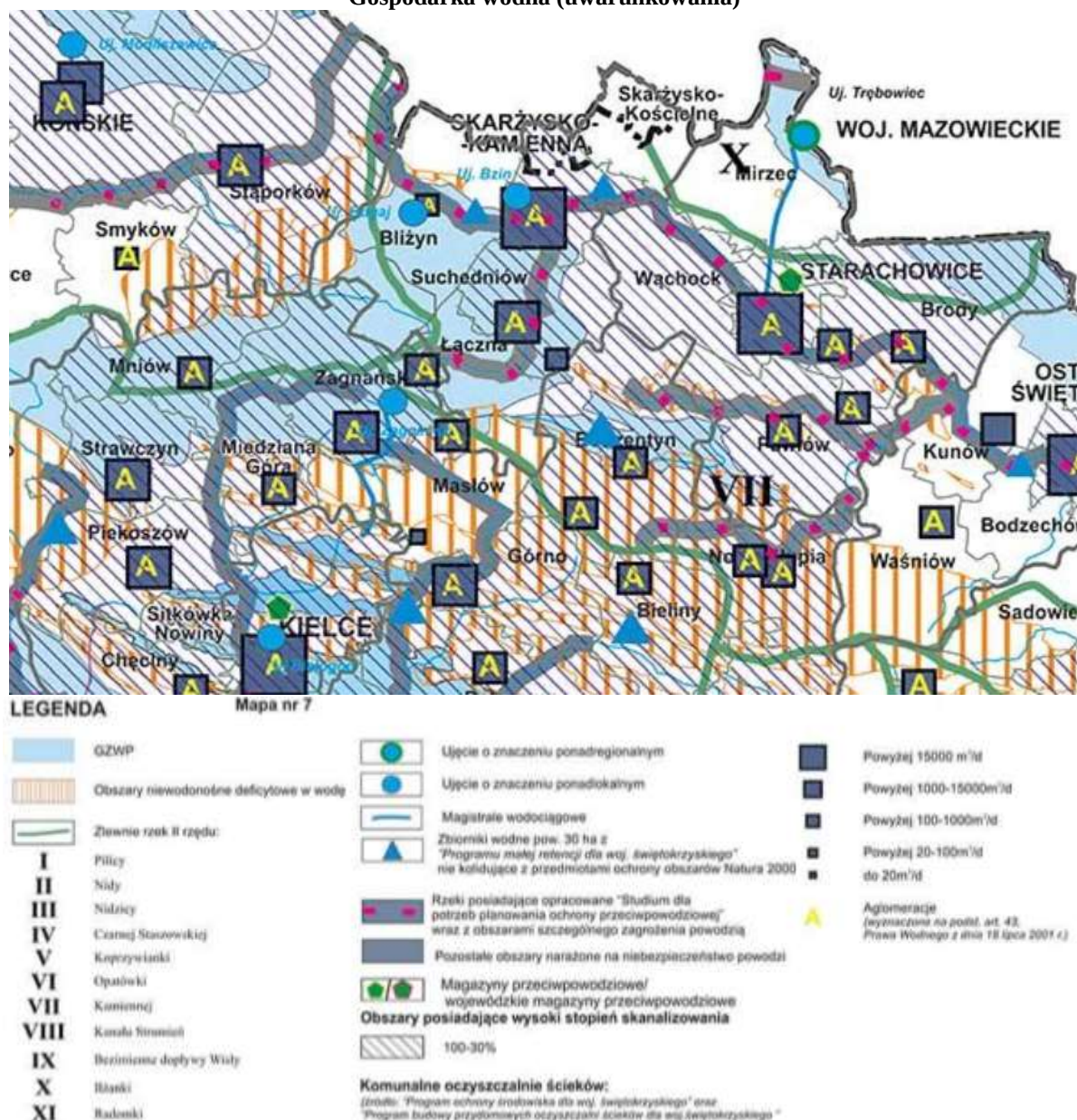
Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 9 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – System osadniczy (uwarunkowania)

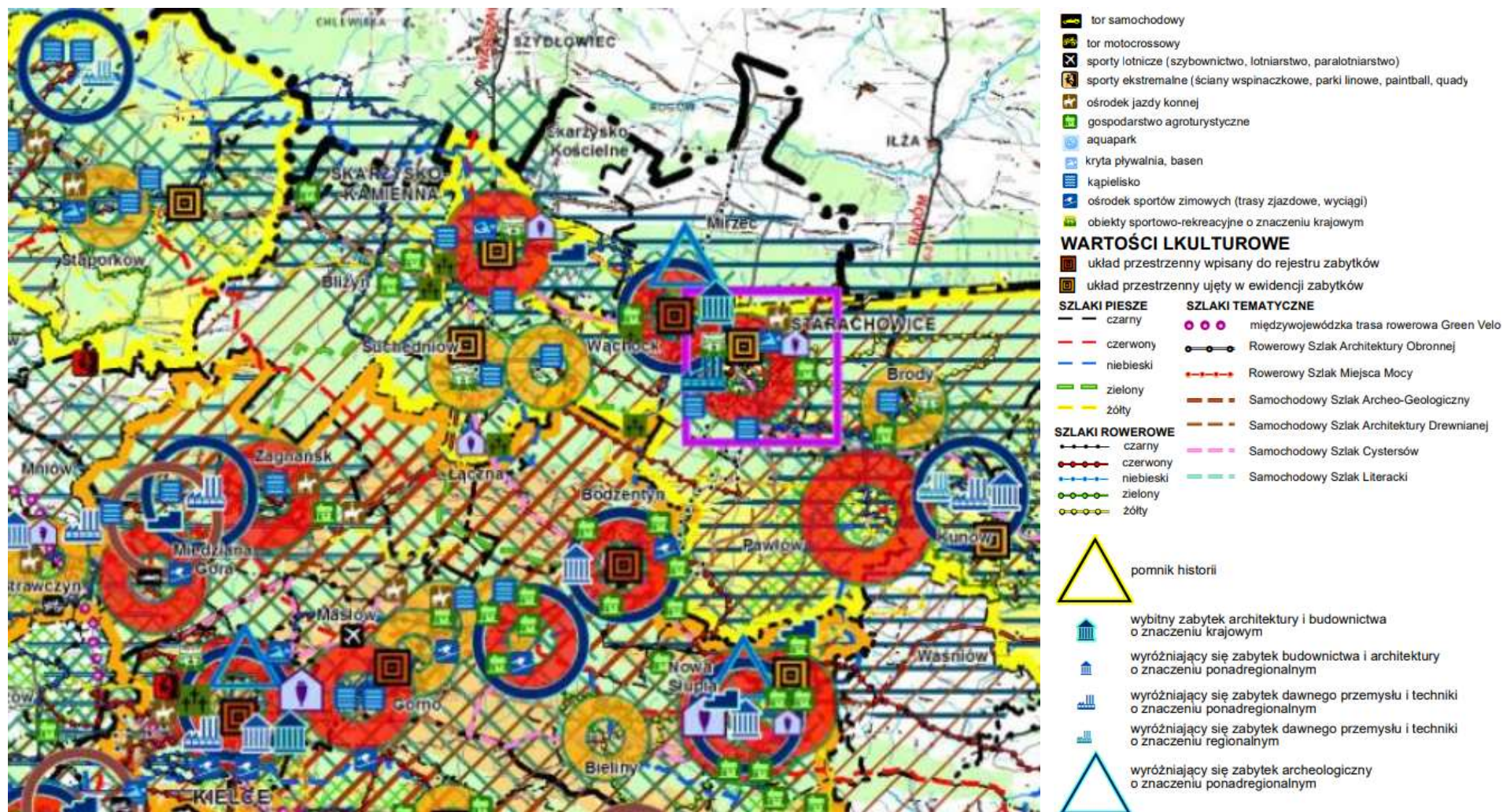
Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 10 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Gospodarka wodna (uwarunkowania)

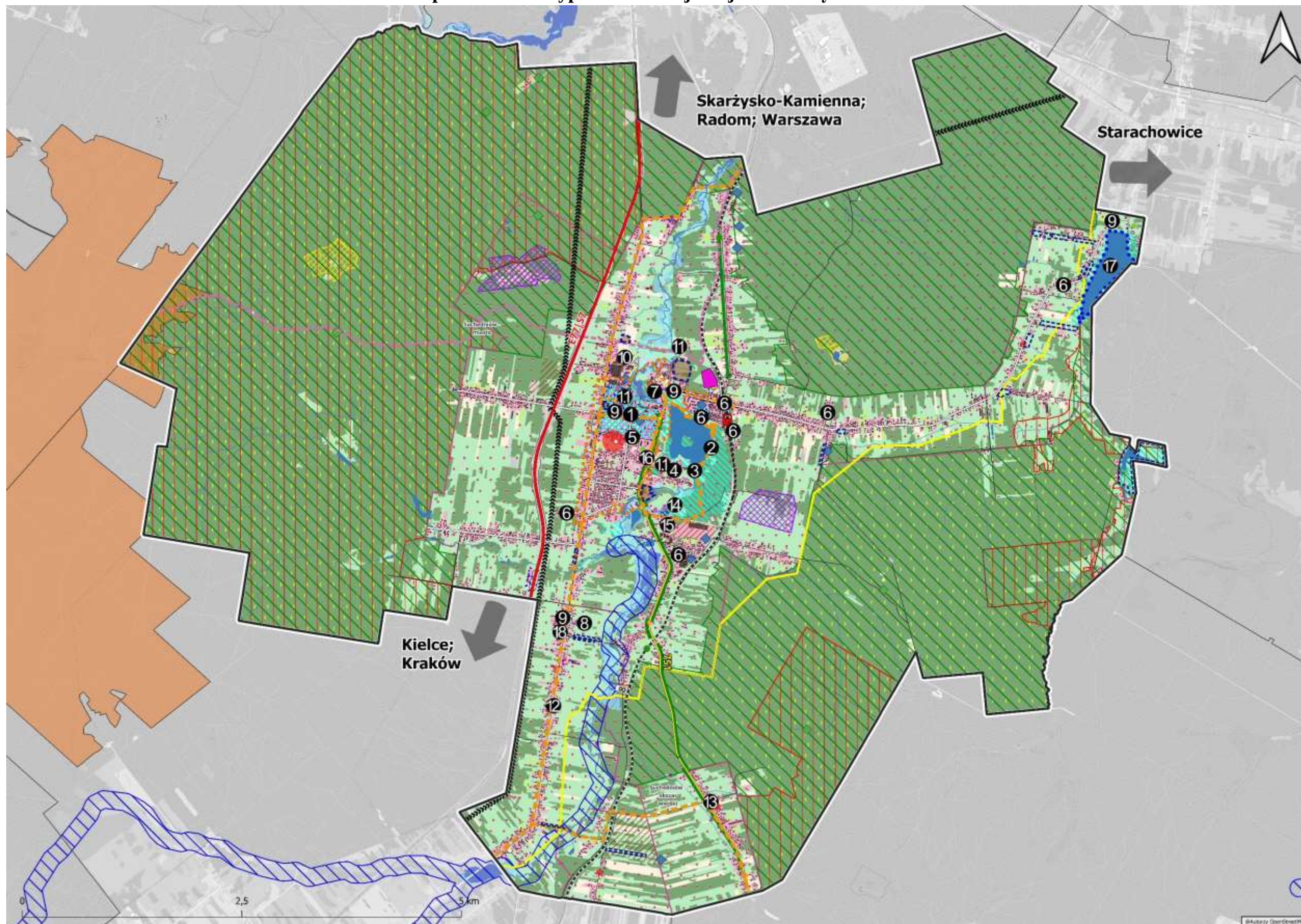
Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 11 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Kierunki rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 12 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Miasta i Gminy Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 1 Legenda do treści mapy Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Miasta i Gminy Suchedniów

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Istotną częścią dokumentu jest Załącznik 1. *Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021–2027*. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to zróżnicowane przestrzennie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Miasto i Gmina Suchedniów nie została wskazana na poziomie krajowym jako gmina zagrożona trwałą marginalizacją.

Wśród OSI krajowych wyróżnionych w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* oraz uwzględnione w *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+* znajdują się:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją;
- Polska Wschodnia.

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa – lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej.

Interwencje realizowane w ramach programu powinny być w szczególności skoncentrowane na poprawie warunków rozwoju przedsiębiorczości i tworzeniu trwałych i dobrych jakościowo miejsc pracy oraz poprawie atrakcyjności inwestycyjnej województw wschodniej Polski. Wpłynie to w efekcie na podniesienie konkurencyjności regionalnych gospodarek oraz długofalowe pobudzenie aktywności gospodarczej⁴⁰. Miasto i Gmina Suchedniów z uwagi na położenie w województwie świętokrzyskim wpisuje się w OSI Wschodnia Polska, wskazanym na poziomie krajowym.

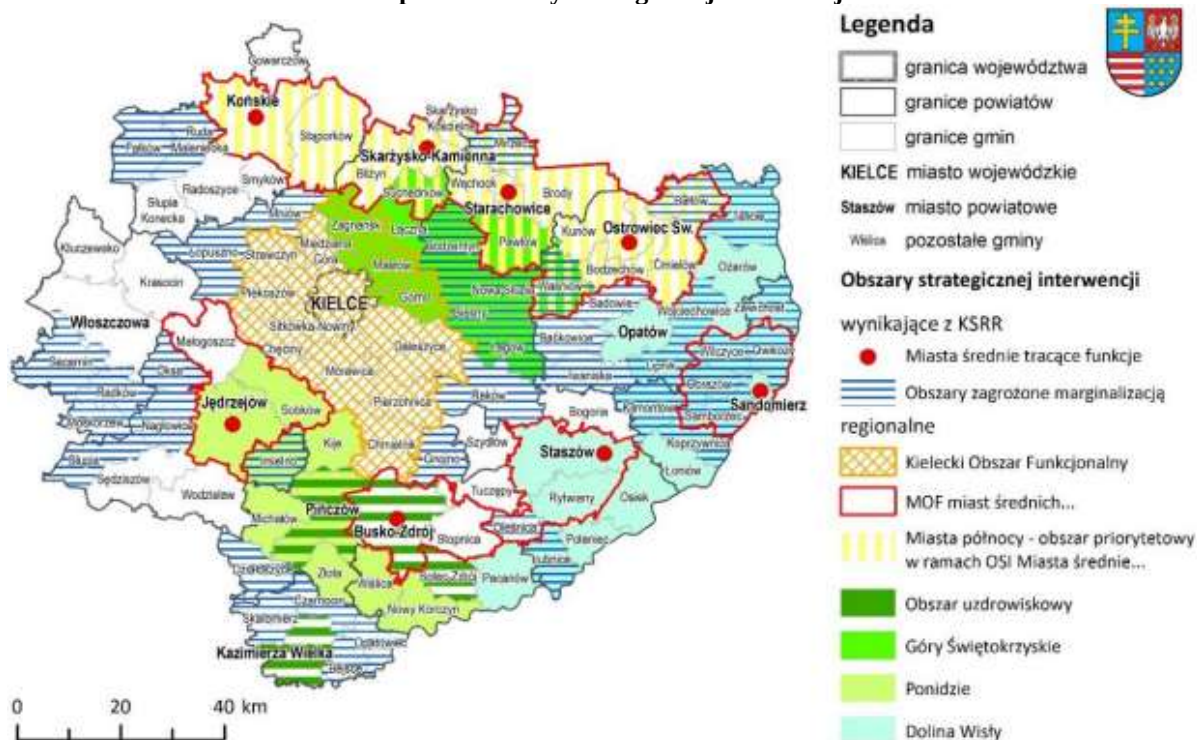
⁴⁰ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wyznacza następujące obszary strategicznej interwencji w województwie:

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją – wynikające z SOR / KSRR 2030 (razem 40 gmin wskazanych w SOR / KSRR 2030);
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 8 miast wskazanych w SOR / KSRR 2030;
- miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (MOF OW) – Kielecki Obszar Funkcjonalny, wynikający z zapisów PZPWŚ (obejmuje miasto Kielce oraz 11 gmin podmiejskich);
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) miast średnich: MOF Miasta Północy, MOF Jędrzejowa, MOF Buska-Zdroju, MOF Staszowa oraz MOF Sandomierza;
- obszary o największym potencjale przyrodniczo-krajobrazowym: obszar turystyczny Gór Świętokrzyskich (5 gmin) i obszar turystyczno-uzdrowiskowy (4 gminy), wynikające z zapisów PZPWŚ.

Zakres obszarów strategicznej interwencji przedstawiono na mapie 13.

Mapa 13 Obszary strategicznej interwencji

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, Załącznik do uchwały Nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

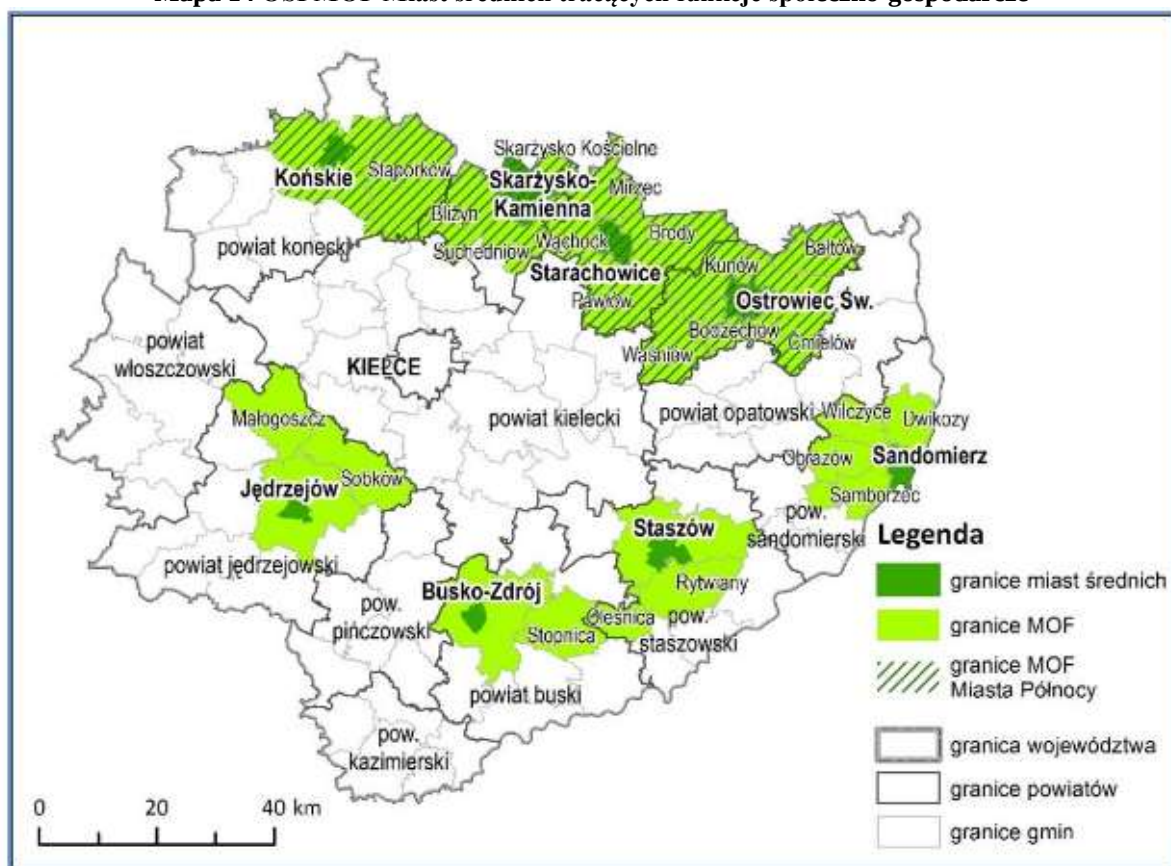
Miasto i Gmina Suchedniów została zakwalifikowana do MOF Miasta Północy oraz OSI Góry Świętokrzyskie.

OSI Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) miast średnich – MOF Miasta Północy

Zasięg terytorialny OSI obejmuje miasta rdzeniowe: Końskie, Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, gminy miejsko-wiejskie: Ćmielów, Kunów, Stąporków, Suchedniów, Wąchock, Końskie (obszar wiejski), a także gminy wiejskie: Bałtów, Bliżyn, Bodzechów, Brody, Mirzec, Pawłów, Skarżysko-Kościelne, Waśniów (mapa 14).

Wyżej wymienione ośrodki zostały wskazane w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* jako miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Zgodnie z KSRR 2030 wsparcie może być adresowane do miast średnich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (MOF).

Mapa 14 OSI MOF Miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, Załącznik do uchwały Nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

Oczekiwane skutki interwencji:

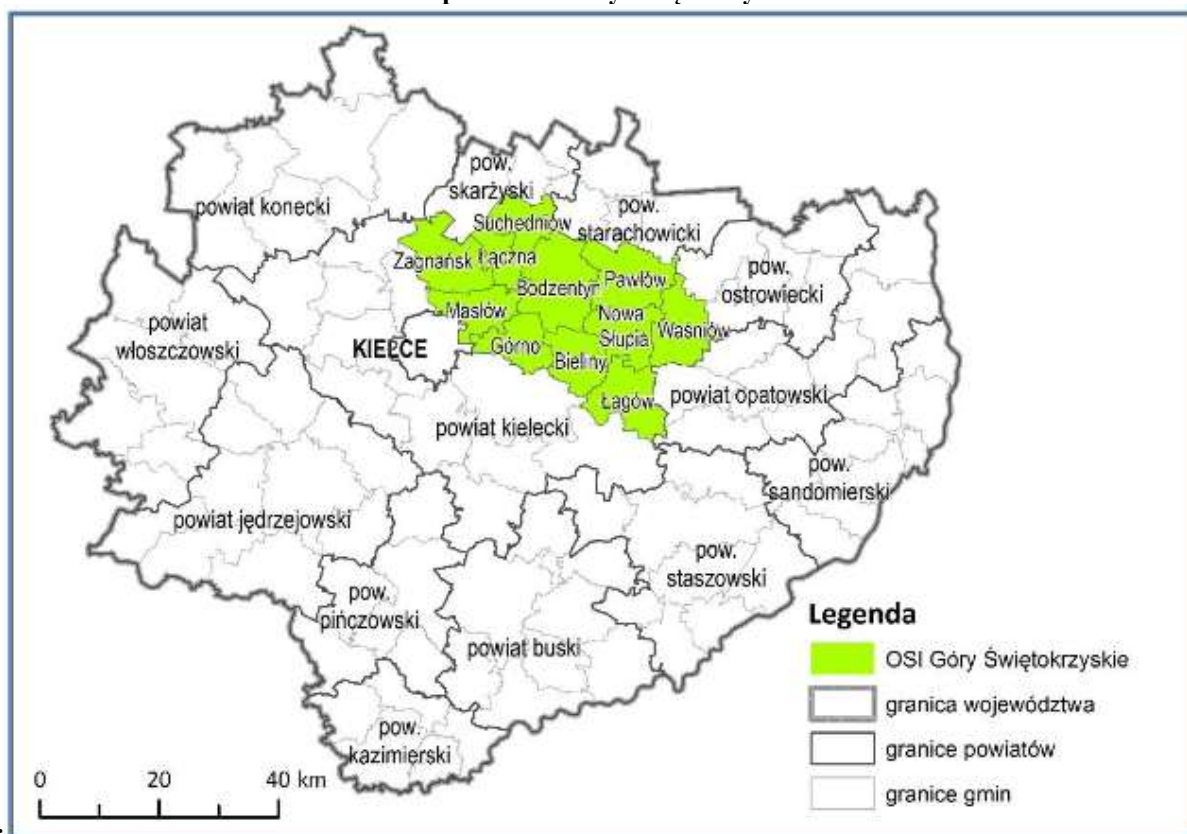
- Restrukturyzacja gospodarcza tzw. miast północy w kierunku stworzenia klastra technologii związanych z inżynierią materiałową;
- Rozwój funkcji turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego (w tym pomniki historii) i przyrodniczego;
- Aktywizacja tradycyjnych gałęzi przemysłu w oparciu o restrukturyzację lub modernizację istniejących zasobów;

- Modernizacja i wykorzystanie zbiorników retencyjnych, w tym będących pozostałością po funkcjonowaniu COP wraz z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, z uwzględnieniem przystosowania do pełnienia funkcji rekreacyjnej;
- Ochrona różnorodności biologicznej;
- Rekultywacja obszarów przemysłowych, w tym w zagłębiu siarkowym;
- Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- Zabezpieczenie przed skutkami ograniczonego dostępu do wody, niskimi zasobami wodnymi;
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
- Wspieranie termomodernizacji zabudowy i wykorzystania energii odnawialnej w obiektach użyteczności publicznej;
- Rozwój społecznych/komunalnych form mieszkalnictwa, w tym wykorzystanie programów krajowych;
- Wspieranie inicjatyw lokalnych poprawiających jakość życia;
- Rozwój podstawowych usług publicznych: społecznych, zdrowotnych oraz w zakresie edukacji, kultury, turystyki, sportu i rekreacji;
- Rozwój usług publicznych w ośrodkach subregionalnych i lokalnych;
- Podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, w tym rozwój sieci telekomunikacyjnych;
- Rozwój zewnętrznej dostępności transportowej średnich miast w skali regionalnej i krajowej;
- Rozwój systemów transportu publicznego zapobiegających wykluczeniu transportowemu;
- Likwidacja kolizyjnych skrzyżowań kolejowo-drogowych;
- Budowa ścieżek rowerowych – oddzielonych od pasa drogi przeznaczonego do ruchu pojazdów samochodowych;
- Rozwój sieci telekomunikacyjnych;
- Rewitalizacja przestrzeni miejskiej;
- Zapobieganie rozpraszaniu się zabudowy w obszarach podmiejskich;
- Tworzenie i promocja wspólnych marek lokalnych;
- Budowa partnerstw w ramach obszarów funkcjonalnych miast.

OSI Góry Świętokrzyskie

Zasięg terytorialny OSI obejmuje gminy miejsko-wiejskie: Bodzentyn, Łagów, Nowa Słupia, Suchedniów oraz gminy wiejskie: Bieliny, Górnio, Łączna, Masłów, Pawłów, Waśniów i Zagnańsk (mapa 15). Jest to obszar o szczególnym znaczeniu dla rozwoju różnych form turystyki, związanych z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz kulturowymi, położony na terenie Gór Świętokrzyskich. Podstawowym kierunkiem interwencji będzie zabezpieczenie i wykorzystywanie największego w województwie potencjału materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gór Świętokrzyskich poprzez organizację ruchu turystycznego oraz zmniejszenie antropopresji, w tym przede wszystkim tworzenie obszaru wolnego od niskiej emisji.

Mapa 15 OSI Góry Świętokrzyskie

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, Załącznik do uchwały Nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

Oczekiwane skutki interwencji:

- Intensyfikacja zagospodarowania obiektów turystycznych i miejscowości pełniących funkcje centrów turystycznych oraz miejscowości obsługi ruchu turystycznego w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- Rozwój OSI jako obszaru silver economy oraz smart villages;
- Rozwój przemysłu czasu wolnego;
- Rozwój systemów oczyszczania ścieków i odpadów komunalnych;
- Ochrona i wykorzystanie potencjału cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, w tym ochrona Świętokrzyskiego Parku Narodowego i terenów Natura 2000;
- Rozwój infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej;
- Zabezpieczenie przed skutkami suszy, w tym dostosowanie rolnictwa do zmian klimatycznych;
- Rozwój mechanizmów ograniczających negatywny wpływ ruchu turystycznego w obszarach chronionych o największej presji i rozwój zróżnicowanych form turystyki przyjaznej środowisku;
- Regulacja spływu wód;
- Rozwój infrastruktury ochrony środowiska, wspieranie termomodernizacji zabudowy i wykorzystania energii odnawialnej w obiektach turystycznych i obiektach użyteczności publicznej;

- Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych (w tym architektury regionalnej);
- Wspieranie inicjatyw lokalnych poprawiających jakość życia;
- Rozwój podstawowych usług publicznych: społecznych, zdrowotnych oraz w zakresie edukacji, kultury, turystyki sportu i rekreacji;
- Rozwój edukacji kulturalnej i turystycznej opartej na bazie dziedzictwa kulturowego regionu;
- Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój systemów transportu publicznego, zapobiegających wykluczeniu transportowemu (w tym rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego);
- Rozbudowa i dostosowanie infrastruktury drogowej i pieszo-rowerowej w sposób adekwatny do skali i potrzeb ruchu turystycznego;
- Zapobieganie rozpraszaniu się zabudowy;
- Koordynacja dokumentów planistycznych, programów ochrony i rozwoju w obszarze Gór Świętokrzyskich, w tym opracowanie kompleksowej strategii rozwoju turystyki oraz planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Gór Świętokrzyskich;
- Tworzenie i promocja wspólnych marek lokalnych – w tym wykorzystanie georóżnorodności jako najważniejszej marki OSI.

Należy zwrócić uwagę na to, że Miasto i Gmina Suchedniów została zaliczona w ramach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego* (PZPWŚ) do jednego z głównych kierunków polityki przestrzennej w rejonach turystycznych, jakim jest Rejon Doliny Kamiennej. Obejmuje on północną i północno-wschodnią część województwa, od Bałtowa do Bliżyna. Biorąc pod uwagę lokalizację miejsc noclegowych w ośrodkach miejskich oraz zurbanizowany charakter Doliny Kamiennej, tereny te predysponowane są do rozwoju turystyki objazdowej i wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz na niektórych terenach agroturystyki.

W tej części województwa znajduje się kilka wyróżniających się ośrodków turystyczno-rekreacyjnych: Wąchock, Starachowice, Kałków-Godów, Ostrowiec Świętokrzyski, Krzemionki, Bałtów, Skarżysko-Kamienna, a także proponowanych do rozwoju tej funkcji – Suchedniów, Mostki, Brody i Ćmielów oraz obszar wokół zbiornika wodnego „Wióry”.

Priorytety polityki przestrzennej:

- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego;
- wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego i zjazdowego;
- oznakowanie i budowa infrastruktury obsługującej szlak kajakowy na Kamiennej;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych itp.;
- należy dążyć do wyznakowania w terenie „Bursztynowego szlaku” – Greenway;
- wyeksponowanie turystyczne zabytków kultury przemysłowej;
- wykorzystanie turystyczne i edukacyjne oraz wyposażenie w odpowiednią infrastrukturę terenów związanych z dziedzictwem archeologicznym (np. rezerwat „Rydno”).

W kontekście obszarów strategicznej interwencji czy obszarów funkcjonalnych wyznaczanych na szczeblu ponadlokalnym, warto zwrócić uwagę, iż Miasto i Gmina Suchedniów wraz z gminami: Bieliny, Bodzentyn, Górno i Masłów (powiat kielecki), Łączna (powiat skarżyski) oraz Wąchock (powiat starachowicki) – wchodzi w skład Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry”.

5. System realizacji Strategii Rozwoju

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

W niniejszym rozdziale wskazano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, biorąc pod uwagę ich rolę, kompetencje i relacje między nimi. Wskazano mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii, określono sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz wskazano wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji Strategii, pozwala na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w jej realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Określenie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w Strategii. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizację dokumentu. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i projekty strategiczne. Monitoring Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Strategii oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jej głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą śródkresowych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów strategicznych, jak i wskaźników oddziaływania mierzonych co 3 lata, w odniesieniu do celów strategicznych, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy (*Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Suchedniów*, 2024 r.). W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze gminy w porównaniu do województwa i kraju. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie w raportach co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania *Diagnozy*, czyli według stanu na koniec 2023 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Na wniosek koordynatora, do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, wydziały i referaty Urzędu Miasta i Gminy Suchedniów, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów strategicznych zobowiązane są do składania informacji okresowej do *Koordynatora ds. Strategii*. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania dokumentu.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta i Gminy Suchedniów. Wyznaczy on *Koordynatora ds. Strategii*, który będzie zarządzał całym procesem wdrażania, koordynował działania i przygotowywał raport z monitoringu w okresach trzyletnich. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne samodzielne stanowiska pracy i referaty Urzędu Miasta i Gminy, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze gminy i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Poniżej na schemacie przedstawiono instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030

Burmistrz
• wdrażanie – stymulowanie działań; • integrowanie zasobów.
Rada Miejska
• wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji Strategii; • wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych; • akceptacja sprawozdań z realizacji Strategii; • analizowanie postępów wdrażania Strategii; • przyjmowanie aktualizacji Strategii; • uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.
Koordynator ds. Strategii
• upowszechnianie założeń Strategii wśród mieszkańców; • inicjacja realizacji działań priorytetowych; • koordynacja działań, w tym koordynacja przygotowania okresowych sprawozdań z realizacji Strategii – sporządzanie co 3 lata raportu z postępu realizacji dokumentu. Raport będzie zawierał informacje na temat wartości wskaźników monitoringowych (produktu, rezultatu) i wartości wskaźników oddziaływania, mierzonych co 3 lata; • udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami; • poszukiwanie nowych źródeł finansowania; • ewaluacja i ewentualne przygotowanie zmian do aktualizacji; • pełnienie funkcji koordynatora w przypadku realizacji projektów strategicznych lub zadań w partnerstwie.
Komórki Urzędu i jednostki, partnerzy
• realizacja poszczególnych zadań i projektów; • przekazywanie informacji o stopniu realizacji zadań do Koordynatora ds. Strategii; • sporządzanie statystyk i gromadzenie danych pomocnych w procesie monitorowania; • zgłaszanie wniosków do zmian w Strategii.

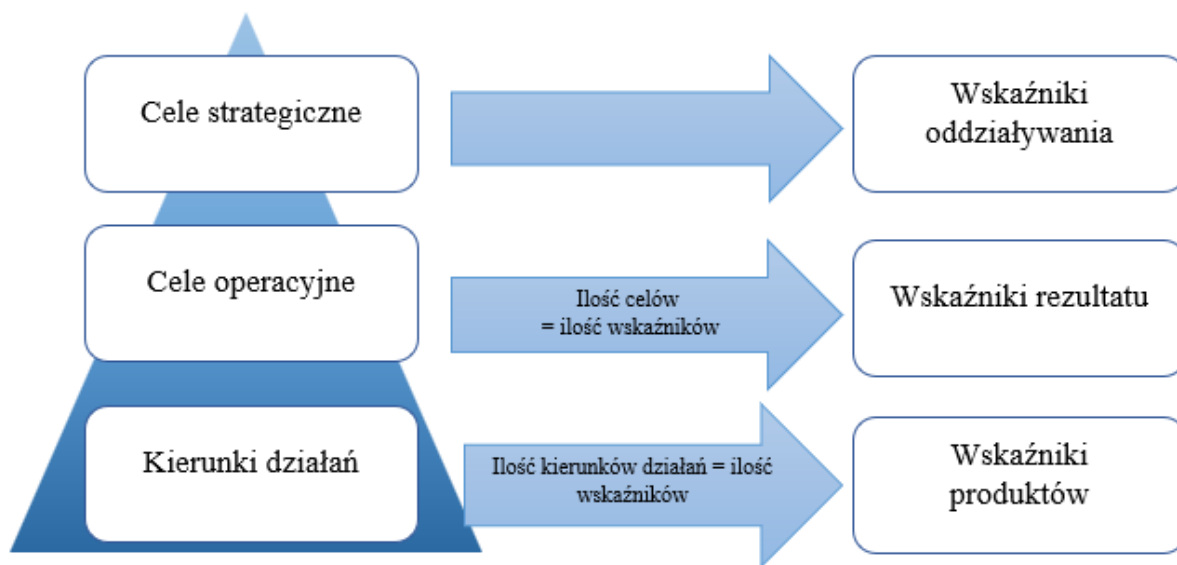
Źródło: Opracowanie własne

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych celów i kierunków działań, uwzględnionych w planie operacyjnym Strategii. Monitoring realizacji Strategii, w tym osiągniętych wskaźników, odbywa się raz na 3 lata i jest realizowany do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym – pierwszy okres sprawozdawczy przypada na lata 2025–2027, więc pierwszy raport z monitoringu powinien być wykonany do końca czerwca 2028 r. Następny raport będzie częścią ewaluacji końcowej (ex-post). Informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane mieszkańcom gminy, jak również wszystkim zainteresowanym, w formie raportów z monitoringu, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy Suchedniów, a także podczas spotkań w trakcie realizacji Strategii z różnymi grupami społecznymi, w tym z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami

pozarządowymi. Monitorowanie przebiegu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie procesem ciągłym. Sporządzany raport powinien wskazywać na zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwoju oraz umożliwiać dokonywanie oceny stopnia realizacji zapisanych celów, które mierzone będą za pomocą trzyletnich zmian wskaźników. W tabeli 10 przedstawiono wskaźniki oddziaływania rozwoju, natomiast w tabelach 11–12 konkretne wskaźniki produktu i rezultatu, które powinny być osiągnięte w wyniku realizacji Strategii – wszystkie będą przedmiotem monitoringu.

Z racji, iż Strategia jest dokumentem o charakterze planistycznym, wyznaczone cele mają charakter długofalowy oraz odnoszą się do perspektywy po zakończeniu realizacji jej założeń. Osiągnięcie wyników określonych dla stanu docelowego – po realizacji Strategii tj. na koniec 2030 r. – oznaczać będzie powodzenie podejmowanych działań oraz pozwoli stwierdzić, iż kierunki rozwoju określone były zgodnie z aktualnymi potrzebami. Miernikiem rozwoju są wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. Na schemacie 3 przedstawiono powiązania głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami niezbędnymi do zmierzenia ich realizacji, tj. celów strategicznych ze wskaźnikami oddziaływania, celów operacyjnych ze wskaźnikami rezultatu oraz kierunków działań ze wskaźnikami produktu.

Schemat 3 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów

Źródło: Opracowanie własne

5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W toku prac nad Strategią zostały określone cele strategiczne oraz kierunki działań, które mają doprowadzić do kluczowych zmian w gminie. Aby to osiągnąć zaplanowano również konkretne działania, którymi są m.in. przewidziane do realizacji projekty.

W związku z powyższym zdefiniowano także oczekiwane rezultaty zaplanowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. W celu skutecznego monitorowania rezultatów przedstawiono wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu wraz z ich wartościami bazowymi, śródkresowymi oraz docelowymi.

Realizacja wskaźników zamieszczonych w tabelach 10–12 pozwoli zweryfikować, czy zaplanowane działania w obszarach gospodarczym, społecznym oraz przestrzenno-środowiskowym przynoszą efekty.

W sferze społecznej zakładanym rezultatem jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców, tak aby stali się zintegrowaną społecznością, która wspólnymi inicjatywami dba o dobrostan każdej grupy społecznej. W tym celu będą podejmowane działania na rzecz m.in.: rozwoju opieki żłobkowej, przedszkolnej i szkolnej, opieki zdrowotnej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców*;
- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *Liczba osób objętych działaniami z zakresu integracji społecznej*;
- wskaźników produktu, takich jak m.in.: *Liczba organizacji społecznych objętych wsparciem*.

W sferze gospodarczej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, co przełoży się na wzrost ich dochodów oraz na rozwój gospodarczy gminy. W tym celu będą podejmowane działania wspierające zakładanie i prowadzenie działalności czy edukację przez całe życie. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności*;
- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *Liczba przedsiębiorstw korzystających z przygotowanych terenów inwestycyjnych*;
- wskaźników produktu, takich jak m.in.: *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych*.

W sferze przestrzenno-środowiskowej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie stworzenie uporządkowanej i bezpiecznej przestrzeni na całym obszarze objętym Strategią, który charakteryzuje się czystym środowiskiem. W tym celu będą podejmowane działania obejmujące poprawę stanu infrastruktury technicznej, wprowadzające plan zagospodarowania przestrzennego czy ograniczające niską emisję. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *korzystający z instalacji w [%] ogółu ludności oraz nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności*;

- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *Liczba gospodarstw domowych objętych działaniami na rzecz utworzenia atrakcyjnych warunków zamieszkania;*
- wskaźników produktu, takich jak m.in.: *powierzchnia przygotowanych terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne.*

Tabela 10 Wskaźniki oddziaływania rozwoju

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla gminy na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla województwa na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla Polski na koniec:	Pożądana wartość wskaźnika dla gminy na koniec:
		2023 r.	2023 r.	2023 r.	2030 r.
<i>Cel strategiczny 1. Wzmocniona przedsiębiorczość mieszkańców i atrakcyjne zaplecze do rozwoju lokalnej gospodarki</i>					
1.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności [szt.]	1 205	1 106	1 368	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
2.	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności [szt.]	71	76	102	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla kraju
3.	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym [szt.]	129	133	175	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla kraju
4.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców [szt.]	962	843	973	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
5.	Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON [%]	5,9	4,7	4,4	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla województwa
6.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	9,9	5,1	3,6	Osiągnięcie wartości równej średniej dla województwa
7.	Dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych [zł]	797	813	1 175	Osiągnięcie wartości stanowiącej co najmniej 80% wartości średniej dla kraju

Cel strategiczny 2. Gmina atrakcyjna do życia i osiedlania się						
8.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców [szt.]		54	45	46	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
9.	Przyrost naturalny na 1000 ludności [-]		-10,4	-6,1	-3,6	Osiągnięcie wartości co najmniej równej średniej dla województwa
10.	Saldo migracji ogółem na 1000 ludności [-]		-5,3	-2,3	0,2	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa
11.	Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku [%]	w wieku przedprodukcyjnym	14,8	16,7	18,2	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla województwa
		w wieku produkcyjnym	55,9	57,2	58,4	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla województwa
		w wieku poprodukcyjnym	29,3	26,1	23,3	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla województwa
12.	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców ogółem [szt.]		228	237	170	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla kraju
13.	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem [szt.]		17	16	12	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla kraju
Cel strategiczny 3. Nowoczesna i przyjazna przestrzeń w gminie						

14.	Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności [szt.]		1,9	2,4	2,6	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
15.	Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców [szt.]		9	21	21	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla województwa i kraju
16.	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności [%]	Wodociąg	96,9	91,9	92,6	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla kraju
		Kanalizacja	55,2	61,3	72,6	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
		Gaz	67,1	43,1	56,3	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl

Tabela 11 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa ⁴¹ (stan na koniec 2024 r.)	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2027 r.)	Wartość docelowa (stan po 2030 r.)
WSKAŹNIKI REZULTATU						
Cel operacyjny 1.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury gospodarczej						
1.	Liczba przedsiębiorstw korzystających z przygotowanych terenów inwestycyjnych	os./rok	UMiG Suchedniów	0	70	150
Cel operacyjny 1.2. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców						
2.	Liczba osób biorących udział w działaniach wzmacniających przedsiębiorczość mieszkańców	os./rok	UMiG Suchedniów	0	150	300
Cel operacyjny 2.1. Integracja społeczności lokalnej						
3.	Liczba osób objętych działaniami z zakresu integracji społecznej	os./rok	UMiG Suchedniów	0	500	1 000
Cel operacyjny 2.2. Rozwój i modernizacja usług publicznych						
4.	Liczba osób korzystających z atrakcyjnej oferty usług publicznych	os./rok	UMiG Suchedniów	0	5 000	9 000
Cel operacyjny 3.1. Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury komunalnej						
5.	Liczba gospodarstw domowych objętych działaniami na rzecz utworzenia atrakcyjnych warunków zamieszkania	szt./rok	UMiG Suchedniów	0	150	300
Cel operacyjny 3.2. Ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych						

⁴¹ Wartość bazowa wskaźnika zarówno w przypadku wskaźników produktu, jak i wskaźników rezultatu założono „0”. Wskaźniki te służą do pomiaru efektów realizacji Strategii (działań zaproponowanych do realizacji). Wartość bazowa powinna wynosić zero ponieważ przed realizacją działań nie możemy mówić o ich efektach. Wskaźniki służą mierzeniu efektów rozwoju w okresie wdrażania strategii. Wartość bazowa nie określa jaka jest wartość danego wskaźnika w gminie, natomiast mówi o efektach osiągniętych poprzez realizację projektów. Na początku realizacji Strategii wartość zawsze będzie wynosić „0”.

6.	Liczba gospodarstw domowych objętych działaniami na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego	szt./rok	UMiG Suchedniów	0	200	400
----	--	----------	-----------------	---	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa ⁴² (stan na koniec 2024 r.)	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2027 r.)	Wartość docelowa (stan po 2030 r.)
WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Kierunek działań 1.1.1. Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych						
1.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	UMiG Suchedniów	0	1	2
Kierunek działań 1.1.2. Wspieranie rozwoju handlu i usług						
2.	Liczba inwestycji w poprawę jakości infrastruktury handlowo-usługowej	szt.	UMiG Suchedniów	0	1	2
Kierunek działań 1.1.3. Promowanie innowacyjnych technologii i zielonej gospodarki						
3.	Liczba wdrożonych innowacyjnych technologii	szt.	UMiG Suchedniów	0	0	1
Kierunek działań 1.2.1. Kreowanie postaw przedsiębiorczych i samozatrudnienia						
4.	Liczba podjętych działań kreujących postawy przedsiębiorczości i samozatrudnienia	szt.	UMiG Suchedniów	0	3	6
Kierunek działań 1.2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług						
5.	Liczba organizowanych wydarzeń / programów promujących lokalny handel i usługi	szt.	UMiG Suchedniów	0	1	2

⁴² Wartość bazowa wskaźnika zarówno w przypadku wskaźników produktu, jak i wskaźników rezultatu założono „0”. Wskaźniki te służą do pomiaru efektów realizacji Strategii (działań zaproponowanych do realizacji). Wartość bazowa powinna wynosić zero ponieważ przed realizacją działań nie możemy mówić o ich efektach. Wskaźniki służą mierzeniu efektów rozwoju w okresie wdrażania strategii. Wartość bazowa nie określa jaka jest wartość danego wskaźnika w gminie, natomiast mówi o efektach osiągniętych poprzez realizację projektów. Na początku realizacji Strategii wartość zawsze będzie wynosić „0”.

Kierunek działań 2.1.1. Wsparcie organizacji pozarządowych i lokalnych inicjatyw społecznych						
6.	Liczba organizacji społecznych objętych wsparciem	szt.	UMiG Suchedniów	0	7	7
Kierunek działań 2.1.2. Promowanie dialogu społecznego oraz partycypacji społecznej						
7.	Liczba działań aktywizujących mieszkańców	szt.	UMiG Suchedniów	0	2	4
Kierunek działań 2.1.3. Tworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców						
8.	Liczba nowo powstałych miejsc integracji mieszkańców	szt.	UMiG Suchedniów	0	1	2
Kierunek działań 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej						
9.	Liczba rozbudowanych/zmodernizowanych/nowo powstałych obiektów infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	szt.	UMiG Suchedniów	0	4	8
Kierunek działań 2.2.1. Wdrażanie programów kształcenia i szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych gminy						
10.	Liczba wdrożonych programów kształcenia i szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych gminy	szt.	UMiG Suchedniów	0	3	6
Kierunek działań 2.2.2. Rozbudowa i modernizacja szkół, przedszkoli i żłobków						
11.	Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem	szt.	UMiG Suchedniów	0	2	4
Kierunek działań 2.2.3. Poprawa dostępności i jakości usług dla seniorów i osób wymagających wsparcia						
12.	Liczba wprowadzonych nowych usług dla seniorów	szt.	UMiG Suchedniów	0	2	4
Kierunek działań 2.2.4. Poprawa dostępności usług medycznych i opieki zdrowotnej						
13.	Liczba zmodernizowanych / powstałych obiektów świadczących usługi zdrowotne	szt.	UMiG Suchedniów	0	1	1

Kierunek działań 2.2.5. Rozwój e-usług publicznych						
14.	Liczba wdrożonych e-usług publicznych	szt.	UMiG Suchedniów	0	2	4
Kierunek działań 2.2.6. Zwiększenie obronności i bezpieczeństwa publicznego						
15.	Liczba doposażonych służb	szt.	UMiG Suchedniów	0	2	2
Kierunek działań 3.1.1. Budowa, modernizacja dróg oraz infrastruktury pieszej i rowerowej						
16.	Długość wybudowanych, rozbudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych	%	UMiG Suchedniów	0	60	100
Kierunek działań 3.1.2. Rozwój transportu publicznego i alternatywnych środków komunikacji						
17.	Liczba wspartych usług transportu indywidualnego	szt.	UMiG Suchedniów	0	1	2
Kierunek działań 3.1.3. Rozwój terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne						
18.	Powierzchnia przygotowanych terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne	ha	UMiG Suchedniów	0	3	6
Kierunek działań 3.1.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej						
19.	Długość wybudowanej/rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej	km	UMiG Suchedniów	0	5	10
Kierunek działania 3.1.5. Rozwój atrakcji turystycznych przy wykorzystaniu endogenicznych potencjałów						
20.	Liczba nowoutworzonych atrakcji turystycznych	szt.	UMiG Suchedniów	0	1	3
Kierunek działań 3.1.6. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego						
21.	Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem	szt.	UMiG Suchedniów	0	2	4

Kierunek działań 3.2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców						
22.	Liczba programów edukacji ekologicznej wdrożonych w szkołach	szt.	UMiG Suchedniów	0	2	4
Kierunek działań 3.2.2. Adaptacja do zmian klimatu, w tym zwiększenie infrastruktury błękitno-zielonej i bioretencji						
23.	Powierzchnia przestrzeni objętej błękitno-zieloną infrastrukturą	ha	UMiG Suchedniów	0	1	2
Kierunek działań 3.2.3. Poprawa efektywności energetycznej obiektów – montaż OZE, magazyny energii, termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła						
24.	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.	UMiG Suchedniów	0	6	12
Kierunek działań 3.2.4. Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc wypoczynku i rekreacji						
25.	Liczba nowopowstałych miejsc wypoczynku i rekreacji	szt.	UMiG Suchedniów	0	3	6
Kierunek działań 3.2.6. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi i ochrona złóż surowców						
26.	Liczba złóż objętych ochroną	szt.	UMiG Suchedniów	0	7	7
Kierunek działań 3.2.7. Zwiększenie dostępności mieszkaniowych zasobów komunalnych						
27.	Liczba nowych lub zmodernizowanych lokali oddanych do użytkowania	szt.	UMiG Suchedniów	0	18	36

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju

Przyjęto, że Strategia ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja.

Z wnioskiem o aktualizację Strategii może wystąpić: Koordynator ds. Strategii, inicjatywa co najmniej 4 członków Rady Miejskiej lub 50 mieszkańców. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii Rozwoju, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów dokumentu, w trakcie jego realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań i projektów, które będą wpisywać się w cele i kierunki działań.

Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie jej adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów, a jej ocena opierać się będzie na pięciu zasadniczych kryteriach:

- skuteczność – pozwala określić, czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania,
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii,
- użyteczność – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej,
- trafność – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom danego obszaru,
- trwałość – pozwala określić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ewaluacja zadań zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* zostanie podzielona na następujące części:

- *ex-ante* (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji. Jej zadaniem jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania zakładane w ramach Strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Ocena ta została przeprowadzona w trakcie opracowywania Strategii, przed jej przyjęciem i stanowi załącznik do niniejszego dokumentu;
- *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. Strategii, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii (raport z monitoringu Strategii) co najmniej raz na trzy lata;

- *mid-term* (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego może nastąpić aktualizacja Strategii – biorąc pod uwagę okresy sprawozdawcze, tożsama z ewaluacją on-going;
- *ex-post* (na zakończenie realizacji Strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii, z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

W przypadku konieczności aktualizacji dokumentu Strategii, będzie on podlegał procedurze jak podczas przyjęcia, tj. zgodnie z art. 10f ust. 1–4 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153).

5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju jest dokumentem programującym rozwój gminy do 2030 roku. Wszystkie pozostałe, zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę funkcjonujących w gminie programów i planów pod kątem ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii (szczególnie głównych jej założeń). Wskazano też dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 13 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Suchedniów</i> zatwierdzone Uchwałą Nr 36/V/98 Rady Miejskiej w Suchedniowie z dnia 16 czerwca 1998 r.	od 1998 r.	Nowe przepisy o planowaniu przestrzennym likwidują studia uwarunkowań na rzecz aktów planistycznych, które mają być spójne ze strategią rozwoju gminy/strategią rozwoju ponadlokalnego. Studia będą obowiązywały do czasu opracowania przez gminę planu ogólnego, ale nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r.
2.	<i>Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Suchedniów</i>	od 2016 r.	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
3.	<i>Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Suchedniów</i> zatwierdzona Zarządzeniem Nr 0050.65.2019 Burmistrza Miasta i Gminy Suchedniów z dnia 2 września 2019 r.	od 2019 r.	Dokument zgodny z założeniami Strategii.
4.	<i>Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2017–2020 z perspektywą do roku 2024</i>	2017–2020 z perspektywą do roku 2024	Dokument w trakcie opracowania, rekomenduje się opracowanie nowego Programu, zgodnego z założeniami Strategii.
5.	<i>Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Suchedniów</i>	od 2017 r.	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.

6.	<i>Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Suchedniów na lata 2022–2026</i>	2022–2026	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
7.	<i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suchedniów na lata 2021–2028</i>	2021–2028	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
8.	<i>Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Suchedniów na lata 2021–2025</i>	2021–2025	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
9.	<i>Program współpracy Miasta i Gminy Suchedniów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie</i>	opracowywany corocznie	Dokument zgodny z założeniami Strategii.
10.	<i>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Suchedniów na lata 2023–2026</i>	2023–2026	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
11.	<i>Plan adaptacji miast do zmian klimatu</i>	W trakcie opracowania	Dokument w trakcie opracowania, rekomenduje się opracowanie Planu, zgodnego z założeniami Strategii.

Źródło: Opracowanie własne

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów

W procesie planowania i realizacji rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów istotne jest uwzględnianie rzeczywistych potrzeb nie tylko samorządu, ale przede wszystkim społeczności lokalnej. W związku z tym na etapie opracowania Strategii zapewniono włączenie w ten proces mieszkańców i innych interesariuszy. Mieli oni możliwość udziału w opracowaniu dokumentu poprzez wyrażenie swoich opinii m.in. w formie udziału w badaniu ankietowym, możliwość złożenia propozycji projektów własnych do realizacji (nabór fiszek projektowych), czy złożenia uwag i opinii zarówno do projektu *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Suchedniów*, jak i projektu samej Strategii. Wkład w ostateczny kształt dokumentu miały również instytucje zewnętrzne, włączone w proces konsultacji i opiniowania dokumentu. Udział mieszkańców i innych interesariuszy zagwarantowany jest również na etapie wdrażania i oceny Strategii.

6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa

Na podstawie art. 6 ust. 3 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2025. r. poz. 198) oraz zgodnie z *Uchwałą Nr 42/VII/2024 Rady Miejskiej w Suchedniowie z dnia 24 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji*, w dniach 05.05–08.06.2025 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem dokumentu oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gminy,
2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami,
3. z sąsiednimi gminami i ich związkami,
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Do podmiotów wskazanych w pkt. 3–4 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje odbyły się w dniach 05.05–08.06.2025 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:
 - a) drogą elektroniczną na adres e-mail: sekretariat@suchedniow.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;

- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie, ul. Fabryczna 5, 26-130 Suchedniów, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;
 - c) bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie, w godzinach pracy Urzędu.
2. Spotkanie otwarte, umożliwiające omówienie założeń dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się w dniu 26 maja 2025 r. o godz. 16:00 w sali konferencyjnej w Urzędzie Miasta i Gminy w Suchedniowie, przy ul. Fabrycznej 5.
 3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie, w godzinach pracy Urzędu.

Informację o konsultacjach społecznych ww. projektu dokumentu zamieszczono w następujących formach:

- na stronie internetowej gminy (suchedniow.pl);
- na stronie gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (suchedniow.bip.doc.pl);
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt dokumentu *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* dostępne były od dnia 05.05.2025 r.:

- w wersji papierowej w sekretariacie w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie, w godzinach pracy Urzędu;
- w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy (suchedniow.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (suchedniow.bip.doc.pl).

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu dokumentu było otwarte spotkanie z interesariuszami, które odbyło się w dniu 26 maja 2025 r. Podczas spotkania, w którym uczestniczyło 14 osób omówiono główne założenia programowe i wdrożeniowe dokumentu tj. wizja, misja, cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im działaniami, a także zakres rzeczowy projektów strategicznych, które planowane są do realizacji przez samorząd gminy. Przedstawione zostały również założenia przestrzenno-funkcjonalne, w tym model funkcjonalno-przestrzenny.

Na podstawie art. 10f ust. 2–3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) pismem z dnia 5 maja 2025 r. r. Burmistrz Miasta i Gminy Suchedniów zawnioskował o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. W dniu 28 maja 2025 r. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął uchwałę nr 2181/25 dotyczącą uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025_2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Zarząd Województwa wydał pozytywną opinię.

6.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów strategicznych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o gminie.

Partycypacja i partnerstwo to współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się. Proces tworzenia Strategii, już od etapu analiz prowadzonych na potrzeby opracowania Diagnozy, uwzględniał włączanie mieszkańców i innych interesariuszy, a także charakteryzował się otwartością (umożliwiał uczestniczenie jak największej liczbie chętnych osób i organizacji w partnerstwie) i transparentnością (dialog, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych).

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii, w dniach 06–20.11.2024 r. oraz 23.01–09.02.2025 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Ankiety były dostępne w wersji on-line oraz w wersji papierowej. W pierwszym badaniu udział wzięło 280 osób, zaś w drugim 163 osoby.

Najwyżej ocenionym przez ankietowanych obszarem funkcjonowania są walory przyrodniczo-krajobrazowe (85% respondentów oceniło go dobrze i bardzo dobrze), a także dostępność i jakość sieci internetowej (63% ocen dobrych i bardzo dobrych). Dobrze ocenionym obszarem jest potencjał turystyczny (76% ocen dobrych i bardzo dobrych). Natomiast negatywnie w przeprowadzonym badaniu ankietowym oceniono dostępność podstawowej opieki zdrowotnej (70% ocen złych i bardzo złych), połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy (64% ocen złych i bardzo złych) oraz dostęp do miejsc pracy (57% ocen złych i bardzo złych).

Druga część ankiety odnosiła się do podania maksymalnie 3 priorytetów, które mają lub miałyby największy wpływ na rozwój Miasta i Gminy Suchedniów oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju. W tym pytaniu największa uwaga została skupiona na zwiększeniu dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej (53% odpowiedzi) tworzenie warunków do osiedlania się nowych mieszkańców (41% odpowiedzi) oraz rozwój turystyki (41% odpowiedzi).

Ponadto w ankietach mieszkańcy wskazywali potencjały gminy, na których powinien bazować jej rozwój, są to: walory przyrodnicze gminy i czyste środowisko naturalne (63% ankietowanych) oraz potencjał rekreacyjny (60% ankietowanych). Ponadto bardzo często pojawiającą się odpowiedzią mieszkańców we wskazaniu „inne” była kultura, wydarzenia artystyczne: festiwal krótkich form filmowych oraz spotkania z artystami. W badaniu ankietowani mieli wskazać, co powinno ich zdaniem być głównym kierunkiem rozwoju gminy. Najwyższą ilość odpowiedzi uzyskały: rozwój funkcji rekreacyjnej (44% odpowiedzi), rozwój funkcji mieszkaniowej gminy (osiedla domków jednorodzinnych i wielorodzinnych, tworzenie warunków zabudowy, tworzenie warunków do osiedlania (40% odpowiedzi) oraz tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (39% odpowiedzi). W ostatnim pytaniu ankietowani

mieli wskazać, z czym chcieliby, aby utożsamiana była w przyszłości gmina. Najczęściej wskazywano na: gminę atrakcyjną do osiedlania się (40% odpowiedzi).

Dla zwiększenia skuteczności opracowania i realizacji Strategii, a także wzmocnienia procesów partycypacji na etapie opracowania dokumentu, powołany został Zespół do spraw przygotowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów. Zespół został wybrany w drodze otwartego naboru i powołany Zarządzeniem Nr 0050.7.2025 Burmistrza Miasta i Gminy Suchedniów z dnia 17 stycznia 2025 roku. W skład *Zespołu do spraw przygotowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów* wchodzi 9 osób – reprezentanci Urzędu Miasta i Gminy, reprezentanci społeczeństwa obywatelskiego, reprezentanci jednostek organizacyjnych gminy, reprezentant podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska, reprezentanci instytucji kultury i innych funkcjonujących w obszarze ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego, naturalnego i rekreacji.

Do zakresu działania Zespołu do spraw przygotowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów należy:

1. przygotowanie niezbędnych danych, ekspertyz wewnętrznych, raportów, badań opinii publicznej;
2. opiniowanie powstających części Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów, kierunków rozwoju gminy, kierunków wydatkowania środków, wskaźników;
3. bieżąca weryfikacja efektywności i skuteczności działań prowadzonych na rzecz tworzenia Strategii;
4. wstępne zatwierdzenie projektu Strategii;
5. udział w konsultacjach społecznych.

Oprócz jakościowych analiz prowadzonych za pomocą badania ankietowego, posłużono się również dyskusjami w trakcie spotkań:

- 4 grudnia 2024 r.: spotkanie informacyjno-warsztatowe z ekspertem zewnętrznym – omówienie wyników analiz statystycznych, najważniejsze informacje w zakresie opracowania Strategii (podsumowanie Diagnostyki i rozpoczęcie kształtowania założeń rozwoju) z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy Suchedniów – w spotkaniu uczestniczyło 8 osób.
- 4 lutego 2025 r.: spotkania warsztatowe (wywiady grupowe) z wybranymi grupami interesariuszy:
 - o godz. 12:00 – warsztaty z przedstawicielami samorządów szkół podstawowych i średnich, w których uczestniczyło 8 osób;
 - o godz. 14:00 – warsztaty z przedstawicielami organizacji seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami, w których uczestniczyło 15 osób;
 - o godz. 16:00 – warsztaty z przedstawicielami przedsiębiorców i organizacji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych i liderami lokalnymi, w których uczestniczyło 14 osób.
- 5 lutego 2025 r.: spotkania warsztatowe (wywiady grupowe) z wybranymi grupami interesariuszy:

- o godz. 12.00 – warsztaty z przedstawicielami jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Suchedniów oraz z Zespołem do spraw przygotowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów, w których uczestniczyło 11 osób;
- o godz. 14.00 – warsztaty z Radnymi i Sołtysami, w których uczestniczyło 17 osób;
- o godz. 16:00 – otwarte spotkanie warsztatowe dla wszystkich mieszkańców, z możliwością uczestniczenia online, w których uczestniczyło 11 osób.
- 18 lutego 2025 r.: spotkanie warsztatowe z uczniami z klas 1–3 oraz klas 4–6 uczęszczających do SSP nr 1 w Suchedniowie, w których uczestniczyło łącznie ok. 40 uczniów.
- 19 lutego 2025 r.: spotkanie warsztatowe z uczniami uczęszczających do SSP nr 3 w Suchedniowie, w których uczestniczyło ponad 60 uczniów.
- 21 lutego 2025 r.: spotkanie warsztatowe z uczniami uczęszczającymi do SSP w Ostojowie, w których uczestniczyło łącznie ok. 40 uczniów.

Oprócz oficjalnych spotkań z mieszkańcami i interesariuszami, na ostateczny kształt dokumentu składało się wiele rozmów telefonicznych i osobistych oraz korespondencji e-mailowej autorów niniejszego opracowania z przedstawicielami samorządu gminy i jego pracownikami.

Elementem partycypacji były również konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*, przeprowadzone w dniach 05.05–08.06.2025 r.

Mieszkańcy zostali włączeni w proces konsultacji społecznych dokumentu *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*. Mieszkańcy informowani byli o konsultacjach poprzez ogłoszenia na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie. Uwagi i wnioski zbierane były w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Formularze konsultacyjne wraz z projektami dokumentów dostępne były w wersji papierowej w sekretariacie Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: sekretariat@suchedniow.pl;
- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie, ul. Fabryczna 5, 26-130 Suchedniów;
- c) bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie, w godzinach pracy Urzędu.

Podczas konsultacji Strategii, uwagi zbierane były również w formie uwag ustnych do protokołu, a także zorganizowane było otwarte spotkanie konsultacyjne.

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie wpłynęło 14 formularzy uwag oraz opinia Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie (pismo znak: W.RZP.610.38.2025.KB z dnia 23 maja 2025 r.). Niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu niniejszego dokumentu sporządzony został *Raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–*

2030 wraz ze szczegółowym zestawieniem uwag z uzasadnieniem uwzględnienia uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji, który został opublikowany na oficjalnej stronie internetowej gminy oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Włączenie mieszkańców jest istotne nie tylko na etapie analiz, opracowania Diagnozy i opracowania Strategii, ale też podczas wdrażania Strategii i jej oceny. Mieszkańcy będą brać udział w pracach nad ewentualną aktualizacją dokumentu (będą mogli zainicjować aktualizację i/lub brać udział w konsultacjach społecznych projektu aktualizowanego dokumentu). Przy okazji realizacji projektów strategicznych, na etapie projektowym, organizowane będą spotkania z mieszkańcami. Mieszkańcy będą informowani o etapach realizacji projektów strategicznych, dodatkowo publikowane do publicznej wiadomości będą raporty z monitoringu Strategii.

6.3 Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii

Na podstawie art. 53 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) organ opracowujący projekt Strategii zwrócił się w dniu 30 kwietnia 2025 r. do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach (PWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ) z wnioskiem o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030*. Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji pismem z dnia 13 maja 2025 r., znak pisma NZ.9022.4.29.2025, natomiast Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem z dnia 29 maja 2025 r. r. znak pisma WOO-III.411.13.2025.DB.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ww. ustawy, organ opracowujący projekt dokumentu poddaje projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko opiniowaniu przez właściwe organy.

Dokument projektu Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przekazano w dniu 17.07.2025 r. do zaopiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach, a także zapewniono możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w *Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Projekt dokumentu wraz z prognozą został wyłożony do publicznego wglądu na oficjalnej stronie internetowej gminy oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej na okres 21 dni tj. w dniach 11.10–31.10.2025 r. Ponadto w lokalnej prasie zamieszczono obwieszczenie przed rozpoczęciem konsultacji z mieszkańcami. W trakcie konsultacji społecznych do projektu dokumentu wraz z prognozą wpłynęły 3 formularze uwag.

W dniu 23.07.2025 r. do Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie wpłynęło pismo z dnia 23.07.2025 r. znak: NZ.9022.4.64.2025 od Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach, w którym zaopiniowano bez zastrzeżeń projekt dokumentu *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W opinii tej stwierdzono, iż biorąc pod uwagę charakter planowanych działań, jak i również konieczność zastosowania się do wskazanych w prognozie oddziaływania na środowisko rozwiązań i zapisów zawartych w opracowanym dokumencie, można przyjąć, że realizacja ustaleń przedmiotowego dokumentu nie spowoduje negatywnego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi.

W dniu 24.09.2025 r. do Urzędu Miasta i Gminy w Suchedniowie wpłynęło pismo z dnia 23.09.2025 r. znak WOO-III.410.3.25.2025.MK.2 od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, w sprawie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska po zapoznaniu się

z informacjami zawartymi w przedłożonej dokumentacji zaopiniował projekt Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Z analizy i oceny zawartej w prognozie wynika, iż realizacja zadań inwestycyjnych ujętych w projekcie dokumentu nie powinna spowodować znacząco negatywnego oddziaływania na cele ochrony występujących na terenie gminy obszarów Natura 2000. Dokonano analizy i oceny w odniesieniu do poszczególnych obszarów Natura 2000 uwzględniając informacje zawarte w Planach Zadań Ochronnych (PZO) i stwierdzono, że planowana realizacja zadań nie wpłynie na cele i przedmioty ochrony ww. obszarów Natura 2000. Biorąc pod uwagę powyższe realizacja ustaleń przedmiotowego dokumentu nie powinna znacząco negatywnie oddziaływać na przedmioty ochrony oraz integralność obszarów natura 2000 i powiązania z innymi obszarami. Podkreślono, że na etapie projektowania przedsięwzięć szczególną rolę będzie pełniła odpowiednia ich lokalizacja oraz każda z inwestycji powinna być poprzedzona inwentaryzacją przyrodniczą. Wdrożenie projektu dokumentu umożliwi osiągnięcie założonych celów, poprzez zastosowanie gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach. W prognozie przedstawiono rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem projektowanego dokumentu. Warto podkreślić, że większość działań będzie prowadzona na terenach zurbanizowanych. Wskazano, że zadania będą rozłożone w czasie i prowadzone w różnych obszarach gminy, co przyczyni się do zminimalizowania negatywnych oddziaływań na środowisko. Oceniono, że realizacja założeń dokumentu nie spowoduje znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na przyrodę, przy zachowaniu obowiązujących przepisów oraz działań zapobiegających i ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko.

Spis schematów

Schemat 1 Programowanie rozwoju.....	35
Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji <i>Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030</i>	113
Schemat 3 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów	114

Spis rysunków

Rysunek 1 Legenda do treści mapy Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Miasta i Gminy Suchedniów	103
---	-----

Spis tabel

Tabela 1 Schemat analizy SWOT	28
Tabela 2 Analiza SWOT	29
Tabela 3 Drzewo problemów	32
Tabela 4 Drzewo celów	33
Tabela 5 Plan operacyjny	38
Tabela 6 Lista projektów strategicznych.....	48
Tabela 7 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach <i>Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2025–2030</i>	58
Tabela 8 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych	67
Tabela 9 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu	68
Tabela 10 Wskaźniki oddziaływania rozwoju	117
Tabela 11 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	120
Tabela 12 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	122
Tabela 13 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii	127

Spis map

Mapa 1 Główna sieć komunikacyjna na terenie Miasta i Gminy Suchedniów.....	81
Mapa 2 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Miasta i Gminy Suchedniów.....	82
Mapa 3 System powiązań przyrodniczych na terenie Miasta i Gminy Suchedniów	85
Mapa 4 Mapa geologiczna Miasta i Gminy Suchedniów	87
Mapa 5 Wybrane usługi publiczne na terenie Miasta i Gminy Suchedniów	90
Mapa 6 Miasto i Gmina Suchedniów – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego...	91
Mapa 7 Miasto i Gmina Suchedniów – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego.....	92

Mapa 8 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Zaludnienie oraz elementy infrastruktury społecznej w 2013 r. (uwarunkowania).....	98
Mapa 9 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – System osadniczy (uwarunkowania)	99
Mapa 10 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Gospodarka wodna (uwarunkowania)	100
Mapa 11 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Kierunki rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu	101
Mapa 12 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Miasta i Gminy Suchedniów	102
Mapa 13 Obszary strategicznej interwencji	105
Mapa 14 OSI MOF Miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze	106
Mapa 15 OSI Góry Świętokrzyskie	108

Spis załączników

1. Ewaluacja ex-ante.